

Poštšina plačana v gotovini.

PRIJATELJ

Š T E V. 3
MAREC 1940
LETO XIV

PRILOGA: *Za pridne roke*

Otona Ring-a tekoči lep
Syndetikon
skleji, zlepi, skita vse.

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapecirano pohištvo žimo samo z zaščitno plombo

»STERILIZIRANO«

ZADRUŽNA TOVARNA
ŽIME

STRAŽIŠČE
PRI KRANJU

Naša žima je higiensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v ta namen z najmodernejšimi stroji in aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih sušmarskih obratov, ker je slabo in nehigiensko izdelana, ni desinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se zaredijo molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom! — Naše cene so najsolidnejše!

Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno plombo.

»STERILIZIRANO«

Jože Žabjek

KNJIGOVEZNICA
LJUBLJANA
DALMATINOVA 10

Najmoderneje urejena delavnica za vsa knjigoveška dela. Hitra in točna postrežba pri nizkih cenah. Izdelovanje posebnih akcidenčnih vezav po individualnih osnutkih. Trgovske knjige po naročilu, lastni črtni stroj za vse vrste rastriranih tiskovin. Izvirne platnice za »ŽENO IN DOM«

TELEFON 24-87

Tehnično dovršene pisalne stroje

dobite pri

The Rex Co. Ljubljana

Gradišče št. 10

Telefon št. 22-68

KLIŠEJE

ENO- IN VECBARVNE

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 23

Rešite svoje zobe!

Če je zobni kamen že omajal zobe, tedaj je prepozno. Storite rajši danes kot jutri, kar je potrebno, da se to prepreči: negujte Vaše zobe redno s Sargovim Kalodontom! „Dvakrat na dan Sargov Kalodont“ -- to ohrani Vaše zobe zdrave. Toda Sargov Kalodont mora biti, edina zobna krema v Jugoslaviji, ki vsebuje učinkoviti sulforicinoleat.

SARGOV

KALODONT

**Proti
zobnemu
kamnu**

Gospod Lisjak je vprašal gospoda Zajca:

«Kako imaš doma urejeno? Ali daješ ženi določeno vsoto za gospodinjstvo ali pa vselej to, kar ravno potrebuje?»

«Oboje», je vzdihnil gospod Zajec.

«Kako si ohranimo dolgo zdrave zobe?»

Mihec iztegne roko, da bi skoraj čez klop padel, in pravi:

«Ako jih čistimo s ščetko!»

«Dobro. Ali imaš tudi ti ščetko?»

«Ne.»

«Pa tvoji starši?»

«Tudi ne.»

«Kako pa potem veš?»

«Prosim, mi ščetke prodajamo!»

*

«Moj mož govori toliko v spanju, da bi vam bila hvaležna, gospod doktor, če bi mi svetovali, kaj naj storim z njim.»

«Pustite ga, naj tudi podnevi malo govori.»

*

«Pri pouku ne paziš in si neprestano zaspan.»

«Menda zato, gospod učitelj, ker v meni dremlje talent, kakor pravi mama teti.»

*

Srečala sta se dva škota.

«Ali niste prejeli mojega pisma?»

«Sem.»

«Saj sem vam vendar napisal, da prosim za roko vaše hčerke, in vi mi niti ne odgovorite?»

Drugi škot gleda zelo začudeno: «Pa ste priložili znamko za odgovor?»

*

«Jaz se bom poročila samo iz ljubezni — ti tudi?»

«No, če ne bom našla nič boljšega.»

*

Mihec gre s trobento v eni in z bobnom v drugi roki buditi očeta.

«Očka, vstani!»

«Gromska strela, fant, zakaj me ne pustiš, da bi spal?»

«Ko je pa mama rekla, da ne smem trobentati in bobnati, dokler ne vstaneš.»

*

Pepček je prinesel izpričevalo. Očka je vprašal: «Ali se lahko veselim?» Sinček je odgovoril: «Lahko. Po počitnicah ti ne bo treba kupovati novih knjig.»

*

Jedro Kneippove sladne kave je izpremenjeno v kristalizirani sladni sladkor, ki hrani in krepi živce. «Kneippova sladna kava» se dobi samo v originalnih paketih s sliko župnika.

Pri takem vremenu
sem nenadomestljiva!

Kdo more bolje varovati
Vašo kožo kakor jaz? Samo
NIVEA vsebuje EUCERIT,
odlično okrepčevalno sred-
stvo za kožo. Z njim Vam
napravljajo NIVEA Vašo kožo
odpornejšo in skrbi, da koža
ne pordeči, ne postane hra-
pava in ne razpoka. — Z
NIVEO okrepčana koža
ostane zdrava, mehka in
bela tudi pri hudem mrazu.
Pred odhodom v naravo si
torej nikar ne pozabite do-
bro namazati kožo, zlasti
pa lice in roke
s kremo NIVEA!

MALENKOSTI O VELIKIH LJUDEH

Slavni pisatelj Edgar Wallace je ne le napisal nešteto romanov in gledaliških iger, ampak je tudi pri mnogih odrskih delih sodeloval. Nekoč je sedel s prijateljem pri predstavi neke take igre, ki pa ni prav nič ugajala občinstvu.

«Kaj? Vi kot sopisatelj te igre tudi žvižgate?» se je začudil prijatelj, ko je dal Wallace duška svoji nejevolji.

«Da, ampak samo pri tistih mestih, ki jih je napisal moj kompanjon!» je rekel Wallace suho.

*

Sin pesnika Björnsona je bil nadvse ponosen na svojega očeta. Nekega dne se je peljal mladi Norvežan iz Nemčije v svojo domovino. Med vožnjo po morju je šel mladi Björnson na poveljniški mostič, s katerega je bil ravno kapitan za malo časa odšel. Kmalu pa se je ta vrnil in rekel: «Gospod, zapustite takoj poveljniški mostič! Tu sme biti samo kapitan.»

«Gospod,» je odvrnil mladi Björnson, «jaz sem sin največjega norveškega pesnika!»

Kapitan je vljudno salutiral: «Gospod Ibsen, vzlic temu moram prositi, da zapustite mesto.»

To je bil najbolj črn dan Björnsonov...

*

Pianista Grünfeld in Epstein sta nekoč skupaj nastopila na koncertu. Občinstvo je kar divjalo od navdušenja, in pianista sta se morala odločiti, da bosta še nekaj navrgla. Med drugim sta hotela zaigrati tudi Kirchnerjevo «Jaz moram ven». Epstein je hotel ta dodatek napovedati. Priklonil se je občinstvu in izgovoril samo tri besede: «Jaz moram ven!»...

Šele vihar smeha pri občinstvu je razjasnil Epsteinu njegovo nerodnost...

*

Mlad glasbenik, ki je bil prvokrat dirigiral orkester, je potem vprašal navzočega Riharda Wagnerja za njegovo mnenje.

Slavni skladatelj mu je odgovoril:

«Mladi gospod, zapomnite si: kdor hoče dirigirati, mora imeti partituro v glavi, ne pa glavo v partituri...»

*

Maurice Chevalier je bil ideal vseh malih žensk, ki so prišle iz Amerike v Evropo.

«Midva sva bila velika prijatelja, je pripovedovala Peggy v New Yorku: «seznanila sem se z njim — tega je že

pet let — takrat v Aix les Bains, kjer ima krasno vilo ob morju. Vsak dan sva bila skupaj, in ko sem odhajala spet v Ameriko, sva oba jokala. In prisegel mi je večno ljubezen. Za spomin na tisto uro sva vsadila na zeleni trati pred njegovo hišo majhno drevo — zdaj mora biti že visoko. Ali si ga videla, Mary, ko si bila letos v Aix les Bains?»

«Ne vem,» se je smehljala Mary, «katero je bilo tvoje drevo, Peggy. Pred njegovo hišo raste zdaj cel gozdič...»

*

Profesorjem se zmeraj očita, da so raztreseni. Pri tem pa se ne pomisli, da je ta raztresenost prav za prav skrajna osredotočenost misli.

Tak je bil tudi profesor Piccard v svoji mladosti. Nekoč so ga povabili za božič na deželo. Piccard je prišel tja tako prehlajen, da so se ga skoraj prestrašili. Le kje si je nakopal tak nadihod?

«Ah,» je razlagal nesrečnež in kihnil, «sedel sem v kupeju, v katerem je bilo okno razbito, tako da mi je sneg gnalo v obraz.»

«Zakaj pa niste zamenjali prostora s kom, ki ni tako občutljiv?»

«Kako pa naj bi bil zamenjal? Saj sem bil vendar sam v kupeju...»

*

Ves navdušen je prišel nekoč mlad glasbenik k Leharju.

«Mojster, mojster, ponudila se mi je priložnost, da napišem veliko opereto!»
«Le pazite, mladi prijatelj! Priložnost dela tatove!»

Zakaj pa ne bi midva veselo praznovala?

Kako se veselo praznuje, Vam pove knjiga: «Veselo praznujmo», ki jo dobite za polovično ceno 15.— din, ali pet knjig za 37.— din. Preberite stran 5 in 14 prve številke «Prijatelja». Nakažite še danes.

Rešitev ugank štev. 2

Križanka. Vodoravno: 1. kolo, osel; 2. sini, p. tvoj; 3. ena, mak, ako; 4. o, veren, a; 5. p, kot, loj, o; 6. iz, leniv, as; 7. kor, Rim, Iva; 8. b, s, z, k, e; 9. d, los, sen, t; 10. ar, Kotor, ti; 11. ep, moj, al. — Navpično: 1. se, pik, da; 2. kino, zob, re; 3. ona, k, r, l, p; 4. li, vol, sok; 5. o, meter, som; 6. par, niz, to; 7. o, kelim, soj; 8. st, nov, ker; 9. Eva, j, i, n, a; 10. loka, ave, t.l.; 11. jo, osa, ti.

Veriga: Grobelno—Novi—Visoko—Kočevje—Jesenice.

Magičen lik: lopar, oliva, Pilat, Avala, ratar.

Izpopolnilnica.

Ko . . lo, go . . zen, po . . lenje, . . žn.k 11
nak . . , sko . . ne

Namesto pik vstavi črke, da dobiš besede. Vstavljeni zlogi ti povedo pregovor.

Varujte svoje zdravje s tem, da skrbite za

redno stolico.

Jemljite dnevno po jedi 1 do 3 Leo-pilule, ki Vam pomagajo do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 909 od 23. X. 1938

Leo-pilule

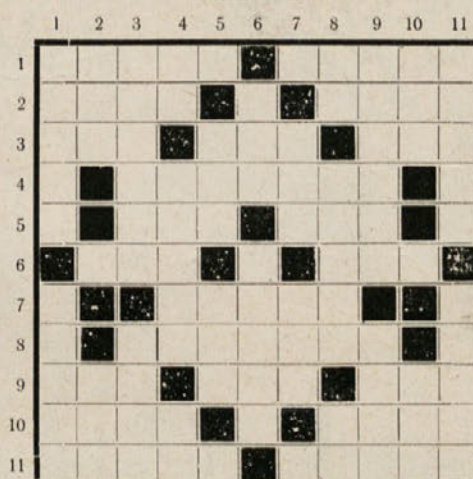
SKODELICA SLADNE KAVE JE SKODELICA ZDRAVJA!

Kneippova

SLADNA KAVA

KRIŽANKA.

Vodoravno: 1. Od Boga dan človeku dar; samozavest; — 2. plevel; soglasnik; žen. ime. — 5. pojav na vodi; vodna žival; izraz pri elektriki. — 4. samogl.; imetje; samogl. — 5. orožje; plod; sogl. — 6. podoba; sogl.; mesec. — 7. predlog; godujejo v juliju; predlog; 8. predlog; jugosl. zdravilišče; samogl. — 9. evrop. valuta (2. sklon mn.); glas; evropsko gl. mesto. — 10. moško ime; sogl.; pralno sredstvo. — 11. nekaj podobnega kakor slikar; ranocelnik. — Navpično: 1. domače živali; pastir. — 2. žuželka; sogl.; oblika glagola iti. — 3. pripravljati mladiče na svet; notranjska pokrajina. — 4. kaz. zaimek (obr.); trgovec s potrebnim živlom; polovica mame. — 5. sogl.; tatvina; cima; sogl. — 6. selo (obr.); staro ime Japonske. — 7. sogl.; začimba; ko-

vina; sogl. — 8. predlog; namera; karta (obr.). — 9. običaj; svetopis. ime. — 10. os. zaimek; sogl.; žen. ime. — 11. hudobec; nadležna žuželka.

Posetnica.

Dr. Iv. Znak

Kaj je tam mož po poklicu?

Kvadrat.

A	A	A	A	A
A	D	E	E	E
E	I	I	J	K
K	L	L	L	L
L	P	T	V	V

Navpično in vodoravno: 1. moško ime; 2. žensko ime; 3. ne majhen; 4. izbrana družba; 5. služabnik.

Ljubljanski spomladanski velesejem pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo letos od 1. do 10. junija.

Novosti odličnih kvalitet za damska in moška oblačila kupite najlažje v Manufakturi Novak, Ljubljana, Kongresni trg 15

HORACIJEVA ODA.

Rimski pesnik Horacij je nekoč napisal odo, v kateri pravi med drugim: ...oljčni sad me krepi, cikorija me osvežuje, vseč mi je slez... Potemtakem so že Rimljani cenili osvežujoči učinek te rastline. Danes je cikorija sestavni del naše vsadanje hrane, in to v podobi dobre bele kave s Pravim Franckom, ki se izdeluje iz korenin domače požlahtnjene cikorije.

ve novo pomlad!

NOVOSTI ZA PLAŠČE IN KOSTUME

MANUFAKTURA F. KS.

SOÚVAN

MESTNI TRG 24

SALON MODE ZA DAMO IN GOSPODA

SOÚVAN-CO.

USTVARJA MODELE - MESTNI TRG 24

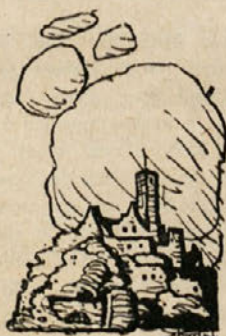

PRIJATELJ

ŠTEV. 3

MAREC 1940

LETO XIV

Fot. Ufa

*Vesele velikonočne praznike Vam želita uredništvo in uprava
„Priatelja“*

Kako je treba delati?

Cepprav so človeška dela neštivilna in raznovrstna, vendar so mogoča neka pravila, ki veljajo za vse, ki delajo.

Delo je treba izbrati. Kdor bi rad vse storil, ne bo ničesar storil. Človek si mora izbrati samo eno določeno področje in na to osredotočiti vse svoje moči. Začetnik se naj vpraša: «Za kaj sem sposoben?» Za izbor svojega poklica si vzemimo dovolj časa. Dobro je, če si tudi pozneje v poklicu naredimo od časa do časa načrt za svoje delo ter se lotimo najprej tistega, ki je neodložljivo, in sicer iz vsega srca in ga izvršujemo z največjo vztrajnostjo.

Verovati moramo v uspeh. Ako ste si izbrali smoter svojega dela, ga lahko tudi dosežete, če niste izbrali takega, ki je za vas nedosegljiv. V tem primeru boste nateleti na neuspeh, in ta vam bo ubil vero v vsak uspeh sploh. Delo si je treba razdeliti in pričeti s tem, kar je lažje. Izvršujte lepo delo za delom, kos za kosom — kakor gleda planinec na vsako stopinjo, ki jo mora napraviti v ledu, in se ne ozira proti vrhuncu, ker bi ga razdalja brzkone ostrašila. Gospodinja, ki hoče pred praznikom temeljito očistiti stanovanje, prične n. pr. pri omarah in tam očisti prav vsako polico.

Potreben je strog red pri delu. Veliko ljudi toži, da je življenje kratko. Toda človek vzlic temu lahko izvrši velikansko delo, četudi ne sedi pri njem od zore do mraka. Ne sme pa dela prekinjati. Zato moramo predvsem odstranjevati od sebe ljudi, ki nam kradejo čas, zakaj ti so brezvestni. Ti «časozheri» delujejo s pomočjo obiskov, telefona in pisem. Potrpežljivost z njimi je greh. Imejmo pri delu strog red, naše misli naj bodo osredotočene na delo, dokler ga izvršujemo, potem se nam ne bo treba pritoževati, da je življenje prekratko.

Pri delu se ne predajajmo preveliki občutljivosti in čustvenosti, drugače ne bomo sposobni za nobeno delo. Pretirana čustva nas odvlačujejo od dela.

To, o čemer smo doslej govorili, velja zlasti za ljudi, ki si sami izbirajo svoje delo. Pomenimo se še o tistih, ki pomagajo vodilnim osebam pri izvrševanju dela in posla. Tudi tem so potrebne neke sposobnosti, in te so:

1. **Skromnost.** Nihče, kdor je udeležen pri delu v skupini ali kdor dela pri kaki priznani osebnosti, ne sme biti ničemuren. Zaupanje v voditelja mora vezati vse člane delovne skupine. Seveda zaupanje in spoštovanje ne sme postati hlapčevstvo. Vsi ljudje smo zmotljivi, torej tudi vsak šef. Zato je prav, če ga ta ali ona podrejena oseba opozori na pomoto ali napako, ako jo je res storil.

2. **Molčljivost in diskretnost.** Posel zraven šefa itd. dovaja mlade ljudi v položaj, da prisostvujejo najvažnejšim sejam in skle-

pom. Ta položaj jim nalaga dolžnost, da čuvajo tajnost. To je pravilo brez izjeme. Indiskretnost povzroči lahko velike nesreče.

3. **Spretnost in iznajdljivost.** Sotrudnik ne sme samo zbirati podatkov, ki se od njega zahtevajo, ampak tudi take, ki bi se utegnili zahtevati. On sluti smer misli svojega šefa, sam izvršuje male posle, sam skrbi za materialno stran življenja. Dobra pomočnica je hkrati tudi dobra tajnica. Vloga tajnice ni samo v tem, da stenografira narek in ga potem napiše na stroj. Ona mora znati tudi urejati delo, kopije in dopise, mora znati naslove in biti živa spominska knjiga. Tajnica mora imeti vse vrline šefa in vrline žene. Zakaj kot žena prinaša v pisarno ozračje ljubkosti, hkrati pa ne sme biti preveč ženska, ker bi od tistega dne, ko bi dal njen šef preveč važnosti tej ženskosti, trpelo poslovanje.

Fizično in intelektualno delo. Gospodinja. Dolgo časa so smatrali ljudje delo za sramoto in kazen božjo. Fizično, pa tudi dobršen del intelektualnega dela so opravljali sužnji. Pozneje so se ljudje razdelili v proletarce in buržuje: proletarci so bili tisti, ki so dobivali dnino, buržuji pa oni, ki so živeli od rente ali dobička. Ampak ta razlika je zelo nejasna. Zakaj potem bi bil bančni ravnatelj, ki zasluži dve sto tisoč dinarjev na leto, proletarec, mali trgovec ali kmet, ki s težavo zasluži deset tisoč, pa buržuj. Boljša je druga, Allenova označba, četudi ni docela točna: proletarci so vsi, ki žive od svojega dela, pa naj bo fizično ali duševno, buržuji pa, ki žive od besed. Advokat komunistov, pravi zastopnik bank in berač so buržuji, ker si služijo kruh z govorjenjem in prepričevanjem. Zidar, mehanik in dober pisatelj so proletarci, ker nikogar ne prepričujejo. Velik industrijec je proletarec, če si je pridobil bogastvo s svojim tehničkim znanjem, buržuj pa je, ako so ga njegova ljubeznivost in zveze spravile v upravni odbor podjetja.

Zato sta tudi dve različni duševni stanji. Proletarec je grob in prezira vlnudnost; ne oblači se po modi, temveč po potrebah svojega dela. Buržuj je ljubezniv in govori prijetne reči tistim, od katerih živi. On se dostojno oblači.

Vsaka delitev človeštva v dve skupini ali dva razreda je nevarna. Večkrat je buržujev sin proletarec po svojih nagnjenjih in manirah, ker se čuti srečnega samo zraven motorjev. Ta delitev je tudi izzvala veliko sovraštvo med ljudmi. Ali je mogoče najti zdravilo za zlo, ki je staro kakor človeški rod? Revolucije zanemarjajo večnega človeka in najzanesljivejše dejstvo izvirnega greha. Tudi v Rusiji so proletarci in buržuji.

Verjetno je, da bo izpopolnjevanje strojev delavca polagoma približalo življenju buržuja, ker bo naporno delo zmeraj bolj prepuščeno strojem. Res je, da stroji uni-

čujejo delo obrtnikov, ampak to je samo prehodno stanje. Nekega dne bo začel delati mehanični «robot». Delavec, ki bo to delo nadzoroval, bo postal inženir.

Dotlej pa moramo razumeti, da je v vsakem delu skrivna lepota, da je vsako delo vzvišeno, naj bo fizično ali duševno; vsako delo se lahko opravlja dobro ali slabo. Strojepisna lahko napiše slabo ali pa odlično pismo. In ako si postavi za cilj, da bo delala še bolje, kakor se od nje zahteva, bo postala umetnica v svojem poklicu. Ona ne dela za šefa, temveč za svoje osebno zadovoljstvo, za čast, za lepoto. In to dela prostovoljno.

Kadar si skušam predstavljati raj, si ga ne morem misliti kot kraj večnega brezdelja, temveč kot delavnico. Vrtnarjev raj je vrt, mizarjev pa mizarška delavnica.

Gospodinja. — Lep primer za sklad fizičnega in duševnega dela, ako se opravlja z ljubeznijo, je delo gospodnje. Žena, ki dobro upravlja svoj dom, je hkrati kraljica in podanica. Ona sestavlja načrt in ga sama izvršuje. Omogoča delo svojemu možu in otrokom, jih čuva in pazi. Gospodinja je finančni minister in minister domače prosvete. Žena lahko ustvari v svoji domačiji dovršen majhen svet, ki ga sama organizira. Ženski poklic je eden izmed najtežjih in poln neprestanega dela, je pa tudi poklic, ki je neposredno nagrajen. Nič ni lepšega, kakor če človek vidi, kako zna žena z majhnim denarjem in velikim razumevanjem pretvoriti bedno hišico v pravi raj. Na tej točki se srečata umetnost dela in umetnost ljubezni.

Učiteljevo delo. Učiteljski poklic je težak in zahteva dolgo izkustvo. To čuti vsak izmed nas, ko začne učiti svoje otroke. Oče je malokdaj dober profesor. Nepotrpežljiv je in strog, včasih pa spet preveč blag in mil, ker ima svoje otroke rad in jih ne zna prav presoditi. Zato poiščimo navodila za učenje drugih pri tistih, ki so imeli v pouku uspeh.

1. **Ni učenja brez discipline.** Najprej je treba oblikovati voljo, potem šele duha. Prav zaradi tega ima učenje doma slabe uspehe. Doma je vedno mogoča kakaj olajšava: otroka boli glava, otrok je slabo spal, profesor je bil krivičen, nalogo je slabo izbral itd. Šola pa ne pozna usmiljenja. Jaz bi celo trdil, da je stari sistem internata boljši od svobodne šole. Internat ima sicer tudi veliko napak, toda oblikuje ljudi. Tu se otroci učijo, da si sami iščejo svoje mesto v družbi, medtem ko jim je v rodbini to mesto že pripravljeno.

2. **Osnovni pouk je najvažnejši.** Starši večkrat ne pripisujejo posebne važnosti osnovnemu pouku. «Moj sin se slabo uči,» pravijo starši, «ampak je še otrok, je šele v tretjem razredu.»

Vse je odvisno od tega, da se že od samega detinstva dobro učvrsti mala količina osnovnega znanja. Dobro pisati, čitati in računati pomeni že mnogo. Veliko ljudi nima tega osnovnega znanja. Računstvo (matematika) je zelo težko ali pa zelo lahko, kakršno ima pač človek osnovno znanje. Kdor ne zna prvih pravil, ne bo matematike nikoli razumel.

3. Boljše je dobro predavati majhno število reči, kakor veliko število slabo. Brez vsake koristi je, ako preobremenjujemo učne načrte. Cilj pouka ni, da bi ustvarjal tehnike, temveč pametne ljudi. Potrebno je nekoliko prirodoznanja (fizike) in zgodovine, pa kajpak veliko materinskega jezika. To pa, kar se uči in predava, se mora temeljito podajati in zahtevati.

Citanje. Čitamo v zabavo in v pouk. Kadar čitamo z namenom, da bi se nekaj naučili, moramo čitati s peresom ali svinčnikom v roki. Treba si je narediti kratek izvleček iz tega, kar čitamo, si zapisati glavna vprašanja, ki jih knjiga obravnava, ter

strani, kjer se to obravnava. Zapomnimo si, da je bolje čitati manj knjig, a te natanko, kakor pa veliko, pa površno. Dalje je važno, da dajemo prednost velikim in pa sodobnim pisateljem. Tretjič je važno, da si dobro izberemo svojo duševno hrano. Vsak lahko najde to, kar mu je najbolj primerno. Kakor v ljubezni, tako je človek tudi v književnosti vedno sam sebi dolžan, da ne gleda na druge, temveč čita to, kar njemu ugaja.

Čitati je treba pazljivo in vdano. Človek ne sme celih strani kar preleteti s pogledom, ne sme čitati tako, da so mu pri tem misli bog ve kje drugje. Kdor rad čita in je z vsemi mislimi pri tem, kar čita, ne pozna dolgih večerov samote.

Zaključek. Človek, ki ljubi svoje delo ali svoj posel, se vrača k njemu vedno z neko čudovito strastjo. Če človek s svojim delom tako rekoč zraste, se mu zdi, ako preneha delati, kakor da je prenehal tudi živeti. Tak človek neprestano dela. Industrijec, ki je na počitnicah daleč od svoje

tovarne, jemlje svinčnik v roke in ležeč na soncu izračunava svoje dohodke. Če ni daleč od tovarne, hodi tja ob sobotah, dasiravno ve, da ni delavcev v tovarni. Hodi po praznih delavnicah in sanja o preureditvah, o velikih delih in o boljšem načinu dela. Kmet hodi ob nedeljah po svojem posestvu. «Vsako drevo in vsaka travica ima svoj upravičen obstoj, svojo zgodovino in svoj namen. Vse na svetu nosi pečat dela. Vse kliče na novo delo.»

Najbolj naravno, pa tudi najbolj važno je, da človek to, kar dela, vzljubi! «Delo uničuje dolgčas, slabe navade in bedo.» Delo je zdravilo za vsako zlo, ki ga povzroča brezplodna domišljija. «Bog blagoslavlja delo», mi je večkrat rekel v svetovni vojni angleški polkovnik, ki sem mu bil prideljen. Takrat smo bili daleč od svojih domov, v velikih nevarnostih in v skrbeh za svojo bodočnost. Toda nismo se utegnili predajati žalostnim mislim, ker smo bili preveč obremenjeni z delom.

POZABIL SI NA TO!

Kolikokrat čujemo tožiti: «Moj mož ni mislil na moj god!» — «Moj mož je pozabil na obletnico najine poroke!» — Može se pritožujejo redkeje, ker niso tako občutljivi in ker imajo žene vobče boljši spomin za vse, kar nas včasih v življenju razveseli.

Čisto gotovo pa vsakogar boli, če kdo v njegovi okolici prezre kak spominski dan.

Takšno pozabljivost ni nič lepega, četudi človek nič slabega pri tem ne misli. Prav lahko se primeri, da pozabi mož pri svojem delu in svojih skrbih, žena pa v svojem napornem gospodinjstvu na važni dan, potem pa se vsa skesana spomni: «Oh, čisto sem pozabila!»

Na žalost pa se da takšno pozabljenje pozneje težko popraviti, saj ne gre pri tem samo za darilo, temveč za ljubezen, ki jo izkažemo s tem, da se na tako priložnost spomnimo. Pri otrocih, ki se veselijo godu ali rojstnega dneva in ki ves dan čakajo, ali ne pride zaželeno presenečenje morda vendarle še, lahko pozabljenje zaseka globoko rano v njihovo srce.

Pri odraslih pa je nespametno, če smo v tem pogledu preveč občutljivi. Saj se vendar med seboj poznamo in vemo, da je žena ali mož lahko nekoliko raztresen, pozabljiv, toda vzlic temu ljubi. Zato ni prav nič napak, če izrazimo nekaj dni prej svoje želje in v šali povemo, da bomo spet za eno leto starejši. Kdor je res pozabil, bo hvaležen, da je bil na to opozorjen.

Posebno poglavje je dan poroke. Ta obletnica naj bo za oba spominsko slavlje. In žena bi se ne smela preveč pritoževati, če mož na to pozabi. Obletnica velja tudi njemu, zato se mu ne more podtikati zlega namena. Če žena pripravi zjutraj svečano pogrnjeno mizo za zajtrk, se bo gotovo spomnil, kakšen dan je, in se bo nedvomno izkazal s kako pozornostjo.

Zato moramo že navsezgodaj navajati otroke na to, da praznujejo rojstne dneve in godove staršev, bratov in sester. Saj tu ne gre za darila, ampak za ljubezni polno pozornost. Ko bodo otroci dorasli, jim ne bo treba zapisovati v beležnico, kdaj je koga god itd. Vedeli bodo že iz mladih nog za vsak rojstni dan in god.

Kako lepo praznujmo in godujmo, nam pove knjiga «Veselo praznujmo — prijetno godujmo», ki je izšla v naši založbi. To in še štiri druge praktične knjige dobite kot naročnica «Priatelj» po znižani ceni za 37.— din. Posamezna knjiga stane za nenaročnico 30.— din. Zato še danes nakažite naročnino za 12 številk revije «Priatelj» in 10 prilog «Za pridne roke» 62.— din ter za pet praktičnih knjig 37.— din, skupaj torej 99.— din. Knjigo «Veselo praznujmo» dobite s prihodnjo številko, potem pa vsak drugi mesec eno. Če Vam knjiga ne bo všeč, nam jo v treh dneh lahko vrnete, mi pa Vam povrnemo naročnino za knjigo. Položnico ste dobili v prvi številki. Če ste položnico izgubili, jo dobite pri poštnem uradu za 25 par. Na to položnico zapišite: «Priatelj», uprava, Ljubljana, štev. 16.104. Torej nikar ne odlašajte s plačilom!

PETROVA ŽIVLJENJSKA MODROST

Bilo je vendarle zelo čudno, da tistega popoldne ni bilo Petra k Lebanovim. Mlad: ljudje, ki so se zbrali v sobi v zgornjem koncu barake, so kar naprej dvigali glave iznad knjig in prisluškovali, kdaj se bodo oglasili koraki na hodniku.

«Pa ne da je zbolel», je menila Natalija, ki je sedela pri peči in pazila na ogenj. To je bil prav za prav že vso zimo Petrov popravek, saj on ni bil študent in se mu ni bilo treba prav nič ukvarjati s šolsko učenostjo. Sedel je tam, brenkal na kitaro in tiho popeval vse do mraka. Ko so dijaki odložili knjige, je oživel kakor klepetec v vetru.

Tisti mrzli februarški popoldan pa ga ni bilo, in študentje se niso in niso mogli učiti.

Zunaj je tulil oster veter in se včasih z vso silo zagnal v lesene stene. Podl se je po goli ravnini med barakami, in kadar se je zapodil v borov gozd, ki je od vseh strani obdajal čudno leseno naselbino, je drevje zaječalo in zahreščalo, da je bilo slišati kakor dolg, globok vzdih.

Mračilo se je že, Petra pa še zmerom ni bilo od nikoder. In samo zato, da bi kitara na steni tako ne samevala, jo je Natalija snela in hotela zaigrati, pa ji jo je Zdravko izpulil iz rok.

«Pusti, Natalija, saj ne znaš tako lepo narobe igrati kakor Peter!»

Da, bilo je res. Peter ni imel bog ve koliko posluha. Kar je pel, je bilo zmerom malo navzkriž s tem, kar je igral. Ali pa ni bil Peter navzkriž tudi z vsem svetom in življenjem? Drugi mladi ljudje njegovih let so se vsi že davno pripravljali za svoje bodoče poklice, samo on, Peter, ni hodil nikamor v šolo, ničesar se ni učil. Vse dopoldneve je pohajal od barake do barake in zbiral novice, da je potem ob večerih z njimi zabaval zbrano mladino pri Lebanovih. Da, tudi delal je včasih kaj. Pomagal je nositi drva iz gozda, jih žagal in cepil. In če je bil kje kdo bolan in sam, je Peter skrbel zanj, dokler se ni spet spravil na noge. Toda to še ni bil poklic, in od tega bi prav gotovo ne mogel živeti, če bi ne skrbela zanj stara mama, ki mu je edina ostala iz velike vojne. Bila je v dokaz, da je tudi on nekoč imel svoj dom, pa ga je zgubil in bi pri najboljši volji ne mogel povedati zakaj.

Zakaj? Glej ga no! Zato pač, ker je bila vojna, ali ne?

Da, ampak zakaj je bila vojna?

Ne, tega Peter ni vedel, pač pa je dobro vedel, da mu je v tej vihri in zmedi minila prva mladost in ni imel nikogar, ki bi mu kazal pot v življenje. Šele pred letom je prišla babica za njim, toda takrat je bilo že prepozno, kajti bil je že prestar za šolo in uk. Da, zdaj bi se že lahko oziral za dekleti, ko bi bilo kaj upanja, da bo lahko kdaj skrbel tudi še za ženo in otroke.

Znočilo se je, veter je potihnil, kakor da ga je divji ples čez dan utrudil. Pri Lebanovih še zmerom niso prižgali luči, saj je bilo tako prijetno v temni sobi, kjer je v

peči živo prasketal ogenj. Tisti čas so mlada srca pozabila na šolske nadloge in druge življenjske skrbi, le Petra so si želeli, da bi jim povedal, kod in kam zadnje čase hodi lepi Oton Bergar, uradnik begunske uprave. Ali jim ni včeraj obljubil, da bo danes poizvedel? In če so se res v gozdu za postajo naselili cigani z violinami, črnimi očmi in prelepimi ciganskimi pesmimi. Oh, dekleta bi vendar tako rada vedela! Posebno Karla ga kar ni mogla dočakati.

Da, v taborišču je bilo zmerom dovolj novic! In Petru, ki je tako rad postregel z njimi dekletom, zbranim pri Lebanovih, ni ušla nikdar nobena. Vedel je, kje se shajata Franci in Marija, zakaj je Eva lani toliko zahajala h Dergančevim in da je pričel Zornič pisati dnevnik.

Življenje je vendar lepo, in barake so le zmošta zaslepljenega človeštva, ki se ne bo povrnila nikdar več.

In tako je nenadno stal Peter pred njimi, ves se je tresel od mraza in molčal.

«Kaj, Peter, kje si bil?»

Ni jim odgovoril, le k peči se je stisnil.

«No, ali nam res ne boš povedal, kod si hodil ves popoldan?» je vprašala Natalija skoraj užaljeno.

«In kaj je s cigani?» je hotela vedeti Karla. «Ali si jih videl?»

«Sevedal Sami mladi ščinkavci so», je rekel s strupenim glasom. «Kakor da bi ne imel drugih skrbi! In vi prav tako! Ali si danes ne boste več belili glav s tistimi svojimi kvadratnimi koreni in potenčami? Uh, saj pravim, večno strmite v knjige, ampak če bi vas vprašal, kaj je življenjska modrost, stavim, da bi ne vedeli!»

«Torej si le bil pri ciganih!» je vzkliknila Karla in veselo zaploskala. «Torej si le bil!»

«Ljubi Bog!» je zaklical tako obupano, da so vsi prasnili v smeh. «Kaj se res ne bom več znebil teh presnetih ciganov?»

«Nikar je ne poslušaj, Peter!» ga je tolažil Otmar, Karlin brat. «Povej nam rajši, kaj je to življenjska modrost, saj vidiš, da pri vsej svoji učenosti ne vemo.»

Otmarjevo odkritosrčno priznanje je bilo Petru tako všeč, da je brez obotavljanja dejal:

«Dobro. Ampak v treh, štirih besedah vam ne bom mogel povedati. Le poslušajte!

Ko sem danes po kosilu vstal od mize in se namenil k vam, me je stara mama presenetila z novico, da je v drvarnici drv samo še za večerjo in zajtrk. To se pravi, sem rekel, da bo treba preskrbeti drugih, ali ne? Torej sem vtaknil sekiro pod suknjič in se lepo počasi in žvižgaje nameril proti gozdu. Z menoj je žvižgal tudi veter, in ko sem zavil za ogel zadnje barake, sem skoraj treščil v — koga, kaj pravite?»

«V gozdnega čuvaja Filipa», je takoj uganil Slavko, Lebanov najmlajši.

«V gozdnega čuvaja Filipa. Tudi on si je žvižgal, in zdaj smo bili trije, ki smo se veselili lepega zimskega dne. In ker je bil gospod Filip prav tako kakor jaz namenjen v gozd, me je vljudno spustil na gaz predse, in šla sva molče drug za drugim, zakaj

mene je pri tej priči minila vsa zimska radost. Šla sva in šla in prišla v gozd. Veverice so prestrašeno skakale pred nama z veje na vejo, iz grmovja so vzletali ptički. Bilo je kakor v pravljici, le v mojem srcu je bilo drugače. Sekira pod suknjičem me je žgala ko žerjavica, gospod Filip pa je bil za mano kakor senca. Mislim, da sva že davno prekoračila mejo taboriščnih gozdov, ko se je nenadno zagnal vame:

«He, pokaži, kaj imaš pod suknjo, ti capin begunski!»

«Tako?» sem mu odgovoril. «Kaj bi res rad, da bi ti pokazal?»

Stopil sem mu za korak nasproti in ga prav tako divje gledal, kakor on mene. «Kaj bi res rad videl in vedel, kdo je capin begunski?»

Takrat je snel puško z ramen in s tihim, ledenim glasom ponovil:

«Pokaži, kaj skrivaš pod suknjičem!»

Njegov obraz mi ni obetal nič dobrega. Spustil sem sekiro na tla in jo naglo, kar sem mogel, ubral po gozdu. Ustavil sem se šele za postajo, si zakuril in pri ognju počakal noči. Šele takrat sem si spet upal v taborišče.»

Nekoliko je počakal in, ker se ni nihče oglašil, je nadaljeval:

«Vso svojo mladost ste zapravili pri knjigah, zdaj mi pa povejte, kako je treba živeti, če si zgubil v vojni vse, starše in dom, pa te postavijo v gole lesene barake: tako, zdaj pa živi, kakor veš in znaš, ampak krasti ne smeš in sploh ne smeš storiti ničesar, kar je proti božji in človeški postavi. Ha, kaj pravite? Ali zdaj veste, kaj je življenjska modrost?»

Nihče mu ni odgovoril.

«Morda se nisem dobro izrazil, toda upam, da ste me razumeli, kaj sem hotel povedati.»

«Da, Peter, dobro smo te razumeli! Toda ali se ti ne zdi, da je storil čuvaj samo svojo dolžnost, ko te je zasledoval?» je menil Otmar.

«Svojo dolžnost! Seveda, saj nič ne rečem. Ampak zmerjati, to pač ni njegova dolžnost, ko vendar nismo sami krivi, da smo begunci, da smo zgubili vse in da moramo živeti, pa ne moremo. Življenje je krivično, in vse vaše potence in enačbe so brez pomena, ker si z njimi ne morete pomagati, ko vas zgrabi usoda s svojimi je-klenimi pestmi. To je moja življenjska modrost!»

In kakor bi mu bilo žal, da jim je s svojo zgodbo pregnal mladostno dobro voljo, je poiskal v temi kitaro, udaril na strune in vedro dejal:

«Zapojmo!»

«Saj res, zapojmo!» je vzkliknila Natalija. «Zapojmo in pozabimo na potence in enačbe, na Filipa in vojno in na vse, kar nam greni mladost!»

Karla pa je dejala:

«Toda na cigane ne smeš pozabiti, Peter! Obišči jih, morda imajo tudi oni svojo življenjsko modrost!»

Potem so zapeli, in v peči je živo plapolal ogenj.

† Profesor Pavle Grošelj

Po ljubljanskih ulicah ne bo več odmeval njegov hitri korak, za katerim je vedno zadišala neizbežna brazilka, nič več ne bo dr. Pavle Grošelj ob šestih nemiren stoje čakal v kavarni »Zvezdi«, da poteče dobro odmerjena akademska četrt za njegovo biologijo na univerzi, nič več ne bo od štirih vetrov znašal knjige v svoj prijazni dom in zbiral v zimsko suknjo, to svojo ambulantno knjižnico, rokopise za ljubega »Proteusa«. Tudi ne bo več njegova modra in vesela, duhovita in šegava beseda za blesteči okras in svarilni semafor ve-

černemu omizju, ko je v prijateljski neslogi pretresalo naša velika in mala vprašanja, do katerih je pokojni vsevedež in prirodoslovec-poet, ki je bil pod včasih raskavo zunanostjo izredno blag in sočuten, vedno imel strogo kritične in plemenito pravične odnose.

Pavel Grošelj je zdaj izvedel za poslednje skrivnosti življenja, ki so za vselej napojile slastno žejo njegovih dragocenih možgan, zastrle njegove žive, radovedne oči in umirile njegove dobre roke. Pod belo odejo pri Sv. Križu sta se spet našla z licejskim tovarišem dr. Lahom...

Profesor Grošelj ni napisal mnogo, ali kar je napisal, vse nosi na sebi pečat genialnega tvorca, neutrudnega raziskovalca in misleca, pa izvrstnega poznavalca in spoštovalca našega jezika. Kot študent je delal lepe, globoko občutene pesmi, ki so pozneje odmevale tudi v gradnji in slogu njegovih poljudno-znanstvenih spisov, ki jih je sam skromno označeval za prirodoslovna kramljanja in pomenke. So pa to doslej pri nas edinstvene slovstvene dragotine, katere bi vsekakor kazalo pregledati in izdati, tako zlasti »Zapiske prirodoslovca«, »Iz prazgodovine zemlje«, »Astronomske pomenke«, ki so izha-

jali v Ljubljanskem Zvonu, in »Pravljico o lakoti« (Vodnikova družba).

Ob dvajsetletnici ljubljanske univerze je treba tudi poudariti zasluge, ki si jih je stekel idealni dr. Grošelj v bistri borbi za ta naš najvišji znanstveni učni zavod in potem kot akademski učitelj, ko je »uvajal mladi zdravniški podmladek v biologijo, v ono vedo, ki mora ostati doživljenjski spremljevalec vsakega zdravnika, ki mora neprestano dajati novih pobud vsemu teoretičnemu in praktičnemu zdravniškemu delu« (prof. Zalokar v Zdravniškem vestniku).

Ob prezgodnjem grobu tega nenadomestljivega predavatelja in popularizatorja, ki je že kot akademik z ostrino in milino svoje osvajajoče besede netil med Slovenci ogenj resnice v pogledu nastanka in konca naše zemlje pa življenja velikih in drobnih bitij na njej, žaluje poleg naštetih bivših učenk, prijateljev in telesnega sina-edinca Vida, očkovega ponosa, svete skrbi in velike ljubezni, tudi njegovo duhovno dete, naš prirodoslovni mesečnik »Proteus«, kateremu je pokojni urednik s svojim obširnim znanjem, kritičnim duhom in spretnim peresom krepko utrl pot med narod.

Profesor Pavle Grošelj je v Panspretnim peresom zapustil bogato obetajočo doto.

d'Artagnan

Crescendo

In dahnila je vesna na poljane
in sonce je prižgalo sveti žar,
v stobarven plašč ogrinja se priroda,
kot da ovenčan bi bila oltar.

Mogočna pesem se glasi čez trate,
v stožarkem soncu barve jo pojo
in morje jo šumi ob trdih skalah,
v gorečih zvezdah poje jo nebo.

Hej, to je moč, ki v teh akordih žije,
in to je strast, ki do neba kipi,
in to je kri, ki po življenju vpije,
in to je luč, ki ne pozna noči.

In barve govorijo moji duši
in morje in nebo ji šepeta:
„Veruj v to moč, ki vse okove zruši,
veruj v to strast, ki ne pozna meja!“

Pavel Grošelj (1907)

Varčujte z milom!

To je izvrstno sredstvo za namakanje perila!

Hitro – temeljito – varčno: na te tri besede mislijo gospodinje kadar govore o Ženski hvali.

Ženska hvala opravi čez noč dober del dela pri pranju perila. Kako hitro in temeljito razkroji in odpravi nesnago boste videli zjutraj po umazani raztopini, v kateri se je namakalo perilo. Če preperete perilo zjutraj še s Schichtovim terpentinovim milom, bo postalo takoj bleščeče belo in čisto.

**Dobro namočeno -
napol oprano**

Presenečenje za Vas!

Ali ste spravili listek: «SV. MIKLAVŽ NAJ VAM PRINESE», ki ste ga dobili po pošti 1. t. m.?

Prosimo, preberite pazljivo še enkrat zadnje vrstice, kjer je natiskan znesek, ki nam ga še dolgujete za naročnino v tem letu. Saj ni veliko! Vendar pa smo Vas morali že sedemkrat prositi za nakazilo označene vsote. Te naše prošnje niso imele uspeha.

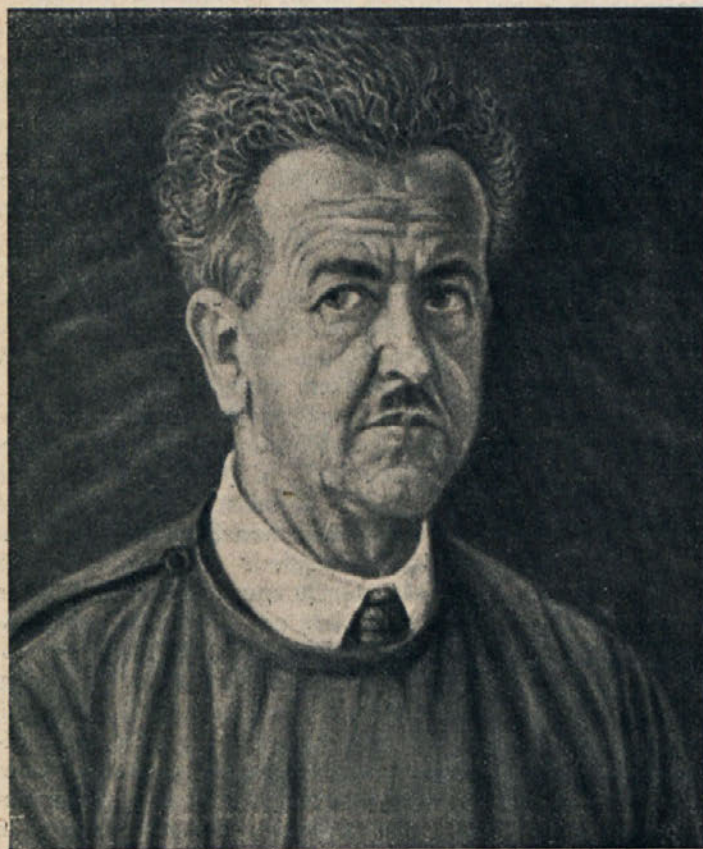
Zato Vas ponovno prosimo, da še danes nakažete dolžni znesek za to leto. Obenem pošljite tudi naročnino za leto 1941., pa dobite od nas

LEPO PRESENEČENJE.

Prečitajte četrto stran te številke.

Vesel Božič Vam želi

UPRAVA
«PRIJATELJ»

Hinko Smrekar: Lastna podoba.

V ulici bednega patrona slovenskega humorja, v Aleševčevi v Šiški, ima Hinko Smrekar svoj dom. Svoj dom — veličastna beseda! Nu, Slovenci že vemo, da je treba imovinske zadeve naših umetnikov pretehtavati s soljo zdravega razuma. Ampak idila je pa vendarle, tale Smrekarjeva hišica, tam doli skoraj na koncu Aleševčeve ulice, ki se izgublja proti slepemu železniškemu tiru, proti polju, ki bo gotovo tudi kmalu zazidano, za zdaj pa se od tod odpira zanimiva in lepa perspektiva, ki vabi na deželo. Smrekarjeva hišica tiči sredi vrtiča. Trkam, zvonim in butam. Začujejo se koraki, odpro se vrata, in kakor da sva že davno dogovorjena za ta nepričakovani sestanek, si s Smrekarjem niti ne seže v roko, marveč jaz otresam marelo, Hinko Smrekar pa kakor da bi se opravičeval:

— Veš, malo sem poležal. Še zmeraj nisem trden.

Ura pa gre že na pol enajsto. V veliki sobi, ki je atelje in sprejemnica in spalnica pa tudi zasilna kuhinja, je kljub veliki navlaki vse v nepričakovano prijetnem redu. Skozi velika okna prodira zimska belina kar na debelo, da je svetlo. Črno pohištvo, zlasti dolge omare, pa ustvarja resnobno nasprotje prešerni živahnosti, ki se z razbrzdano domišljijo uveljavlja na platnih, skicah in mapah. Sredi sobe so velika stojala, na njih nedovršene umetnine, ki zavajajo gledalca v radostno, slikovito pomlad pa v grozoto Apokalipse. Grozovito se vzpenjajo nad prepade jezdec Janezovega skrivnega razodetja, v soseščini pa ljubko druguje zimski pravljичni motiv z zapeljivo vilo, ponirkom in škratom. Smrekar odpre vrata v drugo sobo — brrr, človeka strese mraz, tako je hladno,

toda tu je prava shramba Smrekarjevih del, njegova zasebna galerija slik in risb, obešenih po stenah ali pa zaklenjenih v velikansko črno omaro. Človeku je kljub hladu brž toplo v tako pisani družini: kako tam pred starinsko veliko kmečko domačijo prepevajo fantje v mesečni noči; kako se neusmiljeno borita dva divja petelina v gorah, koliko je zajetnih ljubavnih motivov z Gorenjskega!

Pa se vrneva nazaj v atelje, in moram reči, da mi niti ni dosti do natezanja z vprašanji, kakor tudi Smrekarju ne do odgovarjanja. Saj nama veselo in poredno govoré Smrekarjeve karikature, še zlasti tiste, kjer je neusmiljeno duhovito izmaličil samega sebe, na primer kot mahatmo Ghandija in mu privoščil toplo mesto na steni za dvema loncema, v katerih si na Zephirovi pečici greje vodo. Pa se človeku zazdi, da je tudi ves drugi inventar tu samo zato, da se človek nasmehne. Radio, aparat za obsevanje, par škornjev, dva para škornjev, brus, stroj za tiskanje radirank, po stenah pa nekaj nagote, smrt in hudič, razne skice za natečaje in pikre karikature iz Smrekarjeve mape «Zrcalo svetá». Polovico teh je že kupila banovina, polovica pa je še v rezervi, kajti kranjska morala ne more kar tako izlepa požreti aktov, ki predstavljajo debele babnice iz leta 1936. Povprašam Smrekarja:

— Hudirja, kako pa prav za prav delaš vse to?

— Vse to! Prav si rekel. Delam vse od kraja. Lesorez kakor radiranko, akvarel kakor olje, litografije, reklamne risbe, diplome in plakate, ekslibrise — vse to! Rekel bi, da nisem slika grafik, marveč grafik in slikar. Na mojo dušo, da je greh, ko sem razglašen le za karikaturista, medtem ko veliko rajši delam portrete in druge reči. Ampak tole pa moram povedati: kdor zna karikirati, zna tudi predvsem podati portretirančev značaj in ne prepisuje samo njegovih potez. Ljudje ne vedo, da moram pri portretiranju ravno zato, ker sem karikaturist, čim bolj kombinirati vse tisto, kar opazim značilnega na portretirančevem obrazu.

S Smrekarjem se pozna že vrsto let, toda saj veste, da v pomenkih z umetniki malokdaj nanese pogovor na

Hinko Smrekar: Tihožitje.

njihovo mladost, rod in življenje. Njihov rodovnik je važen le, kadar pišemo nekrologe. Tokrat pa me je vendar zamikalo, da povprašam Smrekarja, iz katerega konca je doma, ko mi marsikatera podoba govori o njegovi ljubezni do našega kmečkega ljudstva, skoraj podobno kakor pri Gaspariju. Pa pravi:

— Jaz? Ljubljčan sem. Starši so pa bili Dolenjci. Oče je bil postrešček, humoren in veseljaški, kakor so pač znali biti nekdanji Ljubljčanji takihle majhnih, na pol bohemskih poklicev. Končal sem gimnazijo, potem sem se odločil za jus. Na vsak način bi bil rad študiral medicino. Seveda sem čutil že iz dijaških let močan nagib do slikarjenja, — a da bi se za to odločil, mi je srce preveč lezlo v hlače. Nič ni pomagalo. Naposled sem se le moral vdati nagonu. Ko sem bil trileten frkolinček, sem že risal. Toda odločil sem se za umetniški poklic šele na Dunaju. Bilo je to leta 1903. Kot jurist sem s karikaturami sodeloval pri «Ježu» pa z risbami v «Domu in Svetu» in «Zvončku». Bil sem samouk — ta prilastek se vleče za menoj vse večne čase. Lepega dne sem se odločil za «Lehramtskandidatenkurs» na dunajskem obrtnem muzeju, ki ga je obiskoval tudi Saša Šantel. Zaradi bede pa sem moral študij prekiniti. Potem sem se učil sam kakor marsikak slaven mojster. V Monakovo sva hodila z Gasparijem tu in tam kibicirat, za daljši študij nisva imela denarja. Ali to sem hotel reči: navsezadnje mora biti vsakdo samouk, saj šola dá samo modele in napotke, oblikuješ se pa kot umetnik čisto sam. V domovini sem živel v Kranju nekaj let, takole od 1912 pa bivam v Ljubljani.

— In živiš odtlej po magnatsko, seveda?

— Obupno je bilo in je še danes. Malokdaj sem dobil kakšno drobnarijo naročeno. Na razstavah so ljudje malenkostno kupovali. Pa sem se moral preživljati, če sem prispeval kaj grafičnega za razne liste in knjižne opreme. Da cerkvenih naročil ni bilo in jih tudi danes ni, ti bo precej jasno. Le kak portretek je kanil tu in tam. Tako je bilo od početka, in tako tudi še danes orjemo trdo ledino.

— Bil si Cankarjev ilustrator in prijatelj...

Hinko Smrekar: Naša Akademija znanosti in umetnosti.

Hinko Smrekar: Mladoletje.

— Opremil sem mu «Krpansko kobilu» pa «Milana in Mileno». Cankar je želel, da napraviva kakšno večjo skupno stvar. Dal sem idejo: «Konkurz slovenske umetnosti». Napravil sem vrsto portretnih karikatur, nekatere so v Narodni galeriji. Toda načrt je obležal v Cankarjevi miznici. Tiste karikature je mesto kupilo od Schwentnerja, nato jih je dobila Narodna galerija. Kar se pa mojega prijateljstva s Cankarjem tiče, sem drobce že opisal, strnjeno pa še ne. Ali po pravici povedano, nikoli mi ni bilo do tega, da bi zbiral anekdote o njem. Poznal sem ga bolj kot človeka, njegov značaj, njegova razpoloženja in konstitucijo, bistvene poteze. —

— Nam to opišeš?

— Mogoče. Toda vplesti bi moral še žive osebe, ki bi jim vse skupaj morda niti ne bilo prav.

— Kako si prebil svetovno vojno?

— To sem opisal, res dobesedno napisal in narisal v «Črnovojniku». Obesiti so me hoteli, ustreliti, internirati — pač same vsakdanje reči v svetovni vojni. Po prevratu sem pa težko zbolel in me je bolezen ovirala pet let, da nisem mogel prav nič delati. Visel sem med življenjem in smrtjo, sled je ostala, še vedno mi bolezen kdaj pa kdaj rožičke pomoli.

— In zdaj? Ilustriraš? Karikiraš, portretiraš?

— Ilustriranih knjig imam precej za seboj. Že med vojno sem odpravil «Krpansko kobilu» in «Süho robo», po vojni sem opremil celo vrsto knjig, zlasti mladinskih. Portretov sem izdelal bolj malo, ker, kakor sem rekel, ljudje ne vedo, kako rad portretiram in — zaslužim... Karikatur imam dosti in pri tej priliki ti bom kar povedal tisto, kar hočeš vedeti — z obraza ti berem. Namreč, kako se lahko

umetnik v karikaturi izživlja... Takole: Ta je, recimo, izključno humorist. Uživa na smešnosti. Meni pa bolj leži satirična plat, reakcija na vse napake sveta in življenja, ki me moré, dokler ne vržem vsega skupaj na papir. Moja karikatura je kritika ali, kakor je nekoč rekel neki moj prijatelj: «Državni pravdnik!» Dobro je zadel. Meni ni samo do smeha in ščegetanja trebušne prepone, meni je karikatura dosti bolj resna od vseh drugih panog, — samó prav je treba razumeti to reč. Treba je znati ravno toliko, če ne še malo več, kakor za druge slikarije. Karikatura mora točneje kakor vsaka druga podoba dati bistvo motiva. Zato Gulbranson ni nič manjša potencia kakor Michele in Daumier. Zlasti omenjam Gulbransona, ki je močan v formi in dovršen tudi v estetskem oziru, ne pa kakor na primer Zichy, ki mu je erotika in greh zabavna zadeva. Karikaturist satirik se ostro razlikuje od čistih humoristov, ki nimajo obsežnega znanja, kakršnega izpričujejo ravno Gulbranson ali Daumier. Kar je pravih mojstrov karikaturistov, lahko stokrat vzameš v roke njihova satirična dela in vselej se boš na njih naslajal, kakor na vsaki pravi umetnini. Leandre, Steinlein, Willette — prosim!

— In kako se počutiš kot karikaturist sredi slovenskih razmer? Žolč imaš zdrav? Pretepli te še niso?

— Do zdaj še gre. Res pa je, da slovenske razmere same izzivajo h karikaturi, in sredi teh razmer se moram tudi sam neprestano karikirati. Toda resno besedo! Dolej še nikoli nisem našel priložnosti, da bi izdal kakšno mapo svojih risb ali karikatur. Ne vem, kje bi našel založnika. Sem že povprašal tu in tam. Povsod je strah pred polomom. Slovenci gledajo radi, ne kupijo pa ne. Malenkostnost je velika ovira, zlasti satirikom, ko ti je pa pri nas vsakdo kruto užaljen in te milo pogleda ali pa ti zagrozi z gorjačo: «Daj, zafrkavaj drugega, samo mene ne!» Smo brez humorja, namreč brez tistega humorja, da bi sami bili partnerji v veseli komediji. Radi se režimo, toda ne sebi, — drugim!

— Čakaj no, da oporečem: saj je vendar dosti tvojih karikatur po hišah, takih, ki v živo zadenejo tistega, kdor je izmaličen.

— Ne, jih ni preveč. Edino med vojno jih je precej šlo. Takrat je bil čas za navadni, vsakdanji, groteskni humor.

— Ti, tamle jeseni sem bral tisti tvoj plakat v izložbi Tiskovne zadruga, ko si vabil v svojo risarsko šolo fante in dekleta. Kako se ti pa to obnaša?

— Ni zanimanja. Pridejo fantje, študentje in drugi, pokažejo talent, ali kaj, ko jim doma ne dajo tistih nekaj par za pouk. Seveda, moja šola pa tudi ni nadomestek za kakšno akademijo, marveč vežbanje, kolikor daleč pač kdo pride.

— Potemtakem ti ostaja ogromno časa za lastno delo.

— Saj bi pa tudi najrajši delal kar skozi in skozi, če bi le kadaver zmogel. Neprestano sem v inspiraciji, neprestano bi brskal, risal, slikal, vsaj skiciral. Imam vedno nove vtise, nove motive in nova doživetja, da mi včasih šumi v glavi kakor roj čebel. Bržko eno reč začnem, že se vsiljuje ducat drugih. Tu poglej polno skic, ki pa ne pridejo na vrsto. Nekoč sem v treh dneh toliko nabral, da sem šest let od tega živel. Kratko rečeno, vedno imam kino v možganih. Zdaj pa že sploh ničesar več ne beležim in ne skiciram!

Hinko Smrekar: Na Gorenjskem.

Stal je pri peči v copatah, kuštravi sivkasti lasje so izpopolnjevali obraz s svetlimi očmi, ki o njih nikoli ne veš, ali izražajo hudomušnost ali zagrenjenost. Pritegnil je svoj pullover, pogledal na sočne voščenske na omari pa na zaprašnega Goršetovega asketskega Frančiška iz mavca in nadaljeval:

— Ljudem seveda ni všeč, da imamo umetnjakarji večne pritožbe. Toda trditi moram tudi jaz, da ljudje pre-slabo plačujejo in da nekateri celo špekulirajo s tem, da skušajo izkoriščati slabotni položaj slovenskih umetnikov. Kakšne cene se plačujejo drugod, o tem pri nas kakor da sploh pojma nimajo. Prodam takole po dve podobi na leto. Kaj pa dobim zanj? In vrhu tega so ljudje navajeni, da jih siliš, jim ponujaš po osebnih zvezah in takó — ampak jaz še nikogar nikdar nisem silil in upam, da ga tudi ne bom. Ta se pritožuje, da preveč zafrkujem, drugi, da k lascivnosti vlečem in ljudi pohujšujem. Kakor da sem jaz kriv, če je med ljudmi več hudega kakor dobrega! Vraga, jaz ne morem iz pocestnice napraviti Madone! Morda bo pri nas že kmalu tako, da bo državni tožilec na slabem glasu, ker se mora pečati z razbojništvom. Pa naj le bo, kakor hoče: pridržujem si svobodo, da se ne oziram na lažno moraló. Obrekovanja so pri nas na dnevnem redu, toda svobodni umetnik se nanje poživžga in dela, kakor mu velela nagon in talent. —

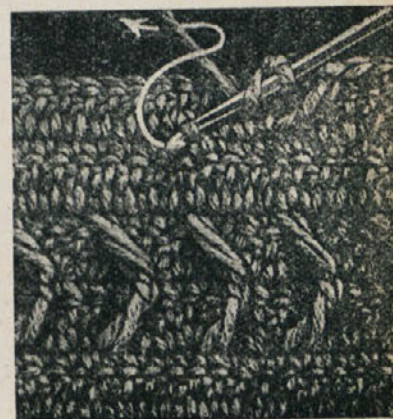
Ko so se za menoj zaklenila vrata so se v Šiški za opoldansko uro razmajali zvonovi.

Artem.

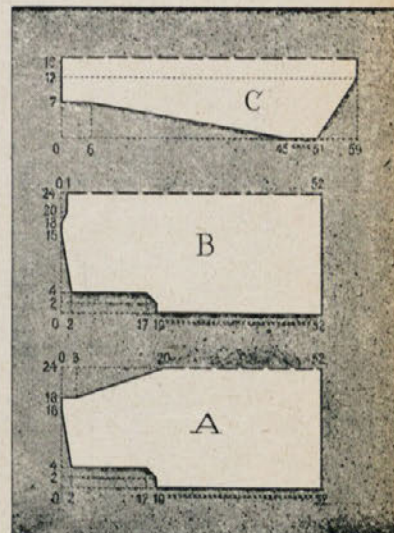

Za prihodne roke

3
1940

Slika 41/a

Slika 41/b

Slika 41

Slika 42

Slika 43

Slika 44

Pullover, telovnik
V NOVI OBLIKI

Pletena in kvačkana bluza

(Slika 45).

Zanjo potrebujemo približno 110 g koruznorumene in 10 g rjave angorske volne, dve primerno dolgi pletenki, dve debelejši pletenki in kvačko.

Prednik in zadnik pletemo od pasu navzgor na licu desno, na narobni strani pa levo, le tam, kjer so pretaknjene in privezane petljice iz treh niti rjave angorske volne, naredimo na licu 9 levih petelj, nato na istem mestu na narobni strani 9 desnih petelj (tako, da sta videti na licu dve vrsti po 9 levih petelj), potem pletemo nad njimi 4 vrste na licu desno, na narobni strani levo, nato pa naredimo na licu nad 9 levimi petljami spet 9 levih petelj, na narobni strani pa na istem mestu 9 desnih petelj. Ko delamo zdaj naslednjo vrsto desnih petelj in pridemo do srede levih petelj, vtaknemo pletenko od odspodaj navzgor, skozi vsako peto levo petljo vseh štirih vrst, prevlečemo skozi vse štiri petlje nit, s katero delamo, in spletemo to petljo hkrati s srednjo petljo. Prav tako pletemo tudi pod petljicami na rokavih. Ko pridemo do razporka, pletemo prednik dalje v dveh delih.

Skrice pletemo od pasu navzdol na licu desno, na narobni strani levo. Za vsakega izmed treh delov nasnujemo primerno število petelj in dovezujemo zaradi zvončaste oblike na več mestih in ob stranskem robu.

Rokav pričnemo na spodnjem robu in ga pletemo v istem vzorcu kakor prednik in zadnik. Oblikujemo ga po kroju. Za volanasti spodnji obrobek rokava nabereimo iz roba nasutka vse petlje, nakar pletemo z debelejšima pletenkama 3 cm visoko na licu desno, na narobni strani pa levo, nazadnje vse petlje zazankamo.

Nekaj vrst **ovratnika** pletemo najprej s tanjšima pletenkama, nato pa do konca z debelejšima.

Potem sešijemo posamezne dele, vsujemo rokave in obkvačkamo vse robove z gostimi petljami. Če je potrebno, naredimo ob strani razporek, ki ga zapenjamo z zaskočniki.

Zdaj obrobimo vse robove z rjavo volno in kvačkamo za ta zobčasti rob goste petlje. Pri tem naredimo po vsaki četrti gosti petlji po 3 zračne petlje in po 1 gosto petljo v zadnjo gosto petljo.

skupine iz levih petelj po eno petljico iz treh niti rjave angorske volne, pod vratom pa prišijemo na vsako stran razporka po eno 25 cm dolgo verižico iz zračnih petelj; te dve verižici zavežujemo v petljo.

Slika 45

Slika 46

Slika 47

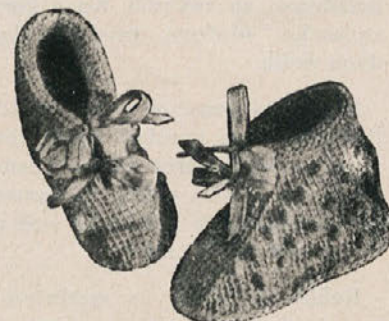

Slika 48

ZA PRVI korak

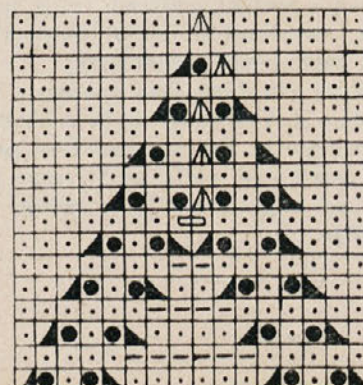
Slika 49

Slika 50

Narisek za zaključek trikotnika na rokavu.
(K sliki 48)

- — desna petlja
- ▢ — leva petlja
- ▣ — 2 petlji hkrati desno spletemo
- ▤ — 2 petlji hkrati levo spletemo
- ▥ — 1 petljo predenemo, naslednjo petljo podpletemo in potegnemo predeto petljo čez podpleteno
- ▧ — 1 petljo predenemo, 2 petlji hkrati desno spletemo in potegnemo predeto petljo čez podpletene
- ▨ — 1 ovoj

K slici 48/a

KVAČKAN MOŠKI PULOVER.

(Slika 41).

Vzorec glej na sliki 41 a, kraj na sliki 41 b. Kraj je za prsno širino 100 cm. A = polovica prednika, B = polovica zadnika, C = polovica rokava.

Za pulover s šiljasto vratno izrezo potrebujemo 450 g volne in kvačko štev. 2.

Prednik pričnemo kvačkati na desnem stranskem robu in nasnujemo zanj verižico iz 109 zračnih petelj.

1. vrsta: V drugo in vsako naslednjo zračno petljo naredimo po 1 gosto petljo, na koncu vrste pa 3 zračne petlje, nakar obrnemo.

2. vrsta: V drugo in v vse naslednje goste petlje kvačkamo po 1 navadni stebriček, nato napravimo 1 zračno petljo in obrnemo.

3. vrsta: V prvi in v vse naslednje navadne stebričke po 1 gosto petljo, zadnjo gosto petljo napravimo v tretjo zračno petljo, ki smo jo naredili v prejšnji vrsti za obrat, nato skvačkamo 3 zračne petlje in obrnemo.

4. vrsta: Kakor druga vrsta.

5. vrsta: V prvi in v drugi stebriček po 1 gosta petlja, nato 1 navadni stebriček čez prejšnjo vrsto stebričkov okoli šeste goste petlje predzadnje vrste (glej vzorec na sliki 1a) + 1 gosta petlja v drugi in četrty naslednji stebriček, 1 navadni stebriček okoli naslednje četrte goste petlje predzadnje vrste.

Od + do ○ ponavljamo do konca vrste. Nato naredimo za obrat 3 zračne petlje in obrnemo.

6. vrsta: Kakor druga vrsta.

7. vrsta: V prvih 5 stebričkov po 1 gosta petlja, nato pa 1 navadni stebriček nazaj čez zadnjo (šesto) vrsto stebričkov okoli zgornjega člena prvega stebrička prejšnje (pete) vrste gostih petelj. * Potem naredimo v drugi in četrty naslednji stebriček po 1 gosto petljo, nato 1 navadni stebriček nazaj v prihodnji stebriček in od * dalje ponavljamo do konca vrste, kjer dosnujemo za rokavno izrezo 6 zračnih petelj, in obrnemo.

8. vrsta: V predzadnjo zračno petljo 1 gosta petlja, 1 polovični stebriček v naslednjo zračno petljo, potem pa v vsako naslednjo petljo po 1 navadni stebriček, 1 zračna petlja, obrnemo.

Zdaj ponavljamo vzorec od tretje do osme vrste. Na koncu devete vrste dosnujemo za rokavno izrezo 51 zračnih petelj. V deseti vrsti pa naredimo v četrto zračno petljo (če štejejo od kvačke) in v vse naslednje zračne petlje po 1 navadni stebriček.

Za poševno ramo dosnujemo na koncu petnajste vrste ter še trikrat, in sicer v vsaki šesti naslednji vrsti, po 1 petljo.

Za vratno izrezo preidemo na začetku osemindesete vrste 9 petelj z verižnimi petljami, naredimo nato 1 gosto petljo in 1 polovični stebriček, dalje pa kvačkamo same navadne stebričke.

Na koncu devetintridesete vrste čez zadnjih 8 petelj ne kvačkamo, ampak naredimo 1 zračno petljo in obrnemo.

Na začetku štiridesete vrste skvačkamo spet najprej 1 gosto petljo in 1 polovični stebriček.

Kakor smo snemali v devetintrideseti vrsti in oblikovali poševno ramo v štirideseti vrsti, ponovimo še enkrat, in sicer vsakokrat v dveh zaporednih vrstah. Ko zadnjič snamemo, opustimo oblikovanje poševne rame.

Nato dosnujemo na koncu petinpetdesete vrste in še šestkrat v vsaki drugi naslednji vrsti po 9 zračnih petelj, nakar obrnemo in naredimo v predzadnjo petljo 1 gosto petljo, v naslednjo petljo 1 polovični stebriček, dalje pa kvačkamo same navadne stebričke.

Na koncu devetinšestdesete vrste dosnujemo še 11 zračnih petelj in naredimo v četrto petljo (če štejejo od kvačke) in v vse ostale petlje po 1 navadni stebriček.

V petinšestdeseti vrsti ter še trikrat, in sicer v vsaki šesti naslednji vrsti, ne kvačkamo čez zadnjo petljo v vrsti, tako da je vsaka izmed teh vrst za 1 petljo krajša. S tem dobi rama poševno obliko.

Za levo rokavno izrezo ne kvačkamo na koncu sedemindesete vrste čez zadnjih 49 petelj, ampak napravimo 1 zračno petljo in obrnemo, nakar naredimo spet 1 gosto petljo in 1 polovični stebriček dalje pa same navadne stebričke.

Na koncu devetindevdesete vrste kvačkamo čez zadnjih 5 petelj in naredimo še 6 prav tako širokih vrst.

Zadnik kvačkamo kakor prednik, tako da pričnemo na levem stranskem robu, le da zadnik nima šiljaste vratne izreze.

Za vratno izrezo na zadniku na koncu sedemtridesete vrste ter še trikrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, ne kvačkamo čez zadnjo petljo in dosnujemo spet na koncu petinšestdesete vrste in še trikrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 1 petljo. Nato sešijemo život ob straneh in na ramah.

Rokavi. Kvačkamo jih po dolgem in nasnujemo od rame do zapestkov 163 zračnih petelj. Zaradi okrogline delamo najprej skrajšane vrste.

1. vrsta: V drugo in v naslednjih 19 zračnih petelj (če štejejo od kvačke) naredimo po 1 gosto petljo, nato 3 zračne petlje in obrnemo.

2. vrsta: V drugo in v vsako naslednjo gosto petljo napravimo po 1 navaden stebriček. Na koncu te vrste in še dvanajstkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, dosnujemo za okrogline pri rami po 3 zračne petlje, nakar obrnemo.

3. vrsta: V drugo in v naslednjih 36 petelj po 1 gosta petlja. V tej vrsti in potem še sedemkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, kvačkamo vsakokrat čez nadaljnjih 15 zračnih petelj nasnutka, delamo nazadnje čez ostalih 22 zračnih petelj in pri tem nadaljujemo čez zgornje petlje že vzorec.

Na koncu petdesete vrste in še dvanajstkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, ne kvačkamo čez zadnji dve petlji prejšnje vrste, na koncu 57. vrste pa ne čez zadnjih 22 petelj, potem pa izpustimo še osemkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 15 petelj ter naredimo vsakokrat v naslednji vrsti nazaj grede najprej po 1 gosto petljo in po 1 polovični stebriček, nazadnje pa kvačkamo še čez ostalih 20 petelj.

Nato rokave sešijemo in všijemo. Spodnji rob pulovera in rob pri rokavih obkvačkamo s tremi vrstami gostih petelj, okoli vratne izreze pa naredimo 5 vrst gostih petelj in skvačkamo pri tem pri šiljasti izrezi (v konic) v vsaki vrsti po 2 petlji skupaj.

MOŠKI PULOVER Z OKROGLO VRATNO IZREZO

(Slika 42)

Zanj potrebujemo nekako 300 g srednje debele mehke volne sive, sivozelene ali pa rjave barve ter dve dolgi in pet kratkih primerno debelih pletenk.

Osnovni vzorec, za katerega potrebujemo število petelj, ki je deljivo z 18, pletemo potem v vrstah sem in tja takole:

1. vrsta: 4 desne petlje, 1 petljo levo predenemo (pri čemer mora biti nit pred ročnim delom), 12 levih petelj, 1 petljo levo predenemo.

2. vrsta: Da vzorec v levo prekrizamo, vzamemo levo predeto petljo na pomožno pletenko, podpletemo za njo naslednjo petljo desno, nato pa podpletemo petljo s pomožne pletenke tudi desno. Potem naredimo 10 desnih petelj in predenemo, da vzorec v desno prekrizamo, naslednjo petljo na pomožno pletenko, pred njo levo predeto petljo desno podpletemo, potem pa petljo s po-

možne pletenke tudi desno podpletemo, nazadnje napravimo 4 leve petlje.

3. vrsta: 4 desne petlje, 1 leva petlja, 1 petljo levo predenemo (kakor v prvi vrsti), 10 levih petelj, 1 petljo levo predenemo, 1 leva petlja.

4. vrsta: 1 desna petlja, enkrat v levo prekrizamo, 8 desnih petelj, enkrat v desno prekrizamo, 1 desna petlja, 4 leve petlje.

5. vrsta: 4 desne petlje, 2 levi petlji, 1 petljo levo predenemo, 8 levih petelj, 1 petljo levo predenemo, 2 levi petlji.

6. vrsta: 2 desni petlji, enkrat v levo prekrizamo, 6 desnih petelj, enkrat v desno prekrizamo, 2 desni petlji, 4 leve petlje.

7. vrsta: 4 desne petlje, 3 leve petlje, 1 petljo levo predenemo, 6 levih petelj, 1 petljo levo predenemo, 3 leve petlje.

8. vrsta: 3 desne petlje, enkrat v levo prekrizamo, 4 desne petlje, enkrat v desno prekrizamo, 3 desne petlje, 4 leve petlje.

9. vrsta: 4 desne petlje, 4 leve petlje, 1 petljo levo predenemo, 4 leve petlje, 1 petljo levo predenemo, 4 leve petlje.

10. vrsta: 4 desne petlje, enkrat v levo prekrizamo, 2 desni petlji, enkrat v desno prekrizamo, 4 desne petlje, 4 leve petlje.

11. vrsta: 4 desne petlje, 5 levih petelj, 1 petljo levo predenemo, 2 levi petlji, 1 petljo levo predenemo, 5 levih petelj.

12. vrsta: 5 desnih petelj, enkrat v levo prekrizamo, enkrat v desno prekrizamo, 5 desnih petelj, 4 leve petlje.

13. vrsta: 4 desne petlje, 7 levih petelj, 1 petljo levo predenemo, 6 levih petelj.

14. vrsta: 6 desnih petelj, enkrat v levo prekrizamo, 6 desnih petelj, 4 leve petlje.

15. vrsta: 4 desne petlje, 6 levih petelj, 2 petlji levo predenemo, 6 levih petelj.

16. vrsta: 5 desnih petelj, enkrat v desno prekrizamo, enkrat v levo prekrizamo, 5 desnih petelj, 4 leve petlje.

17. vrsta: Pletemo jo kakor enajsto vrsto.

18. vrsta: 4 desne petlje, enkrat v desno prekrizamo, 2 desni petlji, enkrat v levo prekrizamo, 4 desne petlje, 4 leve petlje.

19. vrsta: Delamo jo kakor deveto vrsto.

20. vrsta: 3 desne petlje, enkrat v desno prekrizamo, 4 desne petlje, enkrat v levo prekrizamo, 3 desne petlje, 4 leve petlje.

21. vrsta: Pletemo jo kakor sedmo vrsto.

22. vrsta: 2 desni petlji, enkrat v desno prekrizamo, 6 desnih petelj, enkrat v levo prekrizamo, 2 desni petlji, 4 leve petlje.

23. vrsta: Delamo jo kakor peto vrsto.

24. vrsta: 1 desna petlja, enkrat v desno prekrizamo, 8 desnih petelj, enkrat v levo prekrizamo, 1 desna petlja, 4 leve petlje.

25. vrsta: Pletemo jo kakor tretjo vrsto.

26. vrsta: Enkrat v desno prekrizamo, 10 desnih petelj, enkrat v levo prekrizamo.

27. vrsta: Delamo jo kakor prvo vrsto.

28. vrsta: 14 desnih petelj, 4 leve petlje. Prva do osemindvajseta vrsta tvorijo vzorec in jih moramo plesti zmeraj druga za drugo.

Prednik pričnemo delati na spodnjem robu in naredimo najprej 7 cm visok rebrasti rob (izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji), dalje pa pletemo v vzorcu. V prvi vzorčni vrsti moramo paziti na to, da je ena izmed plas v sredini.

Preden začnemo plesti vratno izrezo, moramo razdeliti delo na dve polovici, in sicer tako, da srednje petlje zazankamo, in pletemo od tu dalje v dveh delih.

Vratno izrezo zaokrožimo tako, da spletno robne petlje po dve hkrati.

Ko pričnemo delati rokavni izrezi zazankamo ob strani primerno število petelj in snemamo v naslednjih vrstah tako, da podpletamo po 2 petlji hkrati.

Za poševno ramo skrajšujemo vrste. Zadnik delamo na enak način.

Rokav pletemo od spodnjega roba, in sicer 11 cm visoko v rebrastem, nato pa v prostem vzorcu. Pri tem moramo za poševno

obliko ob strani dovezemati, in sicer tako, da napravimo iz ene robne petlje dve (eno desno in eno levo zasukamo). Ob rami zakrožimo rokav tako, da več petelj zazankamo, potem pa večkrat snamemo. Vratno izrezo obrobimo tako, da nabere robne petlje na pletenko, pletemo nato naokoli rebrasti vzorec, nazadnje pa vse petlje rahlo zazankamo.

PLETEN MOŠKI PULOVER BREZ ROKAVOV

(Slika 43)

Za ta pulover potrebujemo približno 250 g melirane športne volne, dve dolgi in pet kratkih pletenk, primerno kvačko in 11 cm dolgo barvasto zadrgo iz galalita.

Vsak vzorčni oddelek progastega vzorca obsega po 16 petelj v širino in po 8 vrst v višino.

Pletemo ga takole:

1. vrsta: Naredimo najprej 3 desne petlje, nato 1 petljo levo predenemo (nit je pred ročnim delom), nakar pletemo 4 leve petlje, 3 desne petlje, 4 leve petlje in 1 petljo levo predenemo.

2. vrsta: Prekrižamo v levo (tako da podpletemo drugo naslednjo petljo za naslednjo petljo desno, pa je ne spustimo s pletenke, nato desno podpletemo petljo, ki smo jo preskočili, in spustimo zdaj obe petlji s pletenke), potem naredimo 9 desnih petelj, prekrižamo enkrat v desno (v ta namen desno podpletemo drugo naslednjo petljo pred naslednjo petljo, pa je ne spustimo s pletenke, nakar podpletemo petljo, ki smo jo preskočili, in spustimo obe petlji s pletenke), nazadnje naredimo 3 desne petlje.

3. vrsta: Napravimo 3 desne petlje, 1 levo petljo, 1 petljo predenemo (kakor v prvi vrsti), naredimo 3 leve petlje, 3 desne petlje, 3 leve petlje, 1 petljo predenemo, nazadnje napravimo 1 levo petljo.

4. vrsta: Naredimo 1 desno petljo, enkrat v levo prekrižamo, nato napravimo 7 desnih

petelj, enkrat v desno prekrižamo, nazadnje podpletemo 4 petlje desno.

5. vrsta: Napravimo 3 desne petlje in 2 levi petlji, nato 1 petljo predenemo, naredimo 2 levi petlji, 3 desne petlje, 2 levi petlji, 1 petljo predenemo, nazadnje pa napravimo 2 levi petlji.

6. vrsta: Naredimo 2 desni petlji, enkrat v levo prekrižamo, nakar napravimo 5 desnih petelj, enkrat v desno prekrižamo, nazadnje naredimo 5 desnih petelj.

7. vrsta: Napravimo 3 desne petlje in 3 leve petlje, 1 petljo predenemo, nato naredimo 1 levo petljo, 3 desne petlje, 1 levo petljo, 1 petljo predenemo, nazadnje napravimo 3 leve petlje.

8. vrsta: Naredimo 3 desne petlje, enkrat v levo prekrižamo, potem napravimo 3 desne petlje, enkrat v desno prekrižamo, nazadnje naredimo 6 desnih petelj.

Teh osem vrst potem neprestano ponavljamo.

Najprej pričnemo delati prednik. Ko naredimo 5 cm visoko obrobo v rebrastem vzorcu (izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji), začnemo plesti vzorec, paziti pa moramo, da je na sredini proga treh petelj. Ko pletemo dalje, se ravnamo po kroju. Nekaj vrst nad pričetkom rokavne izreze se pričnemo obramek, ki ga delamo v istem vzorcu. Ker grede proge vzorca pri obramku vodoravno, ga pričnemo plesti ob rokavni izrezi. Pri tem moramo misliti na razporek v sredini.

Zadnik pletemo prav tako kakor prednik, samo brez razporka.

Ob vratni izrezi in ob obeh rokavnih izrezah napravimo po 3 cm široko obrobo, ki jo pletemo v rebrastem vzorcu.

Nazadnje obkvačkamo razporek z gostimi petljami in prišijemo na oba robova zadrge.

PLETEN MOŠKI TELOVNIK

(Slika 44)

Zanj potrebujemo 350 g srednje debele mehke volne, 2 košeni pletenki, primerno kvačko in štiri gumbce.

Telovnik pletemo v vrstah sem in tja in oblikujemo vse tri dele po kroju. Zaradi vzorca mora biti število nasnutih petelj deljivo s 6. Pletemo pa takole:

1. vrsta: Delamo same leve petlje.

2. vrsta: Naredimo 3 desne petlje, 1 ovoj in 3 desne petlje, nakar potegnemo ovoj čez zadnje 3 petlje. To ponavljamo potem do konca vrste.

Zdaj pletemo neprestano izmenoma prvo in drugo vrsto.

Ker so vsi robovi telovnika obrobljeni 2½ cm široko z gostimi petljami, moramo to upoštevati, ko pletemo posamezne dele v osnovnem vzorcu.

Najprej naredimo zadnik, ki ga pričnemo plesti 2½ cm nad spodnjim robom kroja. Rokavne izreze in vratno izrezo oblikujemo po kroju. Ko končavamo ramo, skrajšujemo vrste od rame proti vratu, da dobi rama poševno obliko.

Vsak prednik pričnemo na konici (2½ cm nad robom kroja), potem pa po kroju dovezemamo in snemamo. Ko pridemo do žepa, zazankamo zanj primerno število petelj in spletemo posebej podlago za žep, za katero nasnujemo toliko petelj, kolikor smo jih za žepni razporek zazankali. To podlogo, ki naj bo visoka 4 cm, vpletemo v naslednji vrsti telovnika na istem mestu, kjer smo petlje zazankali (tista stran z desnimi petljami je na licu). Sicer pa oblikujemo tudi prednik po kroju. Levi prednik ima poleg spodnjega tudi napsni žep, desni prednik ima pa žep samo spodaj. Ko sta oba prednika narejena, kvačkamo za poklopce na spodnjih robovih žepnih razporkov 2½ cm visoko v vrstah sem in tja same goste petlje v prednik. Prav tako obrobimo tudi telovnik 2½ cm široko z gostimi petljami in napravimo pri tem na vogalih vselej po 3 goste petlje v eno petljo. Ko obrobljamo prednji rob levega prednika, naredimo štiri gumbnice tako, da preskočimo z nekaj zračnimi petljami isto število gostih petelj.

Nazadnje obzankamo gumbnice s svilo in prišijemo na desni prednik štiri gumbce.

KVAČKANA BLUZA.

(Slika 46).

Za to preslegasto kvačkano bluzo potrebujemo približno 200 g rjavkastorumen in 10 g rjave frotiraste svile, primerno kvačko in štiri lesene gumbce.

Preslegasti vzorec kvačkamo takole: Najprej naredimo verižico iz zračnih petelj in delamo v vrstah sem in tja.

1. vrsta: Prve tri zračne petlje (če štejemo od kvačke) preskočimo in naredimo v četrto in v naslednje tri zračne petlje po 1 navadni stebriček, * nato preskočimo naslednjo petljo, naredimo 1 skupino stebričkov z zobcem (za katero napravimo v naslednjo zračno petljo 1 navadni stebriček, 3 zračne petlje, 1 gosto petljo v zgornja dva člena zadnjega stebrička in 1 navadni stebriček v zračno petljo verižice, ki smo jo nazadnje porabili), potem preskočimo dvakrat zaporedoma po 2 naslednji zračni petlji verižice in napravimo v naslednjo zračno petljo 2 navadna stebrička, ki ju ločimo z zobcem (kakor smo zgoraj opisali). Zdaj preskočimo naslednjo zračno petljo in naredimo v naslednjih 9 zračnih petljah po 1 navadni stebriček. Nato od * dalje neprestano ponavljamo, nazadnje pa napravimo samo 5 navadnih stebričkov.

2. vrsta: Naredimo za obrat 3 zračne petlje, preskočimo zadnji stebriček in napravimo v naslednja 2 stebrička po 1 navadni stebriček, nato • naredimo po 2 navadna stebrička, ki ju ločimo z zobcem, v drugi naslednji stebriček in še trikrat zaporedoma po 2 enaka stebrička v drugi stebriček za vsakim naslednjim zobcem, preskočimo naslednji stebriček in naredimo v naslednjih 5 stebričkov po 1 navadni

stebriček. Zdaj od • dalje neprestano ponavljamo, nazadnje pa napravimo 3 navadne stebričke.

3. vrsta: Naredimo 3 zračne petlje in 1 navadni stebriček v zadnji stebriček, nato 2 navadna stebrička, ki ju ločimo z zobcem, v drugi naslednji stebriček, potem pa vselej po 2 navadna stebrička, ki sta ločena z zobcem, v stebriček pred naslednjim zobcem ali pa v prvi, tretji in v peti stebriček skupine petih gostih stebričkov, nazadnje pa napravimo samo 2 navadna stebrička v zračno petljo na robu.

4. vrsta: Najprej naredimo 3 zračne petlje, nato vselej po 2 navadna stebrička, ki ju ločimo z zobcem, v vsak drugi navadni stebriček, nazadnje pa napravimo še 1 navadni stebriček v zračno petljo na robu.

5. vrsta: Naredimo 3 zračne petlje in 1 navadni stebriček v zadnji stebriček, potem kvačkamo dalje tako kakor v prejšnji vrsti, nazadnje pa napravimo 2 navadna stebrička v zračno petljo na robu.

6. vrsta: Naredimo 3 zračne petlje, nato 2 skupini stebričkov kakor prej, potem + 1 navadni stebriček v drugi naslednji stebriček, 4 zračne petlje, 1 navadni stebriček v drugi naslednji stebriček, nato napravimo spet 4 skupine stebričkov in od + dalje neprestano ponavljamo, nakar naredimo po zadnjih 2 skupinah še 1 navadni stebriček.

7. vrsta: Naredimo 3 zračne petlje in 1 navadni stebriček v zadnji stebriček, nato 1 skupino stebričkov kakor vedno, potem • napravimo 2 navadna stebrička okoli členov pred naslednjima dvema stebričkoma, potem 5 navadnih stebričkov okoli naslednjih 4 zračnih petelj, še 2 stebrička okoli členov med naslednjima 2 stebričkoma,

nato 3 skupine stebričkov kakor vedno in od • dalje ponavljamo; nazadnje pa naredimo 2 navadna stebrička.

8. vrsta: Naredimo 3 zračne petlje, 2 skupini stebričkov, nato kvačkamo izmenoma po 5 navadnih stebričkov v srednjih 5 izmed spodnjih devetih stebričkov in po 4 skupine stebričkov, nazadnje napravimo 2 skupini stebričkov in 1 navadni stebriček.

9.—11. vrsta: Kvačkamo jih tako kakor 3.—5. vrsto.

12. vrsta: Naredimo 5 zračnih petelj, nato 1 navadni stebriček v stebriček pred naslednjim zobcem, * potem kvačkamo 4 skupine stebričkov, 1 navadni stebriček v stebriček pred naslednjim zobcem, 4 zračne petlje in 1 navadni stebriček v stebriček pred naslednjim zobcem, nakar od * dalje neprestano ponavljamo; pred zadnjim stebričkom naredimo samo 2 zračni petlji.

13. vrsta: Napravimo 3 zračne petlje, nato po 2 navadna stebrička okoli zračnih petelj med zadnjima dvema stebričkoma in okoli členov med naslednjima dvema stebričkoma, potem kvačkamo izmenoma po 3 skupine stebričkov in po 9 navadnih stebričkov (tako kakor v sedmi vrsti), nazadnje pa naredimo 5 navadnih stebričkov.

Zdaj ponavljamo neprenehoma od 2.—13. vrste.

Vsak del bluze kvačkamo po kroju in ga pričnemo na spodnjem robu. Kadar dovezemamo, naredimo po 2 stebrička v 1 petljo, kadar snamemo, pa preskočimo primerno število petelj.

Ko posamezne dele sešijemo, obkvačkamo vse robove z gostimi petljami in naredimo pri tem na desnem robu razporka štiri zanke.

Potem obrobimo z rjavo svilo ovrta-

nik in spodnji rob rokavov. V ta namen v prvi vrsti izmenoma kvačkamo po 1 gosto petljo okoli robne petlje in preskočimo naslednje 3 petlje s 3 zračnimi petljami; v naslednji vrsti pa naredimo v vsak lok iz zračnih petelj po 1 gosto petljo, po 1 polovični stebriček, po 1 navadni stebriček, po 1 polovični stebriček in po 1 gosto petljo. Prav tako obrobimo tudi deveto vrsto nad spodnjim robom rokava in vratno izrezo. Nazadnje prišijemo na levi rob razporka štiri obkvačkane gube.

PLETENA OBLEKICA ZA DVELETNEGA DEČKA

(Slika 47)

Hlačke so svetlomoder, jopica pa progasta, in sicer se vrstijo bele, svetlomoder, rožnate in rumene proge.

Za hlačke potrebujemo 70 g svetlomoder volne, za jopico pa 100 g svetlomoder, 25 g rožnate, 25 g bele in 25 g rumene volne nadalje potrebujemo dve dolgi in pet kratkih pletenk, primerno kvačko, 1,25 m vrvce in štiri gube.

Hlačke, ki so sestavljene iz dveh delov in spredaj in zadaj na sredini sešite, pričnemo spodaj pri prednji polovici. Pletemo jih po kroju. Ker so hlačke na zunanji strani noge višje izrezane, pletemo vsako polovico hlačk do vrha te izreze v dveh delih, in sicer na licu desno, na narobni strani pa levo, nakar združimo petlje vse hlačnice. Ko naredimo tako visoko še drugo hlačnico, združimo obe polovici hlačk ter pletemo dalje v krogu vedno desno. Nazadnje spletemo v rebrastem vzorcu (izmenoma po dve desni in po dve levi petlji) 3 cm visok rob, potem pa petlje zazankamo. Prav tak 3 cm visok rob spletemo tudi na spodnjem robu vsake hlačnice, za katerega nabereimo primerno število petelj, ki mora biti deljivo s 4. Zdaj sešijemo obe polovici hlačk in prišijemo na pas spredaj in zadaj po dva gumba za naramnice.

Naramnice so približno 47 cm dolge in 3 cm široke. Pletemo jih sem in tja desno in naredimo na vsakem koncu po eno pokončno gumbnico. Oba konca naramnic sta prišiljena.

Prednik in zadnik jopice pričnemo na spodnjem robu in ju pletemo na licu desno, na narobni strani levo. Barve menjavamo takole:

Prvo in drugo vrsto pletemo s svetlomodro volno, in sicer prvo desno, drugo levo.

V tretji vrsti ovijemo svetlomodro in belo nit okoli prstov leve roke in podpletamo po 1 petljo izmenoma z belo in s svetlomodro volno. Kadar menjavamo nit, pustimo prejšnjo nit na narobni strani ročnega dela.

Četrto, peto in šesto vrsto delamo z belo volno.

V sedmi vrsti pletemo po 1 petljo izmenoma z rumeno in z belo volno, tako kakor smo popisali pri tretji vrsti.

Osmo, deveto in deseto vrsto delamo z rumeno volno.

V enajsti vrsti pletemo po 1 petljo izmenoma z rožnato in z rumeno volno.

Dvanajsto, trinajsto in štirinajsto vrsto delamo z rožnato volno. Tako potem neprenehoma menjavamo barve.

Prednik in zadnik sta enaka in ju pletemo po kroju. Zadnik ima na tilniku 17 cm dolg razporek, ki ga v treh enakih presledkih zavzujemo z vrvkami.

Rokav pričnemo na spodnjem robu. Najprej spletemo z rumeno volno 2½ cm v rebrastem vzorcu (izmenoma po dve desni in po dve levi petlji), dalje pa delamo na licu desno, na narobni strani pa levo, in sicer najprej s svetlomodro volno, potem pa menjavamo barve kakor pri predniku in zadniku.

Nazadnje obkvačkamo vratno izrezo in razporek z gostimi petljami, in sicer s svetlomodro volno. Iz svetlomoder volne zvozlamo tudi tri vrvce, ki jih pretaknemo skozi pletenino, na vsak konec vrvce pa prišijemo po en čopek. Ko jopico oblečemo, zavežemo vse tri vrvce v petlje.

OBLEKICA ZA DVELETNO DEKLICO

(Slika 48).

Zanjo potrebujemo 170 g bele srednje debele frotiraste volne, 5 dolgih pletenk, primerno kvačko, 10 g svetlomoder volne in pet gumbov.

Oblekico pričnemo z belo volno na spodnjem robu zadnika. Zanj nasnujemo primerno število petelj in pletemo do zobčaste črte sem in tja desno. Ko pričnemo delati spodnje konice zobčaste črte, pletemo petlje konice, ki se v vsaki vrsti potem razširijo za 2 petlji, na licu desno, na narobni strani pa levo, petlje, ki so vmes, pa še dalje sem in tja desno. Ko pridemo tako do zgornjih konic zobčaste črte in porabimo vse vmesne petlje, pričnemo plesti vse petlje na licu desno, na narobni strani pa levo, hkrati pa začnemo delati nad zgornjimi konicami zobčaste črte navpične luknjičave proge. V ta namen napravimo pred konico 1 ovoj, spletemo nad konico 2 petlji hkrati desno, nakar naredimo spet 1 ovoj; nazaj grede pa napravimo iz vsakega ovoja po 1 levo petljo. Ko tako delo nadaljujemo, teče posamična petlja navpično, na vsaki strani ob njej pa po enkrat ovijemo in po eno petljo snamemo, in sicer snamemo v naslednji vrsti pred luknjico 1 petljo prevlečeno (eno petljo predenemo, drugo podpletamo in potegnemo predeto petljo čez podpletano), nato enkrat ovijemo, naredimo 1 desno petljo (srednjo), enkrat ovijemo, nakar spletemo 2 petlji hkrati desno.

Da se oblekica navzgor zožuje, spletemo najprej v višini 10 cm, potem pa v presledkih po 3 cm, v povratnih vrstah (kjer pletemo levo), in sicer pred ovojji luknjičavih vrst in za njimi, po 2 petlji hkrati levo. Na ta način se zmanjša število petelj širokih plas vselej za 2 petlji. Medtem ko pletemo, pomerimo pletivo večkrat na kraj, da vidimo, v kakšnih razdaljah se ta snetja ponavljajo, ker vplivata na razdalje debelina niti in s tem v zvezi velikost petelj.

Ko se končajo navpične luknjičave proge, delamo zadnik do začetka rokavnih izrez brez luknjic, nakar obdržimo vse petlje na pletenki.

Nato nasnujemo za prednik isto število petelj kakor za zadnik in ga pletemo do rokavnih izrez tako kakor zadnik. Ko pridemo do razporka na levi strani, nadaljujemo prednik v dveh delih. Najprej dokončamo levo polovico, tako da pletemo ob razporku za nekaj petelj čez razporek dalje. Sem prišijemo kasneje gube. Petlje te plase za gube pletemo sem in tja desno.

Ko nadaljujemo desno polovico, nabereimo k petljam, ki so počivale na pletenki, še petlje, ki smo jih porabili pri levi polovici za podlogo razporka, in pletemo te petlje ob razporku sem in tja desno. Pri tej polovici naredimo sproti v enakih presledkih ob razporku štiri gumbnice.

Zdaj, ko smo naredili prednik in zadnik do rokavnih izrez, nasnujemo z novimi pletenkami za rokav, ki ga pričnemo delati na spodnjem robu, toliko petelj, kolikor jih potrebujemo za obseg nadlahti. Na teh petljah naredimo najprej 1½ cm visok obrobek, ki ga pletemo sem in tja desno. V naslednji vrsti dovezujemo v enakih presledkih toliko petelj, kolikor pokaže kraj rokava. Zdaj pletemo petlje ob straneh, to je pred navpično črto in za njo, na licu desno, na narobni strani pa levo, petlje na sredini, to je med navpičnima črtama, sem in tja desno, ob obeh navpičnih črtah pa delamo luknjičave vrste.

Pletemo takole:

1. vrsta (na licu): Do navpične črte delamo same desne petlje, nato enkrat ovijemo, naredimo 1 desno petljo in enkrat ovijemo, nakar pletemo desne petlje do naslednje navpične črte (število petelj naj bo sodo); potem spet enkrat ovijemo, napravimo eno desno petljo, enkrat ovijemo in pletemo dalje do konca same desne petlje.

2. vrsta (narobna stran): Do prvega ovoja delamo same leve petlje, nato podpletamo prvi ovoj levo, naredimo 1 levo petljo, podpletamo drugi ovoj levo, napravimo 1 levo petljo, nato pa pletemo do naslednjega ovoja

desno in končamo vrsto z levimi petljami.

3. vrsta: Pletemo jo desno in snamemo v luknjičavih vrstah — tako kakor pri krilu — 1 petljo prevlečeno, nakar naredimo en ovoj, 1 desno petljo, en ovoj in 2 petlji hkrati desno spletemo. Posamična desna petlja med luknjičama mora biti vedno ista.

4. vrsta (kadar v njej snamemo): Pletemo leve petlje do dveh petelj pred naslednjim ovajem, + te dve petlji spletemo hkrati levo, podpletamo ovoj levo, srednjo petljo levo, naslednji ovoj tudi levo, spletemo spet dve petlji hkrati levo •, nato pletemo desno do dveh petelj pred naslednjim ovajem, nakar od + do • ponovimo, potem pa pletemo do konca vrsto levo.

Zdaj ponavljamo izmenoma tretjo in četrto vrsto, dokler ne porabimo vseh desnih petelj trikota in dokler se ne stakneta luknjičavi vrsti.

Ko se začne rokav ob straneh poševno ožiti, naredimo tako daleč še drugi rokav, nakar ju pripletamo pri enakih znamenjih (na kroju) k predniku in zadniku, in pletemo ves obrambni del oblekice v enem. Raglanska oblika rokava je poudarjena z dvema luknjičavima črtama, ki ju pletemo tako kakor oni dve na sredini rokava. V vsaki povratni vrsti (narobna stran) spletemo po 2 petlji na obeh straneh ovojev (ki jih podpletamo tudi levo) hkrati levo.

Tam, kjer se konča trikotnik na sredini rokava in se strneta obe luknjičavi črti, spletemo v naslednji vrsti (na narobni strani) obe robni petlji luknjičavih črt hkrati levo in pletemo dalje po narisku na sliki. V povratnih vrstah (na narobni strani) ne snamemo in jih pletemo levo.

Nazadnje pletemo 1½ cm visok ovratnik sem in tja desno in naredimo na desnem robu gumbnico, nakar vse petlje zazankamo.

Zdaj oblekico sešijemo in obkvačkamo s svetlomodro volno robove rokavov, razporka in ovratnika ter spodnji rob oblekice z vrsto gostih petelj, potem pa obzankamo gumbnice in prišijemo obkvačkane gube, za okras pa naredimo na več mestih s svetlomodro volno po štiri šivane vozličke.

PLETENA OBLEKICA ZA DVELETNO DEKLICO IN ZA NIJENEGA ENOLETNEGA BRATCA

(Slika 49)

Oblekica za deklico je narejena iz tanke rožnate volne, ki je porabimo približno 200 g. Razen volne potrebujemo še dve dolgi pletenki in dve tanjši kratki pletenki, primerno kvačko in 15 cm pikeja za ovratnik.

Oblekico pletemo večjidel na licu desno, na narobni strani pa levo, le obramek, ozko plaso na predniku in obrobek rokavov pletemo v krotovičastem vzorcu. Prvo petljo v vsaki vrsti predenemo, zadnjo petljo pa vselej desno podpletamo.

Za krotovičasti vzorec odmerimo število petelj, ki je deljivo z 8. Pletemo ga takole:

1. vrsta: Predenemo robno petljo, potem pa pletemo izmenoma po 6 levih petelj in po 2 petlji desno prekrizano (tako da prevlečemo drugo naslednjo petljo skozi prvo, ki smo jo preskočili, in jo podpletamo desno, nato pa podpletamo še prvo preskočeno petljo desno). Nazadnje napravimo 6 levih petelj in podpletamo robno petljo desno.

2. vrsta: Pletemo izmenoma po 6 desnih in po 2 levi petlji, nazadnje pa naredimo šest desnih petelj.

3. in 4. vrsta: Posamezne petlje podpletamo tako, kakor so videti v prejšnji vrsti.

5. vrsta: Pletemo jo kakor prvo vrsto.

6. vrsta: Delamo same desne petlje.

7. vrsta: Naredimo 2 levi petlji. * Podpletamo naslednji dve petlji desno prekrizano, napravimo 6 levih petelj, potem od * dalje neprestano ponavljamo in naredimo nazadnje še 2 levi petlji.

8. vrsta: Napravimo 2 desni petlji, + pletemo nato izmenoma po 2 levi petlji in po 6 desnih petelj, od + dalje neprestano ponavljamo, nazadnje pa naredimo samo dve desni petlji.

9. in 10. vrsta: Posamezne petlje podpletamo tako, kakor jih vidimo v prejšnji vrsti.

11. vrsta: Pletemo jo kakor sedmo vrsto.

12. vrsta: Delamo same desne petlje.

Teh dvanajst vrst potem neprenehoma ponavljamo.

Ozko vzorčasto plaso prednika pričnemo na spodnjem robu in nasnujemo zanj primerno število petelj. Ko spletemo 8 vrst sem in tja desno, začnemo plesti krotovičasti vzorec. Medtem ko pletemo, pomerimo pletenino večkrat na kraj in, kadar je treba, ob straneh snamemo.

Obлека ima pod vratom razporek, ki sega pod obramek. Tam, kjer se razporek začne, razdelimo petlje vzorčaste plase na pol in pletemo dalje v dveh delih. Ko pridemo do obramke, dosnujemo zanj primerno število petelj in pletemo dalje po kroju, pri tem pa oblikujemo rokavno in vratno izrezo. Zadnje vrste od rame proti vratu skrajšujemo, da dobi rama poševno obliko. Nato dokončamo od razporka navzgor še drugo polovico vzorčastega prednika prav tako kakor prvo, samo obratno.

Zdaj nasnujemo za obramek zadnika primerno število petelj in ga pletemo po kroju v krotovičastem vzorcu.

Potem naredimo oba stranska dela prednika. Za vsakega izmed njiju nasnujemo primerno število petelj in pletemo prvih osem vrst sem in tja desno, dalje pa na licu desno, na narobni strani pa levo. V predzadnji vrsti tega dela zazankamo za rokavno izrezo nekaj petelj, v zadnji vrsti pa snamemo ob njej še 1 petljo, nakar vse ostale petlje zazankamo. Drugi stranski del delamo seveda obratno.

Spodnji del zadnika pletemo v enem kosu in ga oblikujemo ob straneh kakor oba prednja stranska dela.

Zdaj naredimo s tanjšima pletenkama najprej spodnji obrobek rokava, in sicer v krotovičastem vzorcu, dalje pa delamo rokav z debelejšima pletenkama na licu desno, na narobni strani pa levo. Ko končamo spodnji obrobek rokava, dovezamo v enakomernih presledkih iz prečne niti med dvema petljama po eno petljo in nadaljujemo rokav po kroju.

Ko so posamezni deli narejeni, jih skrbno razpnejo na kraj, pošekajo, nato pa pošekajo, da se posuše. Potem sešijemo vse dele z narobne strani, oba stranska dela prednika in spodnji del zadnika pa pri tem na zgornjem robu nekoliko naberejo.

Nazadnje obkvačkamo vratno izrezo in razporek z gostimi petljami in prišijemo pod vrat na vsako stran razporka po eno 20 cm dolgo vrvco. Na prosti konec vsake vrvice prišijemo po en čopek.

Piketasti ovrtnik je narejen iz dvojnega blaga.

Oblečko za dečka, ki je narejena v istim vzorcu, pletemo zdaj lahko kar po sliki.

KVAČKANI ČEVELJČKI

(Slika 50)

Za te čeveljčke potrebujemo približno 20 g mehke volne, ki je lahko bela, svetlomodra ali pa rožnata, potem vseskozi enako debelo kvačko in 1,30 m svilenega traka, ki naj bo $\frac{3}{4}$ cm širok.

Za vsak čeveljček, ki ga kvačkamo v tuniškem vbodu, nasnujemo 74 zračnih petelj, da je vrsta 24 cm dolga. Potem pa kvačkamo takole:

1. zračna vrsta: Iz druge in iz vsake naslednje zračne petlje naberejo po eno zanko, tako da imamo v vrsti 73 petelj.

1. sklepna vrsta: Zazankamo s po enim ovajem najprej zadnjo zanko, potem pa zaporedoma po 2 zanki s kvačke.

2. zračna vrsta: Naberejo iz drugega in iz vsakega naslednjega navpičnega člena vsake tuniške petlje prejšnje vrste po eno petljo, tako da imamo na kvački 46 petelj.

2. sklepna vrsta: Zazankamo zaporedoma 3 petlje, nato zazankamo za nart: 2 petlji hkrati, potem zaporedoma 8 petelj in spet dve petlji hkrati; nazadnje pa zazankamo

zaporedoma še 3 petlje. Ostalih 28 petelj ostane na kvački in jih porabimo polagoma v naslednjih vrstah.

3. zračna vrsta: Naberejo tja grede 19 petelj iz navpičnih členov tuniških petelj prejšnje vrste in 4 petlje iz naslednjih štirih petelj prve vrste; pri tem veljajo petlje, ki smo jih bili zazankali hkrati, za eno petljo.

3. sklepna vrsta: Zazankamo najprej 6 petelj zaporedoma, nato 2 petlji hkrati, nato spet zaporedoma 8 petelj, potem 2 petlji hkrati, nazadnje pa 6 petelj zaporedoma.

4. zračna vrsta: Naberejo tja grede 25 petelj.

4. sklepna vrsta: Zazankamo 9 petelj zaporedoma, za nart: zazankamo dve petlji hkrati, nato 8 petelj zaporedoma in 2 petlji hkrati, nazadnje pa še 9 petelj zaporedoma. 10 petelj, ki so namenjene za nart, delamo vedno enako.

5. zračna vrsta: Naberejo 31 petelj.

5. sklepna vrsta: Zazankujemo petlje kakor prej in zazankamo pred snetjem in za njim ob nartu po 12 petelj zaporedoma.

6. zračna vrsta: Naberejo tja grede pet petelj, nato pa za školjko 1 petljo kakor po navadi; potem napravimo dvakrat izmenoma po 1 ovoj in naberejo po 1 petljo iz istega člena kakor zadnjo petljo, nakar enkrat ovijemo in prevlečemo nit skozi vseh 5 zank. Zdaj naberejo 20 petelj, naredimo 1 školjko okoli naslednje petlje tako kakor prej, in naberejo 12 petelj.

6. sklepna vrsta: Zankamo vse petlje zaporedoma, pred snetjem in za njimi, ob nartu pa zazankamo po 17 petelj.

7. zračna vrsta: Naberejo 53 petelj.

7. sklepna vrsta: Zazankamo pred nartom in za njim zaporedoma po 26 petelj.

8. zračna vrsta: Naberejo štirikrat izmenoma po 1 školjko iz prednjega navpičnega člena naslednje petlje in po 1 petljo iz naslednjih 5 petelj, naredimo še 1 školjko, naberejo spet 10 petelj, nato štirikrat izmenoma naredimo po 1 školjko in naberejo po 5 petelj, napravimo še 1 školjko in naberejo 1 petljo.

8. sklepna vrsta: Zazankamo pred snetjem in za njim ob nartu po 25 petelj.

9. zračna vrsta: Naberejo 59 petelj (iz vsake petlje prejšnje vrste po 1 petljo).

9. sklepna vrsta: Zazankamo pred snetjem in za njim ob nartu po 24 petelj.

10. zračna vrsta: Naberejo 3 petlje, nato trikrat izmenoma naredimo po 1 školjko in naberejo po 5 petelj, potem naredimo še 1 školjko, naberejo na sredi 12 petelj, štirikrat izmenoma napravimo po 1 školjko in naberejo po 5 petelj, nazadnje pa naberejo samo 4 petlje.

10. sklepna vrsta: Zazankamo vse petlje zaporedoma kakor po navadi.

11. zračna vrsta: Naberejo 53 petelj.

11. sklepna vrsta: Zazankujemo petlje kakor po navadi.

Zaradi razporka na sredini narta kvačkamo od tu dalje v dveh delih.

12. zračna vrsta: Trikrat izmenoma naredimo po 1 školjko in naberejo po 5 petelj, napravimo nato še 1 školjko in naberejo 7 petelj.

12. sklepna vrsta: Zazankamo 4 petlje zaporedoma, enkrat snamemo (zazankamo dve petlji hkrati, potem pa zazankamo 21 petelj zaporedoma).

13. zračna vrsta: Naberejo 25 petelj.

13. sklepna vrsta: Zazankamo 4 petlje zaporedoma, enkrat snamemo (zazankamo dve petlji hkrati) in zazankamo 20 petelj.

14. zračna vrsta: Naberejo 3 petlje, trikrat izmenoma naredimo po 1 školjko in naberejo po 5 petelj, nazadnje pa naberejo 8 petelj.

14. sklepna vrsta: Zazankamo 4 petlje zaporedoma, enkrat snamemo, nakar zazankamo še 19 petelj.

15. zračna vrsta: Naberejo 23 petelj.

15. sklepna vrsta: Delamo jo tako kakor trinajsto sklepno vrsto.

16. zračna vrsta: Trikrat izmenoma naredimo po 1 školjko in naberejo po 5 petelj, nazadnje pa naberejo 9 petelj.

16. sklepna vrsta: Petlje zazankujemo kakor po navadi.

17. zračna vrsta: Naberejo 21 petelj.

17. sklepna vrsta: Kvačkamo kakor v trinajsti sklepni vrsti.

18. zračna vrsta: Delamo jo kakor štirinajsto vrsto, ima pa samo dve školjki.

18. sklepna vrsta: Zazankujemo petlje kakor po navadi.

19.—25. zračna vrsta: Naberejo po 19 petelj (iz vsake petlje po 1 petljo).

19.—25. sklepna vrsta: Zazankujemo petlje zaporedoma (ne da bi kaj snemali).

Potem naredimo v vsako petljo po eno verižno petljo, nakar nit zademo.

Nato nadaljujemo drugo polovico od dvanajste vrste dalje, in sicer tako kakor prvo polovico, samo obratno.

Potem sešijemo čeveljček zadaj na narobni strani z ometico.

Podplat, ki je $10\frac{1}{2}$ cm dolg, širok pa čez prste $4\frac{1}{2}$ cm, na sredini $3\frac{1}{2}$ cm in na peti 4 cm, kvačkamo po kroju iz samih gostih petelj, za katere vhadamo skozi oba vodravna člena vsake petlje. Kadar hočemo podplat razširiti, naredimo na začetku in na koncu vrste po dve petlji v eno petljo, če ga zožujemo, pa na vsakem koncu po eno petljo preskočimo.

Nazadnje skvačkamo podplat in zgornji del čeveljčka na licu z vrsto gostih petelj.

Nato zvijemo zgornji rob čeveljčka za štiri vrste navzven in ga pritrdimo ob razporku z nekaj šivi. Potem pa prišijemo na vsak rob razporka 2 cm vsaksebi dva po 15 cm dolga konca svilenega traku.

KVAČKAN PLAŠČ.

(Slika 51).

Za devetletno deklico potrebujemo približno 700 g frotiraste volne kakršnekoli barve, primerno kvačko, 10 velikih in 6 majhnih gumbov in 20 cm pikeja, če je 80 cm širok.

Vse dele kvačkamo na nasutku iz zračnih petelj v vrstah sem in tja v temle vzorcu:

1. vrsta: Najprej naredimo 1 gosto petljo v tretjo zračno petljo (če štejejo od kvačke), nato pa kvačkamo izmenoma po 1 zračno petljo in po eno gosto petljo v vsako drugo naslednjo petljo.

2. vrsta: Ko napravimo 2 zračni petlji za obrat, naredimo okoli zračne petlje za naslednjo gosto petljo 1 gosto petljo, nato pa kvačkamo izmenoma po 1 zračno petljo in po 1 gosto petljo okoli naslednje zračne petlje.

Drugo vrsto potem neprestano ponavljamo.

Vse dele razen ovratnika pričnemo na spodnjem robu z nasutkom iz zračnih petelj in dovezamo ali pa snemamo ob stranskih robovih po kroju. Ko delamo desni prednik, naredimo na prednjem robu štiri gumbnice tako, da preskočimo z zračnimi petljami enako število gostih petelj.

Ovrtnik pričnemo kvačkati na prednjem robu in ga zaokrožujemo po kroju tako, da vrvimo od zunanega roba proti vratu skrajšane vrste.

Ko so posamezni deli narejeni, jih najprej pripravimo, potem naredimo na okroglini rokava pet posnetkov, na zadniku pa gubo, ki jo prešijemo. Nato sešijemo posamezne dele, obkvačkamo vse robove z gostimi petljami in obzankamo gumbnice s svilo. Nazadnje prišijemo na plašč primerne gumbice in prišijemo na roko čez volneni ovrtnik še ovrtnik iz pikeja.

Zadaj ima plašč pasec, ki je pripet na gumbce. Če hočemo, da je plašč bolj gorak, ga podložimo z vatelinom.

PLETENA OBLEKA ZA IGRO IN ŠPORT. (Slika 52).

Ta obleka je narejena iz temnomodre volne in je primerna za dečke in za deklice.

Zanjo potrebujemo (za petletnega otroka) približno 500 g srednjebele volne, 2 dolgi pletenki, primerno kvačko, 8 modrih gumbov, nekoliko bele in rdeče volne in 45 cm prožnega traku, ki naj bo $\frac{1}{2}$ cm širok.

Vse večje dele obleke pletemo na licu desno, na narobni strani pa levo; žepe, zavihke, ovratnik in pas pa pletemo sem in tja desno, spodnji rob rokavov pa v rebrastem vzorcu (izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji).

Obleka ima spredaj razporek, ki sega malone do koraka, zadnja polovica hlače se pa zapenja pod pasom na bluzo.

Levo hlačnico pričnemo na spodnjem robu in jo oblikujemo po kroju. Ob stranskih robovih dovzemamo petlje tako, da naredimo iz robne petlje po 2 petlji (prvič jo podpletemo desno, drugič pa desnozasukano) snemamo jih pa tako, da spletemo po 2 petlji hkrati. Tam, kjer se pričenja prednji razporek, dovzamemo nekaj petelj ob njem. Ko naredimo tako nekaj vrst, pričnemo delati stranski razporek in pletemo zato hlačnico od tu dalje v dveh delih. Najprej pletemo do kraja zadnje polovice, pri kateri skrajšujemo proti koncu na zgornjem robu vrste, ker so hlače zadaj v sredini višje, nakar zazankamo vse petlje. Nato nadaljujemo prednjo polovico hlačnice in pletemo kar dalje prednik bluže, kjer delamo sproti gumbnice. Število petelj za zavihke pletemo na licu in na narobni strani desno. Na rami skrajšujemo vrste, da je poševna.

Desno hlačnico pletemo kakor levo, toda ne da bi dodali kaj petelj ob prednjem razporku, in brez gumbnic.

Zdaj pričnemo delati po kroju **zadnik bluže**, in sicer na spodnjem robu.

Žepe, ki jih potem našijemo, pričnemo plesti spodaj, ovratnik in pas pa na stranskem robu. Vse to pletemo na licu in na narobni strani desno. Pas ima zadaj štiri pokončne, spredaj pa eno vodoravno gumbnico ter je na enem koncu prišitjen.

Rokave pričnemo na spodnjem robu. Najprej naredimo 4 cm visok rob v rebrastem vzorcu (izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji), dalje pa pletemo na licu desno, na narobni strani pa levo.

Ko so vsi deli obleke narejeni, jih razpnemo na kraj in pripravimo. Nato obkvačkamo žepe, ovratnik, pas in prednji razporek z gostimi petljami, sešijemo posamezne dele, obzankamo gumbnice in prišijemo gumba. Potem prišijemo pod spodnji rob obeh hlačnic trak, skozi katerega potegnemo potem prožni trak.

Nazadnje uvezemo z belo in rdečo volno na levi naprsni žep okrasek.

PLETENA DEKLIŠKA JOPIKA. (Slika 53).

Za to jopico potrebujemo približno 300 g srednjebele modre ali pa rdeče volne, za čepico pa 50 g. Razen tega potrebujemo še 5 primernih pletenk, kvačko in štiri gumba.

Večino jopice pletemo v pridvižnem osnovnem vzorcu, zapestke rokavov v rebrastem vzorcu (izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji), robove jopice pa na licu in na narobni strani desno. Oba prednja robova sta široka po 7 petelj, vsak vzorčni oddelek osnovnega vzorca obsega pa po 8 petelj. Ko pletemo prvo petljo vsake vrste, vselej predenemo, zadnjo pa levo podpletemo.

Osnovni vzorec pletemo takole:

1. vrsta: Menjavamo po 5 levih petelj in po 3 desne petlje, nazadnje pa naredimo 5 levih petelj.

2. vrsta: Naredimo 5 desnih petelj, predenemo vse 3 leve petlje (nit je pred ročnim delom); to ponavljamo do konca vrste, nazadnje pa napravimo 5 desnih petelj.

3. in 4. vrsta: Kakor prva in druga vrsta.

5. vrsta: Izmenoma naredimo po 5 levih petelj in po 3 desne petlje, predenemo (nit je za ročnim delom); nazadnje napravimo 5 levih petelj.

6. vrsta: Delamo same desne petlje.

7. vrsta: Najprej naredimo 1 levo petljo, nato pletemo izmenoma po 3 desne in po 5 levih petelj; nazadnje napravimo 1 levo petljo.

8. vrsta: Najprej naredimo 1 desno petljo, * nato predenemo 3 leve petlje (nit je pred ročnim delom), naredimo 5 desnih petelj in od * dalje neprestano ponavljamo nazadnje napravimo 1 desno petljo.

9. in 10. vrsta: Kakor sedma in osma vrsta.

11. vrsta: Najprej naredimo 1 levo petljo ▲, nato predenemo 3 naslednje 3 desne petlje (nit je za ročnim delom), napravimo 5 levih petelj in od ▲ dalje do konca vrste ponavljamo, nazadnje pa naredimo samo 1 levo petljo.

12. vrsta: Same desne petlje.

Teh 12 vrst zdaj neprenehoma ponavljamo.

Zadnik pričnemo na spodnjem robu. Najprej spletemo 8 vrst sem in tja desno, dalje pa delamo osnovni vzorec in oblikujemo zadnik po kroju. Ob stranskem robu dovzemamo petlje tako, da naredimo iz robne petlje 1 desno in desnozasukano petljo; snemamo pa tako, da spletemo po 2 petlji hkrati. Zadnje vrste vsake rame postopoma skrajšujemo, da dobi rama poševno obliko.

Levi prednik pričnemo tudi na spodnjem robu in pletemo najprej 8 vrst sem in tja desno, potem pa v osnovnem vzorcu, le 7 petelj na prednjem robu pletemo vseskozi sem in tja desno. Ko zazankamo razen 7 petelj obrobo, vse petlje rame pletemo na teh 7 petljah še dalje obrobo, tako da sega do sredine vratne izreze na zadniku, kjer podaljška obeh prednikov potem sešijemo.

Desni prednik delamo tako kakor levega, samo obratno in z gumbnicami na prednjem robu.

Rokave pričnemo pri zapestju. Ko spletemo 7 cm visok zapestnik v rebrastem vzorcu, nadaljujemo rokav v osnovnem vzorcu in ga oblikujemo po kroju.

Zdaj naredimo še štiri žepe, izmed katerih sta oba naprsna žepa manjša od spodnjih.

Ko so posamezni deli narejeni, jih razpnemo na kraj, poškopimo in počakamo, da se posuše.

Nato sešijemo vse dele z narobne strani na ometico ter prišijemo žepe in gumba. Nazadnje pa obkvačkamo vse robove jopice z vrsto gostih petelj.

Čepico pričnemo plesti na spodnjem robu in razdelimo petlje nasutka enakomerno na štiri pletenke. Potem pletemo v krogu najprej 3 cm visoko rebrasti vzorec, dalje pa izmenoma po 1 vrsto desnih in po 1 vrsto levih petelj. Po obliki glave snamemo potem v posameznih vrstah na začetku in na koncu vsake pletenke po 1 petljo tako, da spletemo po 2 petlji hkrati. Ko ostane še nekaj petelj, potegnemo skoznje nit in jih zadrgnemo. Potem naredimo 6 cm dolgo verižico iz zračnih petelj in na njej 4 vrste gostih petelj (sem in tja) na kar skvačkamo te štiri vrste v tulec. V ta namen kvačkamo v vsako gosto petljo zadnje vrste po 1 verižno petljo in vbojemo pri tem tudi skozi ustrezno petljo nasutka. Ta tulec prišijemo potem na vrh čepice.

OKROGEL NAMIZNI PRT. (Slika 54).

Zanj potrebujemo 250 g kvačkanca št. 20 in primerno debelo kvačko.

Ta mrežasto kvačkani prt, ki ima 115 cm v premeru, delamo v vrstah sem in tja in naredimo za vsako prazno okence po 3 zračne petlje in po 1 dvojni stebriček. Pri prvi vrsti segajo dvojni stebrički vedno v četrto spodnjo petljo, v vseh drugih vrstah pa zmerom v naslednji dvojni stebriček. Paziti moramo, da nimajo ta okenca več ko po 6 mm v kvadratu.

Pri polnih okencih kvačkamo namesto treh zračnih petelj 3 dvojne stebričke, izmed katerih pride vsak natanko na petljo, ki je pod njim. Pri zračnih petljah zabadamo v petljo, pri dvojnem stebričku pa okoli obeh zgornjih členov spodnjega stebrička.

Vzorec na sredi je sestavljen iz lokov iz zračnih petelj, iz gostih petelj in iz posameznih in skupinskih dvojnih stebričkov, ki segajo v eno petljo.

Pri kvačkamo po sliki in ga pričnemo spodaj na nasutku iz 48 zračnih petelj.

1. vrsta: 1 dvojni stebriček nazaj v dvanajsto zračno petljo, nato pa devetkrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 dvojni stebriček v četrto zračno petljo.

2. vrsta: Ker se ta vrsta poveča za osem praznih okenc, moramo napraviti najprej 39 zračnih petelj, nakar delo obrnemo in naredimo 1 dvojni stebriček v dvanajsto petljo, nato pa sedemkrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 dvojni stebriček v četrto naslednjo petljo. Stebriček, ki ga nazadnje napravimo, pride na zadnji stebriček prve vrste. Za nadaljnjih deset polnih okenc (glej sliko) obkvačkamo vsako petljo prve vrste s po 1 dvojnimi stebričkom. Za naslednjih osem praznih kvadratov pa kvačkamo: 3 zračne petlje, 1 četverni stebriček v petljo, ki smo jo nazadnje obkvačkali (pri vznožju dvojnega stebrička, ki smo ga nazadnje napravili), nato šestkrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 četverni stebriček v sredo pravkar narejenega četvernega stebrička, potem še 3 zračne petlje in 1 peterni stebriček v sredo četvernega stebrička, ki smo ga nazadnje napravili.

3. vrsta: Da podaljšamo to vrsto za pet okenc, naredimo najprej 27 zračnih petelj, nato pa 1 dvojni stebriček nazaj v dvanajsto zračno petljo, potem štirikrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 dvojni stebriček v četrto petljo. Za osem polnih okenc napravimo v petlje spodnjih osem praznih okenc po 1 dvojni stebriček in pridemo tako do prvega stebrička spodnje skupine stebričkov. Nato pride deset praznih in osem polnih okenc, nakar napravimo pet praznih okenc, za katera naredimo — kakor na koncu druge vrste — štirikrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 četverni stebriček, nato pa 3 zračne petlje in 1 peterni stebriček.

Zdaj kvačkamo dalje po sliki. Kadar moramo povečati vrsto za tri okenca, napravimo na začetku 19 zračnih petelj, 1 dvojni stebriček nazaj v dvanajsto zračno petljo itd. na koncu pa dvakrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 četverni stebriček, nato 3 zračne petlje, 1 peterni stebriček v sredo prejšnjega stebrička. Kakor torej vidimo, kvačkamo, kadar dovzemamo za vogalno okence, vselej 1 peterni stebriček, za ostala pa samo 1 četverni stebriček s 3 zračnimi petljami. Na začetku vrste napravimo za dovozto vogalno okence 11 zračnih petelj, za ostala pa po 4 zračne petlje. Za dve okenci potrebujemo torej 15 zračnih petelj. Enako dolge vrste pričnemo z 8 zračnimi petljami.

Pri 80. vrsti se prične čipkasti vzorec sredine. Najprej kvačkamo po sliki od začetka vrste do vejice, naredimo po zadnjem listu deset praznih okenc, nato pa 4 zračne petlje, 1 gosto petljo v naslednji dvojni stebriček, 4 zračne petlje, 1 dvojni stebriček v naslednji stebriček, 3 zračne petlje, 3 dvojne stebričke hkrati v naslednji dvojni stebriček, 3 zračne petlje, 1 dvojni stebriček v naslednji stebriček in od začetka vzorca še trikrat ponovimo, potem 4 zračne petlje, 1 gosta petlja v naslednji stebriček, 4 zračne petlje in spet 10 praznih okenc itd.

V naslednji vrsti skvačkamo pri čipkastem vzorcu v stebriček pred prvimi štirimi zračnimi petljami že skupino iz treh dvojnih stebričkov, nato napravimo 7 zračnih petelj, spet skupino v naslednji dvojni stebriček (gosto petljo pri tem preidemo), nato 3 zračne petlje, 1 dvojni stebriček v srednji stebriček spodnje skupine, 3 zračne petlje, 1 skupino v naslednji dvojni stebriček. Od sedmih zračnih petelj dalje potem po sliki ponavljamo.

Pri tretji vrsti čipkastega vzorca kvačkamo 1 dvojni stebriček v srednji stebriček prve skupine, nato 3 zračne petlje, 1 gosto petljo v srednjo izmed sedmih zračnih petelj, 3 zračne petlje, 1 dvojni stebriček v srednji stebriček naslednje skupine, 3 zračne petlje, 1 skupino v naslednji posamični stebriček, 3 zračne petlje in od začetka ponovimo do zadnje spodnje skupine, nato pa pridejo prazna okenca.

V naslednji vrsti povečamo čipkasti vzorec vzorec na začetku in na koncu za dve okenci. Vzorec pričnemo kakor v prvi čipkasti vrsti, tako da je premaknjen.

Od 95. vrste dalje pri čipkastem vzorcu spet snamemo, in sicer napravimo za polnim okencem vejice 6 praznih okenc, 3 zračne petlje, 1 skupino, 3 zračne petlje, 1 dvojni stebriček, 4 zračne petlje, 1 gosto petljo itd.

V naslednji vrsti seže stebriček zadnjega (šestega) praznega okenca v prvo spodnjo skupino, nato naredimo 3 zračne petlje, 1 skupino, 7 zračnih petelj itd. (glej sliko).

Kmalu moramo paziti tudi na snemanje na robu prta. Skrajševanje na začetku vrste moramo napraviti vselej že pri prejšnji vrsti. Kadar skrajšujemo za eno okenco, napravimo za zadnje okence prejšnje vrste samo 1 peterni stebriček v zadnji spodnji stebriček (zračne petlje izpustimo), tako prt primerno stopničasto skrajšujemo. Prava skrajšana vrsta se začne nato z osminfi zračnimi petljami.

Kadar skrajšujemo za dve okenci, moramo narediti že od predzadnjega okenca prejšnje vrste dalje 1 četverni stebriček v naslednji stebriček, ki ga pa samo dvakrat snamemo (ostale zanke ostanejo na kvački). Šele zdaj napravimo za robno okence 1 peterni stebriček v zadnji spodnji stebriček. Od zank, ki so ostale na kvački, snamemo nato zaporedoma s po enim ovajem po dve.

Če pa moramo skrajšati za več okenc, pričnemo v prejšnji vrsti s četvernimi stebrički številu primerno že prej, za robno okence pa napravimo potem spet 1 peterni stebriček.

Tako skrajšujemo vrste na začetku, na koncu pa pustimo okenca, ki jih moramo izpustiti, neobkvačkana.

Ko je prt narejen, obkvačkamo še rob z gostimi petljami in napravimo pri tem zmeraj v okenca po 4 goste petlje, v robna okenca pa po 11 gostih petelj.

PLETENI SPODNJE KRILO.

(Slika 58).

Zanj potrebujemo približno 400 g svetlozelenih prepranih volne, pet koščenih pletenk štev. 3 in kvačko štev. 2½.

Krilo je zgoraj 84 cm, spodaj pa 148 cm široko, dolgo je pa 91 cm. Pričnemo ga na spodnjem robu, kjer nasujemo 660 petelj in pletemo potem v krogu. Narisek vzorca (slika 7b), ki je označen s številko 1, pomeni en vzorčni oddelek, in ga v krogu triinšestkrat ponovimo. Po vsakem takem vzorčnem krogu naredimo en krog samih desnih petelj. Tako pletemo do 100. kroga. (Glej vzorec na sliki 7a).

Od 101. do 192. kroga pletemo drugačen vzorec, in sicer po narisku (slika 7b), ki je označen s številko 101 in pomeni en vzorčni oddelek. Ta vzorčni oddelek v krogu ponavljamo; po vsakem vzorčnem krogu pa naredimo en krog desnih petelj *.

V 107. krogu pričnemo snemati. V ta namen snamemo v prvem in vsakem tretjem naslednjem vzorčnem oddelku pa dve petlji (ki sta na narisku pod oklepajem), in sicer prevlečeno (tako da 1 petljo predenemo, 2 petlji hkrati desno spletemo in potegnemo predečo petljo čez podpleteno) ali pa spletemo po 3 petlje hkrati desno.

V 112. krogu snamemo, ko pletemo desno, v drugem in v vsakem tretjem naslednjem vzorčnem oddelku, in sicer tako, da nad snetji pred posamično desno petljo eno prevlečemo, snamemo za njo pa po 2 petlji hkrati desno spletemo.

Potem snamemo v petem naslednjem krogu (to je v vzorčnem krogu, kakor smo popisali pri 107. krogu) v tretjem in v vsakem tretjem naslednjem vzorčnem oddelku *, tako da imajo po tem krogu plase desnih petelj v vseh 33 vzorčnih oddelkih na obeh straneh posamične desne petlje po 1 petljo manj.

Zdaj snamemo začeni od petega naslednjega kroga v navedenih vzorčnih oddelkih od * do * še petkrat, paziti pa moramo pri tem, da snemamo izmenoma v krogu desnih petelj in v vzorčnem krogu. V 192. krogu imamo še 264 petelj.

V 193. krogu spletemo osemtridesetkrat izmenoma vzorčni oddelek, ki je na narisku (slika 7b) označen s številko 193, nato naredimo 1 krog desnih petelj, potem pa vse petlje zazankamo.

Nato obrobimo spodnji rob krila z dvema krogoma gostih petelj, ki ju kvačkamo sem in tja. gornji rob krila pa obkvačkamo takole:

1. krog: □ Naredimo najprej 1 gosto petljo v srednjo petljo zoba, nato 3 zračne petlje, potem pa vbodemo v vsako drugo naslednjo petljo in naredimo prvič 1 navadni stebriček, drugič 1 dvojni stebriček, tretjič pa 1 navadni stebriček in vse te tri stebričke hkrati končamo; nazadnje napravimo 3 zračne petlje □ □ in od □ do □ □ neprestano ponavljamo, dokler kroga ne sklenemo.

2. krog: Kvačkamo izmenoma po 1 navadni stebriček v vsako drugo naslednjo petljo in po 1 zračno petljo (prvi stebriček nadomeščajo 3 zračne petlje).

3. krog: △ Naredimo 1 križni stebriček (za katerega nit dvakrat ovijemo), vbodemo v spodnji stebriček, snamemo z enim ovajem dve zanki s kvačke, napravimo 1 navadni stebriček v drugi naslednji stebriček in končamo dvojni stebriček kakor po navadi, nato napravimo 3 zračne petlje, 1 navadni stebriček v križišče dvojnega stebrička in navadnega stebrička), nakar preidemo s 3 zračnimi petljami naslednji navadni stebriček; od △ dalje potem neprestano ponavljamo.

4. krog: Kvačkamo po 1 navadni stebriček izmenoma na vsak člen križnega stebrička in v vsako drugo izmed treh zračnih petelj, vmes pa naredimo vselej po 1 zračno petljo.

Skozi krog križnih stebričkov napeljemo nazadnje svetlozelen svilen trak.

PLETENA SRAJCA IN HLAČKE

(Slika 59).

Za srajco potrebujemo 230 g, za hlačke pa 140 g mareličnobarvne volne in koščene pletenke štev. 2½.

Srajca. Srajco pričnemo na spodnjem robu na nasutku iz 322 petelj in jo pletemo v krogih. Te petlje razdelimo tako, da jih je na prvi in tretji pletenki po 79, na drugi in na četrti pa po 82.

Vzorec pletemo takole:

1. krog: Naredimo dve desni petlji, × 1 levo petljo, 1 desno petljo, 1 levo petljo, 4 desne petlje +. Od × do + neprestano ponavljamo, samo na koncu kroga naredimo 2 desni petlji.

2. krog: Napravimo 2 desni petlji, * nato pletemo čez naslednji 2 levi petlji desno, čez 1 desno petljo levo, potem pa naredimo 4 desne petlje □. Od * do □ neprestano ponavljamo, na koncu kroga pa spletemo spet 2 desni petlji.

Prvi in drugi krog zdaj izmenoma neprestano ponavljamo.

Zaradi stranskih posnetkov snamemo v 20. krogu na začetku prve in tretje ter na koncu druge in četrte pletenke po 1 petljo in ponovimo to potem še petkrat, in sicer v vsakem dvajsetem naslednjem krogu, in še štirinajstkrat, in sicer v vsakem trinajstem naslednjem krogu. Ko petlje snamemo, spletemo po dve petlji hkrati desno ali levo, kakor pač pokaže vzorec, vsled česar se vzorčne plase ob straneh klinasto zožujejo.

Ko zadnjikrat snamemo, naredimo še 5 krogov, nato pa pričnemo delati zgornji rob takole: najprej spletemo < 1 krog levih petelj, 1 krog desnih petelj in 1 krog levih petelj, nato naredimo 1 vrsto luknjič tako, da izmenoma spletemo po 2 petlji hkrati desno in naredimo nato po 1 ovaj * Od < do * še enkrat ponovimo in podpletemo pri tem v prvem krogu ovoje kot petlje. Takoj nato naredimo še 1 krog levih in 1 krog desnih petelj, potem pa petlje zazankamo.

Skozi luknjičavo vrsto napeljemo nazadnje kvačkano verižico iz zračnih petelj in prišijemo za naramnice roznate 82 cm dolge trake iz pralne svile.

Hlačke. Hlačke pričnemo plesti pri spodnjem robu leve hlačnice. Nasujemo 104 petlje in naredimo najprej 12 krogov izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji.

V dvanajstem krogu naredimo iz predzadnje petlje 2 petlji.

V trinajstem krogu pričnemo delati osnovni vzorec takole: ○ 4 desne petlje, 1 levo petljo, 1 desno petljo in 1 levo petljo. To potem od ○ neprestano ponavljamo.

14. krog: Najprej naredimo ● 4 desne petlje, nato pa za plaso v zrnatem vzorcu 1 desno petljo, 1 levo petljo in 1 desno petljo. Od * dalje neprestano ponavljamo. Tako se menjavajo plase desnih petelj s plasami v zrnatem (bisernem) vzorcu.

Od tu dalje se neprestano vrstita trinajsti in štirinajsti krog.

V 16. krogu in še šestkrat, in sicer v vsakem sedmem naslednjem krogu, dovezamo iz prečne niti za prvo in za zadnjo petljo kroga po 1 petljo. Ko tako dovezamo, moramo paziti, da pričnemo delati na začetku kroga iz dovezanih petelj novo progo v zrnatem vzorcu, na koncu kroga pa najprej novo plaso desnih petelj (glej vzorec na sliki 10a). Na ta način uvrščamo po vzorcu nove plase.

Ko v 58. krogu zadnjikrat dovezamo, naredimo čez 119 petelj še 5 krogov, obdržimo potem petlje na pletenki in spletemo desno hlačnico prav tako kakor levo do 63. kroga.

Na koncu 64. kroga pletemo dalje čez vse petlje leve hlačnice (od 1. do 119. petlje), tako da imamo potem v krogu 238 petelj. Te petlje razdelimo na štiri pletenke (prva petlja je prva petlja desne hlačnice in prednja sredina) tako, da vzamemo na prvo in tretjo pletenko po 60, na drugo in četrto pletenko pa po 59 petelj. Čez to število petelj naredimo 5 krogov.

V naslednjem krogu še dvakrat, in sicer v vsakem dvanajstem naslednjem krogu, spletemo na prvi in tretji pletenki po dve prvi, na drugi in četrty pletenki pa po dve zadnji petlji hkrati. V dvanajstem naslednjem krogu pa spletemo samo obe prvi petlji prve in tretje pletenke hkrati. Tako imamo v krogu še 224 petelj.

Na teh petljah pletemo potem po vzorcu do 185. kroga.

V 186. krogu pletemo samo čez 161 petelj, nato obrnemo in pričnemo plesti v vrstah sem in tja. V tej prvi vrsti podpletemo samo 98 petelj in dokončamo na teh petljah zadnik, ki je nekoliko višji od prednika. Pri tem ravnamo takole: na koncu vsake vrste pustimo po 4 oziroma po 3 petlje (kakor pač kaže vzorec) vsake nadaljnje vzorčne plase nepodpleteno, dokler nimamo v vrsti samo še 28 petelj. Nato pletemo čez vse petlje kroga 10 krogov izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji, naredimo potem krog luknjič, za katerega izmenoma po 2 petlji desno podpletemo, po 2 petlji hkrati levo spletemo in naredimo po 1 ovaj; to ponavljamo potem do konca kroga.

Zdaj napravimo še 2 kroga izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji ter podpletemo pri tem v prvem krogu vse ovoje kot petlje. Nazadnje vse petlje zazankamo in napeljemo skozi luknjičavi krog ozek prožni trak.

STARŠI, NE JEZITE SE!

Marsikateri mati pravi, kadar se razgovori, da bi bil njen zakon čisto dober, ko bi ne bilo sporne točke, in to je otrok. «Dokler je bil deček majhen in se še ni pokazala njegova prava narava, je bilo pri nas kakor v raj, ampak zdaj? Kakor hitro kaj nerodnega naredi — in res je, otrok ima čudne lastnosti — je pri nas kakor v pekl. Mož trdi, da on ni bil nikoli tak, vso krivdo zvrta name, očita mi vse napake in jih napituje otroku. In kar je najhujše — jaz spet vidim, da je deček bolj po očetu kakor po meni!»

Kaj prinese otrok na svet? Ko se nedočkajljivim staršem rodi njihov zaželeni potomec, imajo pred seboj nekaj, kar jim obeta neznano bodočnost. Novorojenec je mladič, ki je — kakor vse v naravi — posledek dolgega razvoja. Rojeno dete nosi v sebi sledove neskončnih vekov.

Nekdo je nekoč zapisal, da ima snov spomin, zlasti živa snov. Obstoj malega, neoboroženega človeka kaže, da se je rodil ne samo materi in očetu, ampak milijonom in milijonom prednikov. Vsi ti so ga ustvarjali in zapustili v njem sledove svojih izkušenj, strasti in slasti.

Dokaz za spomin snovi je dejstvo, da se človek v materinem telesu razvija tako, kakor se je razvijalo življenje na zemlji. Človek v materinem telesu prehaja skozi stadije mehkužcev, rib, dvoživk in sesalcev. Poedini telesni organi se prav tako menjavajo postopno od prapravnih oblik do dovršenih oblik.

Vsak zarodek preživlja, preden dozor v mlado bitje, vsa obdobja svojega razvoja na zemlji. Iz tega je očitno, kakšen spomin ima snov! Vedno in vedno si ponavlja razvoj živega organizma v materinem telesu in navezuje nov razvoj z življenjem nadaljnega poedinca. Kakšen čudež skrivata v sebi dva zarodka: moško seme in materino jajčece? To sta dve preprosti celici, ki se vidita komaj pod drobnogledom, toda ko se spojita, nastane čudovito razvijanje energije.

Čudež v človeškem jajčecu.

Oplojeno jajčece postaja božja delavnica, v kateri nastaja bodoči poedinec. Spočetka se zdi, da je igračka neusmerjenih kipečih sil, kmalu pa se pokaže, da se vse vrši po določenem načrtu. Nastajajo prvotni organi, ki se brž nato razvijejo v vedno popolnejše organe, dokler ne nastane posameznik, majhen človeček, ki pride v skrbne matere roke.

Kaj je prinesel ta novorojenček s seboj na svet?

Kaj si je zapomnila njegova večna živeča snov?

Tega je veliko. Prvič je to zmožnost, da živi. Vsak organ pozna svojo

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

dolžnost, prejema iz životvorne krvi svojo hrano, raste in marljivo deluje. Prizadeva si, da bi živel v slogi z drugimi organi: Že to dejstvo budi občudovanje. Od dovršenega delovanja in sloge telesnih organov je odvisna tudi duševna vrednota poedinca. Če so vsi organi pravilno razviti, ima otrok mirne živce in je uravno čist, uravnovešen in neobremenjen.

Pa vendar, če postavimo dva otroka, ki sta čisto normalno razvita, drugega zraven drugega, bosta imela različne lastnosti. To so nagnjenja k duševnim in telesnim odlikam, k zaostalosti in k boleznim. Vzrok telesnih in duševnih pojavov, ki se dvigajo nad normalno otroka bodisi v dobrem, bodisi v slabem smislu, je neko posebno močno ali dolgotrajno učinkovanje v času pred rojstvom. Zgled za najstarejše učinkovanje je nagon samoohrane in težnja za ohranitvijo rodu (za razmnoževanjem). Vpliva pa še mnogo drugega in, če je ta vpliv dovolj močan, se pokaže pri potomcih kot podedovana lastnost.

In tako imamo otroke, ki so podedovali glasbeni posluš ali nadarjenost za jezike, za slikarstvo, za samostojnost in se pri tem poslužujejo istih metod, katerih se je že posluževal njihov davno umrl ded. Imamo otroke, ki so potepuški, lažnivi, trmast, katerih lastnosti se vlečejo od roda do roda kakor rdeča nit. Poznamo otroke, ki so preveč občutljivi, kakor je bila njihova mati, razdražljivi in togotni kakor njihov oče.

Vse te lastnosti in še mnogo drugih prehaja s potomca na potomca, živa snov jih večkrat sklada in uravnava tako, da se v več zaporednih rodovih ne pokažejo, potem pa se nepričakovano spet pojavijo pri poedincu, starši pa si zamenjajo glavo, po kom bi mogel biti otrok.

Dragi starši, saj niste samo vi tvorci svojega otroka, tudi niste samo vi odgovorni za to, kaj prinašajo otroci s

Dr. Henry Allen Stonewall:

MOŠKA NEVARNA LETA

Malo je ljudi, ki so kdaj čuli o moškem klimakteriju, to je o tako imenovani prehodni dobi v človeškem življenju. Sicer pa je to ena izmed tistih reči, «o katerih se navadno ne govori». Toda nedvomno dejstvo je, da je čas, ki nastopa po 40. letu življenja, «nevarna doba» za moškega prav tako, kakor za žensko. Telesne in duševne izpremembe, ki so podobne izpremembam pri ženskah, povzročajo velike komplikacije, velike zapletenosti. Ko bi tega ne bilo, kako bi mogli odgovoriti na sledeča vprašanja: Zakaj umira v dobi od 40. do 50. leta toliko ljudi za kapjo? Zakaj ravno tako preudarni rodbinski očetje lazijo za mladimi dekleti? Zakaj je toliko senzacionalnih razporečnih pravd ravno v teh letih? Zakaj se začnajo celo starejši možje oblačiti v obleko kričečih barv in nosijo pisane kravate? Zakaj je v teh letih največji odstotek kroničnih bolezni? In zakaj se v teh letih dogaja toliko nesmotnosti in nepremišljenosti?

seboj na ta svet. Zato morate razumeti, da vaš otrok ne more za to, kakšne lastnosti ima, ker si jih ni sam izbral. Nikar se ne jezite na otroke, ker imajo slaba nagnjenja, pa tudi ne bodite bogve kako ponosni in ošabni, če so nadarjeni, zakaj vi ste bili samo poslednji člen v njihovem razvoju. Če poznate napake svojega otroka, jih dosledno izboljšujte in se zavedajte, da popravljate grehe mnogih rodov!

Dr. Pk.

SCHICHTOV RADION
pere hitreje

Perila ni treba več toliko
menicati in po več ur stati
za pralnim koritom. Če ga
kuhate v raztopini Radiona,
bo perilo v najkrajšem času
bleščeče čisto in snežnobelo.

RADION BELINA!

Poglejmo, kakšne izpremembe nastajajo v moški prehodni dobi, kakšni so prehodni znaki, kakšne zapletenosti povzroča ta doba in kaj lahko storimo, da damo življenju ljudi teh let normalno smer ter zmanjšamo težave in nevarnosti, ki jim pretijo.

Vsi vemo, kaj trpi žena v prehodni dobi, vsi vemo, da med 40. in 50. letom preneha ženina plodnost in se začne nova stopnja njenega spolnega življenja. Tudi pri moških nastopa življenjska izprememba med 40. in 60. letom, izjemno šele po 60. letu. Le da pri moških te izpremembe niso tako nagle in tako določene. Obstojte pa v zmanjšanem delovanju določenih žlez in v povečanem nagnjenju k boleznim «srednjih let». Začenjajo se debeliti, se hitreje utrudijo in se ne morejo tako naglo spočiti po večjem telesnem naporu. Javljajo se težkoče z žlezo prostato in znaki povečane nervoznosti.

Posledice izprememb v prehodni dobi so različne in večkrat prav tako ne-

znosne kakor pri ženskah. Zdaj se začno prikazovati posledice slabega življenja v mladih in zrelih letih. Človeško telo veliko prenese, toda po določenem času začne kazati vidne znake utrujenosti in izčrpanosti. Napadajo ga kronične bolezni, kakor sladkorna bolezen, srčne hibe in bolezni jeter. Tudi poapnenje žil se pričinja v teh letih. Prostata, žleza, katera ima kontrolo nad našim spolnim delovanjem, začneja biti vzrok mnogih težav.

Veliko teh težav in zapletenosti nastaja zato, ker hočejo moški srednjih let na vsak način sami sebe prepričati, da so še zmeraj mladi in močni. Mnogo moških stopa pozno v zakon z mladimi ženami, in navdaja jih nepremagljivo hrepenenje po ljubimkanju. Drugi moški, ki se zavedo, da jim je mladost nepovratno odšla, se skušajo boriti proti temu dejstvu. Postajajo razdražljivi in neznosni. V trgovini začne moški nad 40. letom ali delati s polno paro in si vsako svojo nalogo dvakrat bolj otežuje, kakor je potrebno, ali pa postaja čisto ravnodušen in lehkomiseln, ker meni, da mu ni več pomoči. Moški teh let bežijo od domačega ognjišča ali sami sebi prigovarjajo, da ljudje, s katerimi so preživeli toliko let (žena, otroci), z njimi grdo postopajo ali da jih nimajo radi.

Iz vsega tega sledi, da reševanje tega vprašanja ni lahko. Te izpremembe je treba razumevati in gledati nanje potrpežljivo, glede zdravljenja pa se posvetovati s strokovnim zdravnikom.

Razumeti je treba, da mora človek v letih, ko se vrši v telesu toliko izprememb, živeti vzdržno in zmerno. Človek ne sme preveč sedeti, pa tudi ne nerazumno uganjati športa. Vsemu, kar je pretirano, se mora izogibati. Nezmerno uživanje alkohola in tobaka je zdaj bolj nevarno ko kdaj prej. Prav tako nevarno je preveč jesti. Želodec in vsa prebavila niso več tako zmogljiva za delo, kakor so bila v mladosti.

Tudi telesni naporji so škodljivi, zlasti srce ne more več prenašati hudih naporov. Vsako bolezen te dobe moramo zdraviti takoj spočetka. Čeprav se nekatere ne morejo popolnoma ozdraviti, vendar nam lahko zdravnik zavaruje še mnogo let mirnega življenja.

V srednjih letih moramo paziti na vsako malenkost. Pazimo, da so noge v deževnem vremenu suhe, da si damo popraviti ali izdreti slabe zobe, da se ne jezimo in razburjamo. Zlasti če imamo težave s prostato, moramo nemudoma k zdravniku.

Najboljši prijatelj moža, ki se začne zavedati, da ni več mlad, je zdrav razum. Kakor ni mogoče, da bi človek v teh letih pustil svoje posle ter bi nič več ne delal ne duševno ne telesno, prav tako se ne sme preveč obremenjevati.

Skrbi, ki nastajajo iz strahu, da nam po pretekli mladosti ne ostaja več mnogo od življenja, povzročajo iste težave, kakor nezmerno uživanje in nezadostno gibanje. Vse te težave pa lahko prema-

Rajši več kakor premalo!

To pravilo velja za vse dobre stvari, pa radi tega tudi za »Pravi Franck«. »Franck« daje bell kavi fin, poln okus in lepo zlatorjavo barvo. Zato pri kuhanju kave dodajte vedno dobro mero »Francka«, rajši več, kakor premalo.

Franck

KAVNI PRIDATEK

gamo in si jih olajšamo s potrpežljivostjo, pametjo in vztrajnostjo.

Mnenje, da je življenje po 40. letu samo še polovično, je nespametno. Ko-

liko svojih najboljših del so izvršili ravno moški zrelih let!

(Berite našo knjigo »Življenje se prične s 40. letom«.)

LOČITEV ZAKONA

(Nekoliko zgodovine.)

V starem veku je imel mož pravico, odsloviti svojo ženo. Toda bilo je po postavi natanko določeno, kdaj jo sme odsloviti. Najobičajnejši in eden izmed glavnih vzrokov za odslovitev žene je bil, če je bil zakon brez otrok. Isti vzrok za odslovitev žene se navaja tudi v zakoniku starih Indov, Peržanov in Kitajcev.

Najpodrobneje je navajal rimski zakonik, kdaj sme mož ženo odsloviti. Za to je bilo več vzrokov, toda nepravilno in postavno neutemeljeno odslovitev so kaznovali zelo strogo. Možu so zaplenili vse imetje; polovico ga je dobila žena, polovico pa kateri izmed bogov, navadno boginja Ceres.

Prva zakonska naredba, ki je zajamčila obema (prej je imel to pravico samo mož) zakoncema pravico do ločitve pod določenimi pogoji, je bila izdana 600 let pred Kristusom v Atenah. To se je zgodilo s Solonovim zakonom. Solon je dal s tem zakonom osnovo za nadaljnje zakonske naredbe o ločitvi. Iz Grške je prišla ločitev zakona v Rim. V Rimu se je — kakor vsaka druga pravno dvomljiva razvada — ločitev zakona zelo razpasla, in ljudje so se ločevali pogosto zaradi golih malenkosti. V stari zgodovini beremo, da je pri Rimljanih čisto prišlo do ločitve že zato, ker je šla žena

razoglava na ulico ali ker je občevala z ženo nižjega rodu ali ker je bila v gledališču brez moževe vednosti in podobno.

Ko je nastopilo krščanstvo, so se bavi krščanski pravniki in znanstveniki z vprašanjem, ali naj cerkev dovoli ločitev ali ne. Takrat je zmoglo naziranje sv. Avguščina, da smatra sv. pismo zakon za neločljiv. V poznejši dobi je cerkev strogo kaznovala ločitev. Celo kralje je izobčevala zaradi tega, ker so se ločili od svojih žen in se poročili z drugimi. V 13. stoletju je bil Peter aragonski pod vplivom cerkve prisiljen, da se je pri svoji poroki z grofico Marijo de Montpellier »zavezal pismeno, da se z njo ne bo dal nikoli ločiti«. Leta 1565. je cerkveni zbor v Tridentu razglasil, da bo izobčen in preklet vsak, kdor bi se pogajal za ločitev. Pozneje se je to vprašanje prereševalo in uravnavalo, dokler se ni ustalilo naziranje, da je v nujnih primerih ločitev mogoča. Vemo pa, da je katoliški zakon še danes neločljiv.

Izkušnje z ločitvijo so kaj različne. Včasih so se obnesle, včasih pa se je doseglo ravno nasprotno.

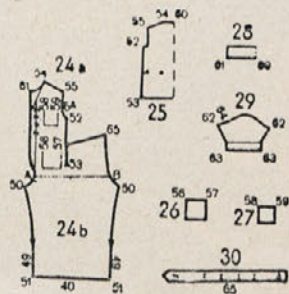
Kakor vsaka pridobitev in nova naredba, tako je tudi vprašanje ločitve prineslo in prinaša s seboj dobro in slabo.

Doma in na potovanju,
preden greš spat, vedno:

Chlorodont-zobna pasta

ZA MALE

gospodične

Slika 52/a

Slika 51/a

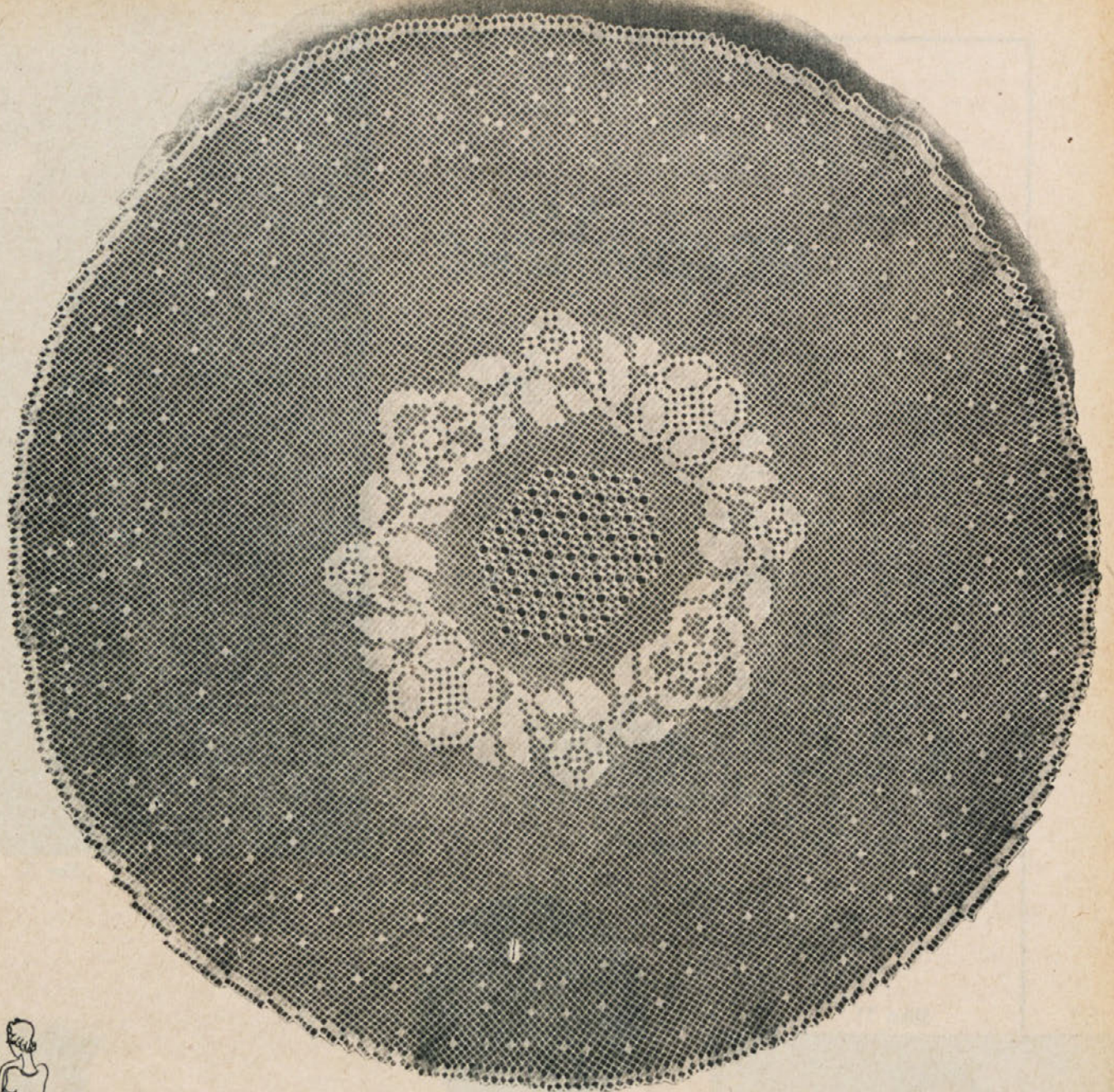
Slika 52

Slika 51

Slika 53

Slika 54

Slika 55

Mrežasto kvačkan trikotnik, čipke in vložek

(Slika 55).

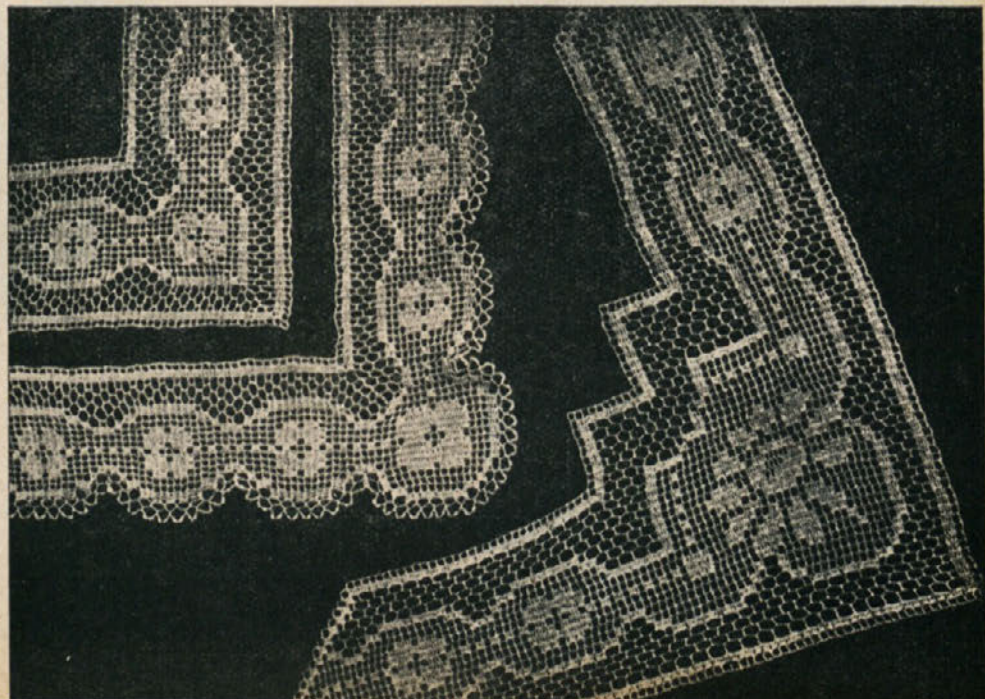
Za kvačkanje potrebujemo kordonetni kvačkanec Mez.—C.M.S. št. 209 in kovinsko kvačko št. 18.

Trikotnik, katerega ravne stranice so dolge po 29 cm, začnemo kvačkati z verižico iz 308 zračnih petelj.

Čipke so 6½ cm široke in naredimo zanje nasutek iz 51 zračnih petelj.

Vložek je širok 5 cm in ga pričnemo z verižico iz 80 zračnih petelj.

Narisek za vse troje je na krojni poli, in boste po njem prav lahko kvačkali brez podrobnega opisa in navodil, ko imate zadosti vaje.

Slika 56

NA PRITU ISTI VZOREC KAKOR NA
BLAZINI.

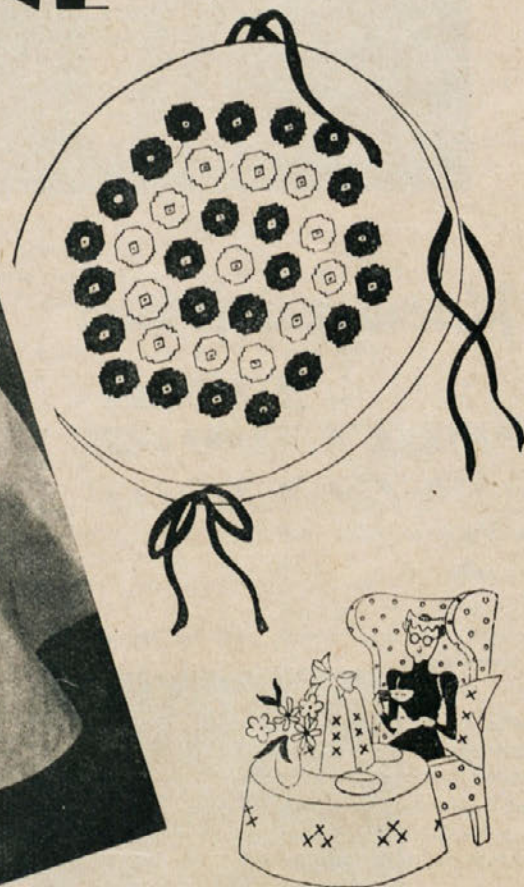
Slika 56. Lep pravokotni prt (120×140 cm) iz togega nebeljenega platna. Ozki vzorec, ki gre po sredini prta, vezemo z rjavo prejico v križnem vbodu. Odlikanico Ultra za prt lahko naročite pod B II H 6951, za blazino (55×65 cm) pa pod BOH 6920.

Slika 57. Okrogel prt iz tankega platna ima v premeru 130 cm. Na sredi prta je skupina samih šesterokotnikov, ki so vezeni v križnem vbodu, in sicer vsak z drugačno pastelno barvo. Lepo se ujemajo rumena, rožnata, svetlo-modra in temnomodra barva. Različno vezeni šesterokotniki se še enkrat zvrstijo na robu prta. Odlikanico Ultra B II H 6874 za prt in BI H 6948 za blazino, ki ima 60 cm v premeru, lahko naročite.

Prti BLAZINE

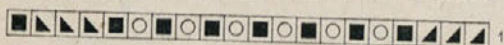
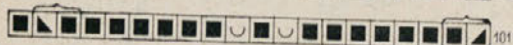
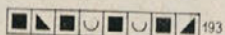
Slika 57

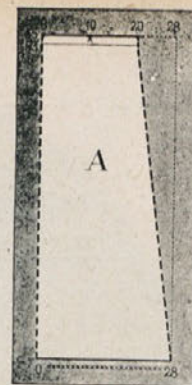
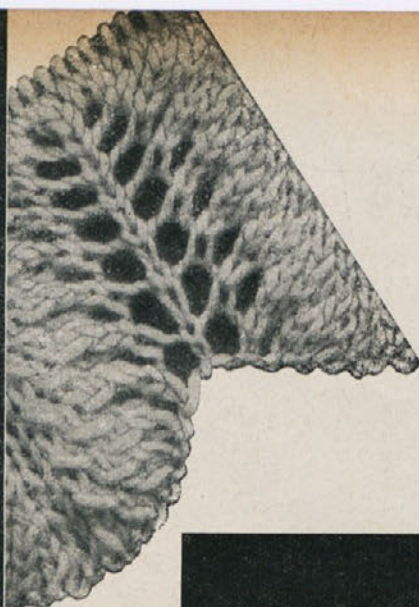
Slika 58

Pletena spodnje krila

Znaki pomenijo:

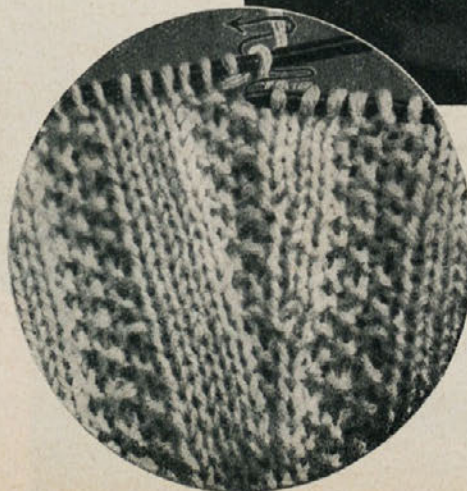
- desna petlja
- ovoj
- ∪ iz prečne niti med dvema petljama naredimo 1 desno petljo
- ▲ 2 petlji hkrati desno spletemo
- ▲ 1 petljo prevlečeno snamemo (1 petljo predenemo naslednjo petljo desno podpletemo in potegnemo predeto petljo čez podpleteno)
- n 2 petlji prevlečeno snamemo (1 petljo predenemo 2 petlji hkrati desno spletemo in potegnemo predeto petljo čez podpleteni).

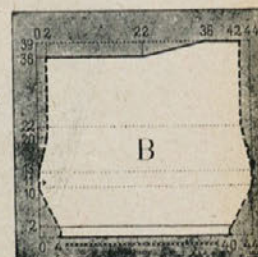
Slika 59/a

Slika 59

Slika 59/b

Požar

Na pomoč! Po ulici se razlega brlzig. Začuje se neko grmenje. Zlovešč žolt blesk obližne okna vseh bližnjih zgradb. Z druge strani mesta, po najkrajših ulicah, prihaja požarna bramba. Sirena zavija in se razlega v prostranstvo.

«Tu, na pomoč!»

Po tlaku zagrmijo kolesa in konjska kopita ter se ustavijo. Sirena iznenada umolkne, utihne tudi brlziganje in grmenje. Ulico zajezi rdeči vozovi in ljudje z železnimi čeladami. Zablestijo se kovinasti cilindri na brizgalnicah, razvijejo se cevi in vrvi.

Proti plameneči hiši se kakor iz zemlje začne dvigati rešilna lestev.

«Pomoč!»

Bilo je polnoči.

Požar je bil iznenadil speče prebivalce treh nadstropij. Ljudje iz pritličja in nekaj družin iz drugega nadstropja so še mogli pobegniti. Toda drugi, z njimi cela družina iz tretjega nadstropja, so ostali v hiši. Njihovi klici na pomoč so že ugašali in jih je bilo komaj še slišati.

Prvi poizkus požarne brambe, da reši poginjajoče, je zaman. Rešilne lestve se je naglo prijel ogenj in plezanje po nji bi bilo nevarno. Po stopnicah v hiši pa istotako ne more nihče.

Deset ognjegascev razpne pod okni mrežo in dá ljudem zgoraj znamenje, naj se vržejo vanjo. Toda prav tedaj ni nikogar več na oknih, utihnili so klici na pomoč. Nesrečnike duši ogenj in umirajo v strašnem molku. Le iz drugega nadstropja se vrže neki mož, ali pa je le omamljen od dima padel skozi okno, toda trešči na kamenje, zakaj ognjegasci so bili že odmaknili mrežo.

Brizgalnice ne pomagajo. Hiša gori kakor plamenica pred očmi požarne brambe in pred tisoči gledalcev, ki stoje izmučeni, ne da bi mogli pomagati.

Nekateri odidejo, ne morejo prenašati tega pogleda. Pri drugih se slišijo glasovi nejevolje. Čakajo nečesa nenavadnega, hočejo čudeža.

Poveljnik požarne brambe zakrili z rokami. Pravi, da je potrebno, da kdo spleza v hišo, in vrže ljudi, ako še niso zgoreli, skozi okno v mrežo. Toda nezavaroval pred nevarnostjo ognja, se nihče ne more odločiti za tak podvig...

Voda, ki jo brizgajo vse črpalke, le še huje razvneva požar. Nič čudnega, zakaj goreča hiša je stara in lesena.

Ljudje mračno gledajo. Mož, ki je padel, umira z mučnimi kriki, toda njegov primer ne gane. Vsi mislijo le na strašno smrt v hiši. Tam umirajo kakor na pravi grmadi.

V tej najstrašnejši minuti se iz neke ulice zablestijo luči avtomobila. Vodi ga neznanec in trobi kakor blazen, da zavozi v sredo množice, med brizgalnice in konje. Plameni požara jarko obsevijo avto, človek za krmilom je kakor velika, črna senca. Stražnik mu zastavi pot in le s širokimi pretnjami se mu posreči, da ga ustavi.

Iz množice se čujejo glasovi:

«Kam, za vraga, vozi!»

Mož se dvigne iz vozila in pogleda proti ognju. S svojimi širokimi pleči zraste nad množico, oči se mu zalesketajo. Nekaj ljudi mu pojasni, kaj se godi. Tedaj se začuje njegov glas, ki zagrmí:

«Toda zakaj nihče ne spleza v hišo, da bi rešil nesrečnike!»

Stopi iz avtomobila. Ljudje se mu umaknejo. Odide k črpalki in ukaže, naj ga oblijeje z vodo.

Potem gledajo neznanega moža, kako pleza po rešilni lestvi, ki so jo znova primaknili k hiši. Množica se razgiblje. Vsi gledajo navzgor in s trepetom sledijo velikemu možu, ki se

pomika v plamene. Toda kakor prej: lestva pregori že pri drugem nadstropju in se prelomi. Ljudje preplašeni zakričijo, a spet otrpnejo v molku, ko vidijo človeka, da se vrača nepoškodovan. Ta zakliče:

«Ali nimate druge lestve?»

Glas mu je surov. Toda njegova velika postava in nenavaden pogum sta ljudi neomajno uverila, da bo ta človek storil čudež.

«Nimamo. Toda zakaj ne poizkusite po stopnicah?»

Mož znova stopi k črpalki, se namoči in krene k hiši. Tam izgine sredi ognja.

Na njegovo vprašanje je bil odgovoril poveljnik požarne brambe. Ni pomislil, da je neznanec nezavaroval proti ognju, in je verjel kakor vsi, da bo ta človek naredil čudež.

Iz hiše se razlegne silen tresk. Morda se je vdrl strop kakega nadstropja, ali pa so se sesule stopnice. Ljudje stojijo kakor okameneli in čakajo. Veliki mož se bo zdaj pa zdaj prikazal na enem izmed oken. Čuje se vik.

Ognjegasci se približajo z mrežo.

Dolgo čakajo. Razlegne se nov tresk, zamaje se cela hiša. Nato zagrmí in se poruši ena izmed sten.

Nekateri trdijo, da so znova videli moža. Široka pleča so mu zastirala neko okno. Prisluhnili so in slišali njegov glas. Toda v mrežo ni padlo nič.

Minile so ure. Zgoreli so vsi leseni deli hiše. Ogenj je pojemal, začel se je dimiti.

Daleč na koncu ulice se prikaže sonce. Nihče ne odide. Vsi gledajo požar in čakajo. Črpalke brizgnejo poslednje curke vode v dim in se ustavijo. Tedaj stopijo ognjegasci v hišo. Stopnice so se bile zrušile, od tal tretjega nadstropja je ostalo le nekaj ožganih tramov.

V drugem nadstropju najdejo ožgana trupla nekaterih stanovalcev.

Poveljnik požarne brambe naleti takoj v začetku stopnic na truplo velikega moža.

Začudi se in se udari po glavi:

«Glejte, kaj pa je to?»

Zberejo se vsi ognjegasci. Vstopi tudi nekaj radovednežev.

«Ta ni on,» se oglasi nekdo.

Vsi se zagledajo v kupček zogljenega mesa in obleke.

«Ni on,» pritrdi drugi.

«On je bil večji, cel korenjak.»

«Da, on je bil cel korenjak.»

«Nosil je obleko svetle barve.»

«Ne, obleka mu je bila črna, vendar to ni on.»

«Imel je čelado na glavi. Videl sem, kako se mu je svetila v ognju.»

«Ne, bil je gologlav, lasje so se mu svetili.»

«Tako naglo bi ne bil mogel zgoreti.»

«Ko je stopil iz avtomobila, je imel pri sebi oklep proti ognju. Ta se je svetil.»

«Tu ne vidim niti oklepa niti čelade. Ta kupček — to ne more biti tisti junak.»

Ljudje govorijo zmedeni, iznenadeni. Nihče ne verjame svojim očem. Ozirajo se okrog. Čakajo, da se od nekod pojavi mož z rešenimi stanovalci.

Ne morejo verjeti v možnost, da je zgorel.

Prevedel France Bevk.

Kako obvežemo brado in podlaket.

Skoraj vsak človek je že po naravnem nagnibu pripravljen priskočiti na pomoč, kadar je sila, vsakdo je pripravljen pomagati, kadar kdo nenadoma zboli ali kadar ga doleti nesreča. To je tudi moralna dolžnost vsakega posameznika, ki ji pa vsakdo ni kos, ker je za to potreba raznih vednosti in spretnosti, brez katerih dostikrat vsa pomoč nič ne zaleže.

Zato prinašamo v pričujoči razpravi nekaj najpotrebnejših navodil, da bo mogel vsakdo z uspehom pomagati, kadar bo potrebno.

Prva pomoč sega v čas od trenutka, ko se je nesreča zgodila, pa vse dotlej, dokler ne pride zdravnik, torej v čas, ko grozijo ponesrečencu razne, tudi smrtne nevarnosti (izkrvavitve, zaduha, zastrupitev). Ta pomoč je potrebna pri nezgodah in nenadnih obolenjih v hiši, na javnih prostorih, pri športu in na izletih, kjer ni mogoče tako hitro dobiti zdravnika.

Kako obvežemo ramo in prst.

PRVA POMOČ

PREDEN PRIDE ZDRAVNIK

Kako obvežemo golen.

POŠKODBE.

Rane so poškodbe kože, ki bolj ali manj krvavijo. Lahko so na koži, lahko pa tudi pod njo. Koliko je rana nevarna, je odvisno od tega, kako velika je, ali močno krvavi in ali so ranjeni tudi še drugi organi. Ali je rana huda ali ne, spoznamo po navadi že na hitri pogled.

a) Praske so čisto na vrhu in so dostikrat velike in precej umazane.

b) Ureznine, rane od udarca in vbodne včasih močno krvavijo in segajo dostikrat globoko v meso.

c) Razpokline in zmečkanine so nepravilno omejene in imajo otekle, s krvjo podplute robove.

č) Streline so okrogle ali podolgovate.

Čiste, zlasti ostrorobe rane se pozdravijo v nekaj dneh s tem, da se oba robova str-

Kako obvežemo glavo, nadlaket in rako.

neta in zlepi, nakar se rana zaraste in se naredi brazgotina ali obrunek.

Z vsako še tako majhno rano je treba skrbno ravnati. Najbolje je, da se je nič ne dotikamo z roko in da je ne izpiramo. Sicer pa si moramo roke skrbno umivati (topla voda, milo, krtača). Kožo okoli rane je treba očistiti z bencinom ali pa z alkoholom, potem pa do rane namazati z jodovo tinkturo, rano samo pa pokriti z belo gazo, dermatolno gazo ali pa s čisto vato. Instrumenti (škarje, pincete) morajo biti prekuhani.

Manjše kožne praske je treba izmiliti in pokriti s hansaplastom ali pa s traumaplastom.

Če so te praske večje, jih je treba obvezati z borovo vazelino.

Če je rana močno onesnažena z blatom, zemljo ali pa s prahom, je nevarnost, tudi če je rana majhna, da se ne okuži z baci-

Kako obvežemo teme (narezana obveza) in komolec.

Kako prevezemo oko in ramo.

lom teianusa, pred katerim varuje posebno cepivo. Zato je treba takoj poklicati zdravnika, da bo dal ranjencu injekcijo.

IZVINEK.

Ce sila neposredno deluje na kak sklep ali če se deli, iz katerih je sestavljen sklep, nategnejo ali pa premaknejo bolj, kakor bi se smeli, se sklepne vezi pretegnejo, včasih celo raztrgajo, votlino sklepa in okolico pa zalije kri. Kadar se to zgodi, pravimo, da smo si ud izvinili. Izvinjeni ud oteče, pri gibanju se pa pojavijo hude bolečine, ki nam ovirajo gibanje. Prav pogostne so te nezgode pri športu, zlasti pri smučanju in nogometu. Če izvinjeni ud hitro obvezemo, še lahko nekaj časa hodimo in otok preprečimo. Nadaljnje zdravljenje kakor pri zmečkaninah.

Obramnica.

IZPAH.

Ce se razdere zveza med dvema sklepoma, bodisi da se je to zgodilo po vnanji sili ali pa da smo storili kak gib preko dovoljene mere, pravimo, da smo si ud izpahnili. Kostna konca sta izgubila svoji normalni stični ploskvi, in ker se je sklepna gošva pretrgala, je ena izmed kosti skočila iz sklepa in se zajedla v meso. Izpah spoznamo po tem, da je okolica sklepa močno izpremenjena, da z udom ne moremo gibati in da je vsak gib zezan s hudimi bolečinami.

Največkrat se izpahnejo plečni in komolčni sklep, palec, pa tudi drugi prsti, spodnja čeljust in pogačica (jabolko na kolenu), redkeje kolk in koleno. Izpaha ne zna vsak popraviti, ampak samo zdravnik, zato naj tega nihče sam ne poizkuša. Izpahnjeni ud naj mirno počiva, dokler zdravnik ne pride, mrzli obkladki pa lajšajo bolečine.

Kako obvezemo koleno in stopalo.

ZLOMLJENE KOSTI.

To so najbolj nevarne poškodbe. Vzlic temu, da so kosti tako trdne, se pod vnanjo silo rade zlomijo ali pa če človek napravi z njimi napačen gib. Posebno krhke so kosti starih ljudi, medtem ko so otroške kosti upogljive in prožne.

Zlomljeno kost sme zdraviti samo zdravnik, dokler pa tega ni, naj človek, ki se mu je primerila nezgoda, miruje. Če ga je pa treba peljati k zdravniku, mu moramo zlomljeni ud za silo obvezati. V planinskih kočah se po navadi dobi vse, kar se v ta namen potrebuje.

Zlomljeni ud obložimo z vato, volno, predivom, senom, mahom ali pa s cunjami, ob straneh pa pritrdimo kose lepenke, deščice, letve, palice, dežnike, povresla slame itd. s trioglatimi rutami, obvezami, žepnim robci, ovijalkami, vrvmi, žico itd.

Največkrat se zlomi:

1. ključnica: zlomljeno roko v zanko ali pa v trioglati ruto.

Kako obvezemo nos. Kako privežemo zlomljeno podlaket na oporo.

2. nadlaktica: nadlaket je treba privezati s prevezami ali pa z rutami na prsi, roko pa deti v zanko.

3. podlaktica: deti jo je treba med dve deščici, ki segata od komolca čez dlan. Zanka ali pa trioglati ruto.

4. stegnenica: ležati je treba z upognjenim kolonom, v pregib pa zatlačiti zvito ponjavo.

5. golen: povezati jo je treba med dve deščici.

6. pogačica: ležati je treba tako, da je noga iztegnjena.

7. zlomljena rebra: čez oprsje je treba prelepiti dolg obliž, ki sega okoli in okoli oprsja, ali pa oviti oprsje z dolgo brisačo; dihanje potem ni tako globoko, zato so tudi bolečine manjše.

Kako prevezemo čelo in kako napravimo malo ročno zanko.

Cesarjeva zgodba

En sam dan v letu je Štefan resnično zaživel, to je bilo na pustni torek. Takrat je smel biti cesar. Že dopoldne so tisti dan prišli ponj s Trampuževo kočijo, ki je bila za to slovesno priložnost vsa ozaljšana s papirnimi rožami. In potem so cesarja Štefana vse do mraka vozili po vasi v spremstvu velikega slovesnega spreveda maškar.

Štefanova zgodba je bila sicer preprosta. Razen njegovih prvih petih let, ki so za vse večne čase ostala zastirta v skrivnostno temo. Pelletnega otročaja so privredili nekoč cigani s seboj. Z drugimi večjimi ciganskimi otroki je prosjačil in kradel po vasi. Toda od ciganskih otrok se je po zunanosti precej razlikoval. Zato so vaščani takoj uganili, da ni rojen cigan. Trdo so prijeli cigane, kje so ukradli tega fantiča, toda ti so se izvijali in tajili ter jo končno neke noči popihali, malega Štefana pa pustili v vasi. Štefek je nekaj dni potem pa je polagoma pozabil nanje. Privadil se je vasi in vaškemu življenju, in vaščani so se privadili nanj. Postal je občinski otrok in pozneje, ko je nekoliko odrasel, je napredoval v občinskega pastirja. Pasel je in bil zadovoljen z vsem, kar so nanesla naključja na njegovo ozko in revno življenjsko stezo, o kateri ni nič kazalo, da bi kdaj postala udobna in lepo izhujena cesta, na kateri bi lahko kdaj srečal celo samo hudomušno gospodično srečo.

Ni bil bistrumen, in to mu tudi ni bilo nič v škodo, ker tako ni imel nikogar, ki bi dal denar za to, da bi naredil iz njega učenega, imenitnega človeka. Tako je polagoma zrasel iz otroka v fanta, in ko mu je bilo petnajst let, se je zgodilo v njegovem življenju nekaj, kar je za vse večne čase pustilo na njem svoj pečat.

Vaški župan je vzel Štefana s seboj v mesto, da mu bo popazil na konja in voz, medtem ko se bo on mudil po opravkih. Takrat je Štefan prvič in zadnjič videl mesto in še nekaj več: srečal je samega cesarja.

Videl ga je, ko se je vozil v kočiji po ulici, z veliko perjanico na klobuku in blestečimi redi na prsih. Spremljali so ga častniki na konjih in vojaki; ljudje, med katerimi je bil Štefan, pa so stali v špalirju ob cesti in navdušeno kričali »hura« in »živio«. Tudi Štefan je kričal tako, kakor je slišal kričati druge ljudi. Kričal je še dolgo potem, ko cesarjeve kočije in njegovega spremstva že zdavnaj ni bilo nikjer več videti. Kričal je na vse grlo in šele čez dolgo opazil, da špalirja ljudi že zdavnaj ni več. Samo nekaj radovednežev je še stalo okrog njega in se mu smejala. Ves presenečen in jezen, jih je pogledal.

«Kaj se mi smejete?» jih je ošvrknil. «Kaj niste videli cesarja, ki se je peljal mimo, našega presvetlega cesarja? Takšen lep klobuk je imel. Zakaj ne kričite z menoj: hura in živio? Hural Hural!»

Od tistega dneva je cesarjeva podoba za večno zaživela v njem. Ni je zabil

čas, nasprotno, postajala je iz dneva v dan jasnejša in bolj živa. Tisočkrat in tisočkrat je pripovedoval Štefan o cesarju, kakor ga je videl tisti dan. Nazadnje je postala to edina reč, o kateri je sploh govoril, ponavljal jo je kakor molitev, sleherni dan.

Ko je bil na paši sam, je o njej tudi dosti razmišljal. In nekoč mu je tako živo stopila v misel, da se mu je zazdelo, da je on sam cesar. Sprva se je te misli skraj prestrašil, toda pregnati je ni mogel in tudi hotel je ni. Iz hipa v hip je bolj rasla v njem, kakor pijanost ga je vsega prevzela, da jo zavriskal, potem pa je planil k živinčetu, ki se je paslo v bližini, in mu zaupal:

«Veš, Liska, jaz sem cesar!»

Krava ga je gledala s kratkimi očmi in mirno prežvekovala dalje.

«Jaz sem cesar,» je ponovil in jo potrepel po temenu. Potem pa je odšel k pastirjem in jim zaupal veliko novico. Pastirji so sprva osupnili, potem pa so se zasmejali. Vrgli so klobuke v zrak in zakričali: «Huraaa! Živio, naš presvetli cesar!»

Tako je pastir Štefan postal cesar. Klobuk so mu okrasili s petelinjim perjem, na suknjič so mu pripeli staro kolajno, in takšen je v spremstvu pastirjev in krav šel skozi vas in vsem pripovedoval, da mu morajo kričati hura, ker je postal cesar.

Ljudje so se mu smejali, nekateri pa so ga tudi pomilovali.

«Siromak, zmešalo se mu je. Kdo ve, kakšna kri se pretaka po njem. Morda je celo kaj gosposke vmes. In gosposka kri je vsa sprijena, ali pa se spridi prej ali slej. Zato se je revežu zmešalo», tako so pridigali stari vaški očanci in s skrbjo in žalostjo gledali za »cesarjem«, ki je ponosno vzravnal odhajal s svojim »polkom« krav na pašo.

Toda niso vsi cenili cesarjevega dostojanstva. Nekoč je poklical Štefana župan v svojo pisarno in ga pošteno nahrnil ter mu zapretil, da ga bo dal zapreti, če bo še kdaj govoril okrog, da je cesar. Tako govoriti se ne sme. Cesar je samo eden in ta živi na Dunaju. Štefan se je zaman trudil, da bi županu dopovedal, da je edini in resnično pravi cesar on sam. Župan je ostal trdovraten. Pokazal mu je skozi okno žandarja, ki je stal pred občinsko hišo, in mu zapretil, da ga takoj pokliče in naroči, naj ga odvede za vas in pri priči ustrelji, če ne obljubi, da nikoli več ne bo nikomur pravil, da je cesar.

Te grožnje se je Štefan prestrašil. Umreti še ni hotel. Rad je živel, čeprav je bilo njegovo življenje tako majhno. Obljubil je županu, da ga bo ubogal.

Besedo je potem res držal. Nikomur ni več glasno pripovedoval, da je cesar. Le na uho je še temu ali onemu povedal svojo veliko in edino življenjsko skrivnost.

Potem je stari cesar na Dunaju umrl, mladi pa je izgubil krono. Ljudje so povedali Štefanu, da je zdaj res on edini resnični cesar, da ni nikogar več, ki bi mu branil, da o tem glasno govori. Še več, neki častnik, ki se je vračal iz vojne, mu je podaril svojo bluzo in sabljo. Potem pa so ga na pustni torek kronali na občinskem travniku za vasjo ter ga nato v okrašeni kočiji v spremstvu maškar slovesno peljali skozi vas.

To je bil v Štefanovem življenju velik, lep dan. In potem je bil vsako leto na pustni torek Štefan cesar in nihče ga ni ogovoril drugače kakor »vaša cesarska svetlost«.

Štefan je odslej živel samo še za te dneve. To so bili nekakšni svetli mejniki v njegovem življenju, pisani kamni, ki so dajali lesk vsakdanji trpkosti. Za vsako leto je že vnaprej izračunal in seštel vse mesece, tedne, dneve in ure, kdaj doživi svoj srečni dan. Čeprav ni bil nadarjen in ni znal ne pisati ne brati, se v tem svojem računu ni nikoli uštel.

Vojaška suknja s svetlimi gumbi in sablja sta bili njegovo edino in največje bogastvo. Vsak dan po trikrat je skrbno očistil gumbce in sabljo, potem pa spravil v zaboj, ki ga je imel skritega nekje v mrvi v županovem hlevu. Nihče ni prav vedel, kje je ta zaboj, ker je Štefan skrivališče nalašč večkrat menjal. Le kogar je imel posebno rad in mu je zaupal, tega je povedel s seboj v hlev in mu pokazal, kje ima skrite svoje največje dragocenosti.

Tako je bilo v njegovem življenju vse lepo in prav. Bil je srečen po svoje in zadovoljen in morda bi še dolgo tako ostalo, da se nekoč za pustni torek niso domenili vaški fantje, da bodo Štefana odstavili in izvolili novega »cesarja«. Hoteli so se pošaliti, ker so bili radovedni, kaj bo Štefan na to storil.

Štefan ni nič slutil o tem. Ko se je bližal njegov veliki, veseli dan, tri noči ni zatisnil očesa. Cele dneve je skrbno čistil gumbce na svoji vojaški suknji in sabljo. Na pustni torek pa se je kakor vsako leto že navsezgodaj oblekel v svoj slovesni cesarski ornat in čakal, kdaj pridejo maškar s kočijo ponj. Toda čakal je zastonj. Ne kočije in ne maškar ni bilo. Postal je nestrpen. Stopil je na hlevni prag in naročil otročju, ki je tekkel mimo:

«Poglej no in povprašaj, ali bodo kmalu tukaj?»

«Kdo pa?» se je začudil fantič.

«I, maškar s kočijo, saj morajo vendar priti po cesarja.»

«Saj ne bodo prišle po vas,» je odkrito povedal fant, »letos imajo drugega cesarja. Že ves popoldan ga vozijo po vasi.»

«Kaj gobeždaš?» se je razjezil Štefan. «Kakšnega drugega cesarja naj imajo? Cesar je vendar samo eden, in to sem jaz.»

«Pa ga imajo,» je vztrajal fant, »vidite tamle okrog ga zdajle peljejo. Kaj ne slišite, kako kričijo: hura, živio!»

Štefan je od daleč zagledal črno gmoto, ki je kričala in se bližala. Stal je kakor olesenel. Huda slutnja se mu je kakor trn zapičila v srce, čeprav še ni popolnoma

verjel fantiču. Še nikoli se ni zgodilo, da bi bili tako pozno prišli ponj. Čudno, nekaj mora res biti. Nestrpno je čakal, da se približajo. Bodo že videli, kaj se pravi zakasniti pri cesarju. S sabljo jim bo dal. Dvignil je sabljo in jim od daleč zagrozil. Maškare so nekaj zarjule in se pognale naprej.

Kmalu je zagledal v sredi okrašeno kočijo. Toda fantič je imel prav. Kočija ni bila prazna. V njej je sedel možak, ki je imel na glavi prav takšen s petelinjim perjem okrašen klobuk, kakršnega je imel on, cesar. In cesarsko suknjo je imel s svetlimi gumbi in kolajne na prsih in sabljo.

Štefan si je pomel oči. Najbrž ne vidi prav. Pa je videl vedno enako. Zdaj so prišle maškare že čisto blizu, da je lahko razumel, kako so kričale:

«Štefan ni več naš cesar. Živel novi cesar Miha! Hurá! Hurá!»

Štefan se je pognal naprej in dvignil sabljo. Hitel je naravnost h kočiji in nahružil «cesarja», ki je sedel v nji:

«Kako si predrzneš sedeti v moji cesarski kočiji? Kdo ti je dovolil? Takoj pojdi ven, sicer ti s sabljo odsekam glavo.»

Toda cesar v kočiji se je dvignil in ukazal maškaram:

«Podložniki, zvežite tega človeka, ki trdi, da je cesar, in ga kaznujte!»

Maškare so se pognale za Štefanom, ga zgrabile in odvlekle v hlev. Čeprav se je še tako upiral in grozil, mu ni nič pomagalo. Za kazen so ga privezali k jaslim in se mu potem na pragu še rogali:

«Tako se kaznuje cesar, ki ni znal pametno vladati. Dol, cesar Štefan! Naj živi novi cesar Miha! Živio! Hura!»

Maškare so se vlekli skozi vas. Ljudje so se smejali in vpraševali po starem cesarju.

«Kaznovali smo ga!» so kričale maškare. «Nočemo takšnega cesarja, ki grozi, da nam bo s sabljo oddrobil glave. K jaslim smo ga privezali, za kazen.»

Sele pozno zvečer so se potem nekateri spomnili na cesarja Štefana. Zasmilil se jim je. Morda se ni mogel sam odvezati od jasli. Šli so gledat v županov hlev. Ni ga bilo več pri jaslih. Vrv je bila pressekana s sabljo.

Svetili so po hlevu in ga klicali:

«Vaša cesarska svetlost, ali že spite?»

Nihče se ni oglasil.

Začudili so se. Ob tem času je bil vselej že v hlevu, zlasti zdaj, ko je bilo zunaj mrzlo. Morda se je skrila kam v mrvo. Jezen je in užaljen. To je bila res prehuda šala zanj. Posvetili so po kotih, dokler ni eden od groze zakričal in pokazal na bruno v kotu ob vratih. Ob njem je brezmočno sloanel cesar Štefan, kakor da spi. Bil je še zmeraj oblečen v svojo cesarsko suknjo, in sablja mu je visela ob boku. Krog vratu je imel zadrženo vrv in v obraz je bil že ves posinel.

Sneli so ga, toda oživiti ga niso mogli več.

Tako se je končala Štefanova življenjska in cesarska zgodba.

so bile sklenjene v vsakem mesecu. Zakaj se vsak dan s tem trudi? Ker ga je izkušnja naučila, da je samo tako mogoče obdržati v glavi premijske postavke in vse posebne pogoje.

Ce hočete torej imeti trajno korist od naših člankov, bi bilo nespametno, če bi vsak članek samo enkrat površno prebrali. Brati jih morate pazljivo in temeljito. Vzemite jih vsaj vsak mesec enkrat v roke. Poglejte pogosto vanje, tako da bodo neprestano vplivali na vas — tako dolgo, dokler vam njih načela in misli ne preidejo v kri in meso. Potem — pa tudi samo potem — boste imeli od njih resnično korist.

6. Slavni angleški pisatelj Bernhard Shaw je nekoč rekel: «Če se boste trudili, da bi komu kaj dopovedali, se tega ne bo nikoli naučil.» In prav je imel. Zakaj učimo se samo z uporabo dobrih nasvetov. Če si hočete torej načela teh člankov osvojiti, delajte po njih! Uporabljajte jih pri vsaki priložnosti! Drugače jih kmalu pozabite. Samo tisto znanje, ki ga uporabljate, vam ostane v spominu.

Morda se vam bo zdelo težko, udeležiti vse te nasvete. To vem iz lastne izkušnje. Če ste na primer slabe volje, boste veliko lažje in rajši drugega kritizirali ali obsodili, kakor pa skušali njegov položaj razumeti.

Zato smatrajte naše članke za praktična navodila, kako je treba občeati z ljudmi. In kadar imate opravka s kakim praktičnim vprašanjem, bodisi da gre za vzgojo vašega otroka ali za to, da bi si pridobili svojo ženo za svoje nazore, nikar se ne prenačite! Vrnite se rajši k našim člankom in si oglejte dobro vse, kar ste si v njih kot važno podčrtali. Potem poskusite te nove poti in opazujte, kakšne uspehe ste pri tem dosegli.

7. Ravnatelj neke velike banke mi je povedal, kako samega sebe kontrolira. Mož je imel prav majhnó šolsko izobrazbo, pa je danes vendarle eden izmed največjih bankirjev. Rekel mi je, da dolguje vse svoje uspehe nekemu čisto preprostemu «domačemu sredstvu».

«Že dolgo let,» mi je rekel, «si zapisujem v svoj koledar vse dogovore vsakega dne. Moja rodbina ob sobotah že sploh ne računa z menoj, ker ve, da uporabljam sobotne večere za to, da pregledujem vse, kar se je godilo v preteklem tednu, da dam na ta način račun o sebi in o vsem, kar sem med tednom podvzel. Po večerji grem torej v svojo sobo in pregledujem čisto mirno vse svoje pogovore in konference. In pri tem se izprašujem, kakšne napake sem napravil, ali sem imel dober ali slab uspeh in kaj se lahko iz teh izkušenj naučim. Odkrito priznavam, da me ta tedenska kontrola preveč ne osrečuje, ampak se večkrat naravnost čudim, koliko sem narobe naredil. Po raznih sejah bi se kar samega sebe tepel, toda, vobče vzeto, mi je ta lastna kontrola vendar zelo veliko koristila. Napravila me je, da sem bil vesel lastne odgovornosti.»

Zakaj naj bi Vi prav tako natanko in redno ne bedeli nad uporabo različnih načel v naših člankih? Od tega imate dvojno

POT DO USPEHA

Dale Carnegie:

Kako si pridobivamo prijatelje (Nadaljevanje.)

Sedem nasvetov, da boste imeli čim več koristi od naših člankov.

1. Če naj vam naši članki res koristijo, morate izpolniti glavni pogoj; če ga ne izpolnite, vam vsa pravila in navodila ne bodo nič koristila. Ako pa imate za to trdno voljo in boste pomen tega pogoja v vsem njegovem obsegu dobro razumeli, boste lahko delali čudeže.

Kaj je torej ta čudna zahteva, o kateri govorim, ta čarovni ključ, ki vam odpre vsaka vrata? Nekaj čisto preprostega! Globoka, vroča želja, da bi se nekaj naučili, trdni sklep, da se hočete naučiti, kako je treba z ljudmi občeati.

Kako morete to izpolniti? Kako morete razvijati svoje zmožnosti v tej smeri? Najbolje s tem, da si razjasnite pomen teh osnovnih načel. Imejte zmerom pred očmi, da se bodo vaši družabni in vaši poslovni, gospodarski uspehi stopnjevali v istem razmerju kakor te vaše zmožnosti. Prigovarjajte vedno in vedno sami sebi, da so vaš ugled, vaša sreča in vaši dohodki v veliki meri odvisni od tega, da znate pravilno postopati z ljudmi.

2. Preberite vsak naš članek najprej kar tako, kakor bi ga čitali samo v svojo zabavo. Potem pa drugače. Kako, vam bom povedal. Vi bi se vendar radi naučili težke umetnosti, kako je treba z ljudmi postopati. Ne morem vam bolje svetovati, kakor da se vrnite večkrat k vsemu, kar ste že prebrali, in premislite vsak članek temeljito še enkrat.

3. Napravite pri branju večkrat odmor in malo premišlujte o tem, kar ste prečitali. Premislite nekoliko sami sebe, sebe in svoje osebne razmere, kako in kdaj bi mogli uporabiti te nasvete. Tako je namreč treba brati vsako knjigo, zlasti pa naše članke. To vam bo več koristilo, kakor če berete z naglico in vam begajo oči, kakor če drvi lovski pes za zajcem.

4. Berite s svinčnikom v roki in, če zadenete pri tem na kak nasvet, o katerem mislite, da ga boste lahko kdaj dobro uporabili, napravite zraven križec. Če gre za nekaj posebno važnega, naredite dva križca in podčrtajte povrh še vsak stavek. Takoznamenja in podčrtavanja napravijo knjigo mnogo zanimivejšo, in vi se boste na ta način tudi lažje razpoznavali.

5. Poznam gospoda, ki je bil petnajst let ravnatelj velike zavarovalnice. Ta gospod prebira dan na dan, mesec za mesecem, leto za letom vse zavarovalne pogodbe, ki

korist: prvič vsaka redna kontrola vedno izpodbuja in učinkuje, drugič boste videli, da ste zmerom bolj sposobni, pravilno obče-
vati z ljudmi.

Da boste imeli čim več koristi, storite tole:

1. Razvijajte v sebi iskreno in resnično željo, da si hočete pridobiti znanje, kako je treba obče-
vati z ljudmi.

2. Preberite vsak članek dvakrat, preden začnete čitati naslednjega.

3. Napravite pri čitanju večkrat odmor in se vprašajte, ali morete uporabiti vsak po-
dan nasvet.

4. Podčrtajte vsako važno misel.

5. Vsak mesec preberite članke še enkrat. Zato shranite vse številke »Priatelja«, v katerem so ti članki.

6. Uporabljajte ta načela in navodila pri vsaki priložnosti. Naši članki naj vam bodo navodilo, kako si lahko olajšate vsakdanja vprašanja.

7. Kontrolirajte vsak teden napredke, ki ste jih dosegli. Vprašajte se, katere napake ste naredili in kaj se lahko iz tega za bo-
dočnost učite.

(Članki se bodo nadaljevali.)

„Prosim, postrezite se. Moj god veselo praznujmo!“ Trideset nasvetov s sto recepti in 70 slikami ter večbarvnimi tabelami dobite za 30° din. Če ste naročnica »Priatelja«, dobite knjigo »Veselo praznujmo — prijetno godujmo« in še štiri druge knjige za 37° — din. Samo denar je treba naprej nakazati.

D'Artagnan:

„Paličica sprehajalčica“

Gospod upokojeni višji davčni kontrolor in hišni posestnik Tone Zasluzkar je precej obilen mož. Telovnik na sedem gumbov mu krasi debela zlata verižica, ki je zgovoren znak prijetnega blagostanja. V rejeni listnici pa se poleg raznih po-
botnic, proračunov in potrdil vedno šopiri tudi nekaj težko prisluženih jurčkov. Blagor gospodu Tonetu Zasluzkarju! In še bolj bi ga znaneci in klienti blagrovale, če bi mu zaradi zglednega sodelovanja pri stalnem omizju »Večernih bratcev« ne bile malo opešale ledvice, njegove kruto preizkušene ledvice! Sicer pa vsak človek nosi kakšen križ v tej solzni dolini, zakaj bi ga tudi ugledni gospod Zasluzkar ne nosil! Saj si je lahko privoščil najdražja zdravila, da je z njimi sproti krotil vse mikroskopično majhne sovražnike svojih ledvic.

In v zdravih izprehodov si je lahko privoščil, kolikor si jih je hotel. Čas itak ni bil njegov gospodar. Bilančni posli in davčne napovedi, ki jih je vse imel v mezincu, so bile v veliko zadovoljnost gospodov tovarnarjev, trgovcev in obrtnikov, njegovih poslovnih prijateljev, hitro opravljene. Dolgoletna praksa vendar ni od muh! Tudi v kavarni gospod Zasluzkar, ki ni imel veselja ne s čitanjem ne s kvartami, ni sedel dolgo. Zato se je vsak dan lahko pošteno sprehodil. Če je bilo le količjak vremena, jo je mahnil lepo počasi čez Rožnik. In kadar se je po kosilu zehaje skobacal z zofe in se jel odpravljati z doma v zračne rožniške višine, ga je dična soproga, ki je s ponosom in samozatajevanjem govorila neko prav posebno slovenščino, vselej sladko opomnila:

»Tone, polno postopačev in tatov je tam gori; vzemi seboj svojo paličico sprehajalčico, za prvo silo bi že zadostovala!«

No, tako, ste zdaj vendar izvedeli, od kod naslov moji pisariji... Paličica sprehajalčica! Včasih smo ji po domače rekli kar špacirštok, pa* smo takoj vedeli, kam pes taco moli, kakor vedo Rusi še dandanes, če namazanemu kruhku pravijo pjutrbrot. Ali pa smo jo imenovali kratko malo palico, pa nikomur niti na um ni prišlo, da bi jo zamenjal s taktirko, z brezovko ali celo miklavčevko!... Debeli Wolf-
fov slovar ji pravi »prehajavska palica«, dr. Bradač pa jo je po vojni krstil za izprehodno palico. Gotovo ima ta ko-

ristna in okrasna priprava še več podobnih imen, toda mi se bomo v teh pomenkih trdno držali blage gospe Zasluzkarjeve in ji vsem učenim gospodom v lice in brk rekli: paličica sprehajalčica. Pogum velja!

Zdaj pa pustimo tudi gospoda upokojenega višjega davčnega kontrolorja Toneta Zasluzkarja, ki se nemara prav sedajle — če so že odkidali sneg — s svojo paličico sprehajalčico mirno in varno sprehaja po Rožniku, ter se preselimo v predvojni Pariz k mojemu dobremu znancu, starem majorju Dupainu. Brkatega gospoda je vrhovni zapovednik Čas morda že premestil k onostranskim legijam, saj že pred petnajstimi leti, ko sva z gospodično Vido posedala z njim v prijazni kavarnici na Montmartreu, ni bil več mlad. Imel pa je sijajno nadomestilo za odbegla leta: bil je samec. Samci pa po navadi niso oženjeni in, ker niso oženjeni, jim zakonske žene neprestano ne jemljejo poguma in ne podirajo sproti vsega, kar so si napredli v svoji nemirni domišljiji...

Gospod major Dupain je imel edinstveno zbirko paličic sprehajalčic. Ko bi bil oženjen, bi mu žena prav gotovo vsako s trdom in s precejšnjimi denarnimi izdatki pridobljeno paličico sprehajalčico sproti odnesla na podstrešje, češ, kaj bi v stanovanju s tako ropotijo, ki je samo za napoto pri hiši. (Da bi mu vsako prosto uro najmanj trikrat opo-
nesla, da samo denar zapravlja s svojo blazno zbiralsko trmoglavostjo, je jasno ko beli dan!) Gospod major Dupain pa je bil samec in je zato lahko spal v sobici za služkinjo (brez služkinje seveda, ker je ni imel), vse druge tri sobe udobnega stanovanja pa je spremenil v muzej za paličice sprehajalčice. In to je bil z znanstveno točnostjo in prizadevnostjo urejen muzej, kakršnega glede na količino in kakovost nemara ne premore ves svet.

Vsaka paličica sprehajalčica, ki je bila nekdanj last kakšnega posebno znamenitega človeka, je imela svoje stojalce, in sicer stojalce v slogu nositeljeve dobe in dežele. Na nekatere pridobitve svojega čudaškega muzeja je bil stari gospod major nadvse ponosen, tako na paličici sprehajalčici velikega Napoleona in maršala Focha pa na paličice sprehajal-

čice skladatelja Chopina, pesnika Heineja, pisateljice Sandove, izumitelja Pasteurja in še drugih. Saj je obsegala zbirka čez pet tisoč izvodov, ki so svoj čas skoraj vsi spremljali bolj ali manj znane Francoze in tudi več inozemcev. Po Beethovenovo paličico sprehajalčico (ki je veliki komponist morda nikoli niti videl ni!) se je gospod major peljal prav na Dunaj. V Italiji pa je preživel tri dopuste zapored, in sicer z velikim uspehom: cel kovčeg paličice sprehajalčice je vsako pot privlekel s seboj v Pariz...

Edinstveni muzej starega gospoda Dupaina predstavlja veliko vrednost. Angleži in Amerikanci so mu že pred leti ponujali zanj bajne vsote, ki so v srečnem lastniku le še podžgale njegovo zbirateljsko strast. Saj je gospod major, ki je bil prvi topogledni specialist na svetu, prav gotovo že takrat slutil, da klenka paličicam sprehajalčicam mrtvaški zvonec ali navček.

Da, paličice sprehajalčice izumirajo...

Pred meseci (sam Bog ve, je li naš prizadevni zbiratelj to doživel) so se žalostno zaprla vrata tovarne Harry Howells Co. v Londonu. In to je bil brez dvoma zgodovinski dogodek. Zakaj omenjena tovarna je nad sto let izdelovala paličice sprehajalčice in z njimi zalagala ves svet, ne samo angleški imperij in Evropo, ampak celo Tibet in Islandijo. Henry Howell, ustanovitelj te znamenite tvrdke, je pred sto leti izgovoril pomembne in preroške besede:

«Naša trgovina bo cvetela tako dolgo, dokler bo vsaj še eden od petih gospodov nosil paličico sprehajalčico.»

In gospod Henry Howell je vedel, kaj govori. Leta 1919. je bilo v njegovi ugledni tvrdki zaposlenih še tisoč delavcev. Po vojni pa so morali odpustiti drugega za drugim, tako da je ostala naposled le še četrtnina nameščencev, skromna četrtnina, ki ni dosegla niti predvojne osmine. Končno so se naročila tako skrčila, da so morali tovarno zapreti. Danes namreč niti vsak petdeseti gospod ne nosi več paličice sprehajalčice.

Zakaj neki tako izumira?

Poglejmo malo v zgodovino in v fiziologijo tega orodja, pa bomo dobili odgovor.

Po svoji naravi je bila paličica sprehajalčica prvotno — tretja noga pokonci hodečega sesalca «človeka». Žensk, katerim je moda naklonila dežnik, oziroma sončnik, pri našem preudarjanju ne moremo upoštevati. Govorili bomo torej samo o moških. Paličica sprehajalčica jim je prvotno olajševala hojo in dejanski se je iz paličice sprehajalčice razvila gorska palica, kakor se je iz sprehoda razvilo plezanje. Tako se je paličica sprehajalčica prilegala predvsem starim in betežnim možem. Nemara je celó nastala naravnost iz bergle ali je vsaj njena pozna potomka. Paličica sprehajalčica je bila nadalje zelo dobrodošla tudi lenuhom, udobnežem, brez-

delnikom in postopačem, ki so jo uporabljali kot dodatno silo ali pomožno pogonsko sredstvo pri pohajkovanju. S tem se že bližamo modnim gosposčkom, pri katerih je bila paličica sprehajalčica značilna sestavina njih nastopanja v družbi in sploh v javnosti. Bila je tako rekoč komponenta toalete. Ker je bila skoraj čisto izgubila svoj prvotni namen, so jo kavalirji samo še nalahno nosili v roki, mahljali z njo po zraku ali jo zatikali v pod pazduho. Paličica sprehajalčica je bila samo še modni ornament.

Prvotna podpornica in dobrodejna pomočnica hodečega moža se je spremenila v njegovo razneženo spremljevalko, s katero je gospodar postopal kakor z negodnim otrokom. Prav tako se je pes-varuh in pes-lovec ponižal v okrasnega psa, ki ga dame nosijo po naročju in mu postiljajo na divanu.

Paličica sprehajalčica pa ima še eno drugo funkcijo, katere pa se le medlo še spominja: nadomestuje meč, oziroma sabljo. Kakor znano so nekdanje kavalirji nosili meč, ki se je tudi iz bojnega spremenil v spremno orodje: opasan na levoico plemenitega gospodarja, je predstavljal neodvisnost in nepristojnost moža, ki je znal braniti svojo kožo. Ker pa so ga «junaki» zaradi naraščajoče splošne varnosti in zakonitosti le še prav redko potegovali iz nožnice, je dobil meč s časom samo simboličen značaj. Tega je ohranila tudi paličica sprehajalčica, ki je nadomestila meč. V sili in potrebi naj bi služila za orožje — toda čim ličnejša in elegantnejša je postajala, tem manj jo je nosilec mogel uporabljati v svojo in svoje družice telesno obrambo.

Oblike paličice sprehajalčice so se z modo izpreminjale prav kakor oblike klobukov in kril. Na njeni debelini in na ročaju je napisana rojstna letnica ali vsaj doba. V časih prefinjenosti in nekega iz Francije priseljenega esteticizma so po vsem svetu nosili tanke in lične paličice sprehajalčice, ki so se naposled tako stanjšale (celó pisane pentlje so obešali nanje), da so jih pričele nositi tudi dame. Toda nekega dne se je pojavila spet debela paličica sprehajalčica. Prišla je iz Amerike, dežele sile in moči, ki nam je končno dala še bambusovko, pravo gorjačo, za katero bi državne uprave prav lahko zahtevale orožni list...

Z bambusovko je moj pariški znanec major Dupain zaključil svojo znamenito zbirko. «Kdo bi seganjal te nestvo-re, mi je ogorčen pisal, »saj jih noben kulturni človek ne vzame v roko!»

Gospodu upokojenemu višjemu davčnemu kontrolorju in hišnemu posestniku Tonetu Zaslužkarju pa moderna bambusovka ni tako zoprna. In njegovi blagi gospe tudi ne. Saj se vendar ta oblastna in debela «paličica sprehajalčica» tako lepo poda soprogovi pogumni postavi!

Napadaleci in tatovi rožniški — pozor!

Anthony Whispers:

PRIGODBIC O ŽENSKAH

Darila.

Nani je bilo osemnajst let. Neizmerno rada bi se vso razdala, samo moškimi ne, ker je o njih slišala čudne reči.

«Modro nebo, ali hočeš moj smehljaj? Na, vzemi ga! Reka, ali hočeš moj pogled? Tu ga imaš! Pokrajina, ali hočeš moj poljub? Tukaj je!»

Toda čim bolj se je razdajala, tem bolj je spoznavala, da ima zmeraj še toliko nerazdanih daril, ona pa se je hotela čisto razdati. Odločila se je za drugo pot.

Ko se je nekoč srečala z ljubeznivim, lepim možem, ga je vprašala: «Hočeš moj smehljaj?» In on je rekel: «Hočem.» Dala mu je še pogled svojih oči. In z roko mu je poslala poljubček. Ljubila ga je.

Zdaj pa je prišlo najhujše. Nana je ugotovila, da je namesto enega razdanega smehljaja, pogleda, poljubčka zrastle v njej deset novih, nerazdanih smehljajev, poljubov, pogle-

dov. Spoznala je, da se njena želja ne bo nikoli izpolnila, da se nikoli ne bo mogla razdati, ker je bogatejša, od dne do dne bogatejša, čim srečnejši je svet okoli nje. In svet okoli nje je bil srečen: nebo, reka, pokrajina in mož.

Nezvesta.

Poljubljal jo je, toda Mira se je z očmi smehljala drugemu. Ravno pri tem poljubu. Ivan je to dobro videl, zakaj to pot ni zaprl oči.

In videl je tujca v umazani obleki, slabotnega in ubogega, ki se mu je Mira smehljala z očmi. To mu je najbolj mrzelo, da je bil ta človek tako ubog.

Ampak odpustil ji je, ker jo je imel rad. Toda dokler je bil srečen in močan, se mu je zmerom zdelo, da ga njegova žena vara s tistim ubogim tujcem. To je bilo tako: Kadar se je k njej vrnil močan in od uspeha pijan, mu je rekla: «Ti si moj slabi, mali, krhki fant.» In on je to verjel in je bil užaljen.

Zato je moral biti ljubosumen na tega malega in slabotnega. Prišel pa je dan, ko je bil sam majhen, slaboten in krhek. Tisti dan je razumel, da ga je ves čas varala s tistim velikim, močnim in zmagovitim. In sploh ji tega ni zameril.

Načela.

Anita ga je imela rada, neizmerno rada. Toda Peter je bil nezaupljiv človek in jo je vprašal, ali ima trdna načela. Rekla je «da», Peter pa ni verjel in je sklenil, da jo, bo izkušal, zakaj potreboval je ženo s trdnimi načeli.

Zato ji je nekega dne rekel: «Verjamem, da se sonce pomika od severa proti jugu. Ali ti to tudi verjameš?»

In ona je rekla «da», na tihem, da on ni slišal, pa je dodala: «Sonce se pomika s tvojimi očmi.»

Drugi dan je rekel: «Verjamem, da se sonce pomika od juga proti vzhodu. Ali verjameš tudi ti?»

In ona je rekla «da», za sebe pa je dodala: «Sonce se pomika s tvojimi očmi.»

Ko je tudi tretji dan odgovorila «da» na vprašanje, ali se sonce pomika od zahoda proti vzhodu, se je Peter razjezil in je bil hud tako dolgo, dokler je le količkaj mogel biti pri njeni lepoti in dobroti. Ona pa se ni dala za sekundo omajati v svojih načelih.

Nepozorna.

Milan je bil strašno hud na Lido in ji je očital, da je k njemu nepozorna. «Kakor da me za tebe sploh ni. Začela si biti nepozorna že takoj, ko sva se zaročila, pred letom, takrat v juniju —»

«Ne, to je bilo 7. julija,» ga je tiho popravila.

«Da, in ko sva bila potem na izletu, si plesala skoraj ves večer z drugimi.»

«Takrat si imel tisti karirasti suknjič, in glava te je bolela.»

«Sploh kakor bi me ne videla in ne slišala. Niti najmanjše pozornosti mi ne pokažeš. Takrat, ko si mi podarila tisti rožasti robček —»

«Bil je zelen.»

«Takrat si se tudi ti ozirala po drugih. Moral sem ti potem pisati pismo, da si sebična, in to te je užalilo.»

«Nisi pisal, da sem sebična, temveč preračunljiva.»

«Da. Sploh te na meni nič ne zanima. Ko sem pisal tisti članek o brezmotornem letanju —»

«To je bilo o poštnih golobih,» ga je tiho popravila.

«Tako, ko sem te pred dvema letoma prvič poljubil —»

«To je bilo pred tremi leti, 20. maja 1958.»

Boječi.

Stanovala je onkraj, v drugem nadstropju nasprotne hiše. Toda Rudi je bil boječ in se je ni upal ljubiti, kvečjemu na skrivaj. Kadar je srečal Milko na ulici, se je delal, kakor da je ne pozna, pa vendar je včasih gledal po cele ure v nasprotno okno, kjer je bila ona. In ona je gledala nanj.

Nekega dne se je pojavila Milka pred oknom z daljnogledom. Z navadnim gledališkim daljnogledom. Najprej se je delala, kakor da si strašno pazljivo ogleduje delikatesno trgovino v pritličju hiše, kjer je stanoval Rudi, potem pa je nenadno namerila daljnogled naravnost vanj.

Rudi je zardel, potem pa je šel k materi in dejal: «Mama, moral bom hoditi v gledališče in zato potrebujem tvoj stari daljnogled.» Vzel je daljnogled in je videl Milko lepše in bliže.

Kmalu pa mu to ni bilo dovolj. Šel je v trgovino in si kupil boljši daljnogled. Milka ga je še zmerom opazovala s svojim starim daljnogledom.

Najboljše optične tovarne sveta niso mogle izdelati za boječega Rudija dovolj popolnih daljnogledov, toda nikoli si ni upal Milko nagovoriti.

Zgodilo pa se je nekaj groznega. Neki večer se je Rudiju zaradi Milke kar vrtelo po glavi. Pomotoma je pogledal s svojim najdovršenejšim daljnogledom na zvezde in spoznal, kako so lepe. Na Milko se ni več ozrl.

Milka je jokala, Rudi pa je postal slaven zvezdoslovec in je bil srečen v svojem poklicu, medtem ko Milka ni bila nikoli srečna. Ker je bil boječ.

Vedež.

Nista še popila kave, ko je vstopil vedež. Maja se je najprej delala, kakor da si noče dati prerokovati. Toda ko jima je izjavil, da ga njuna usoda strašno zanima, je bila hipoma vsa navdušena.

Miloš je rad čital junaške knjige in premišljal o velikih rečeh. Ni čuda, da je vprašal vedeža predvsem to, ali je močan, genialen in ali bo zmagal v svetu. Na vsa vprašanja je vedež, potem ko je vestno preiskal njegovo dlan in pisavo, odgovoril: «Da.»

Maja pa sploh ni vprašala, ali je močna, genialna in ali bo v svetu zmagala, temveč samo, ali se bo omožila, koliko bo imela otrok, ali jo bo njen mož imel rad in kako dolgo bo živela. Na ta vprašanja je vedež odgovoril: «Da; troje; da; sedemdeset.»

Oba sta bila zadovoljna, le Milošu, ki je bil zdaj močan, genialen in ki bo zmagal v svetu, sploh niso ugajala Majina neumna ženska vprašanja, in začel je prezirati ženo, ki sprahuje takšne plitve reči.

Preziral je Majo, pa se je vendar čez tri tedne z njo oženil. Imel je z njo troje otrok, rad jo je imel, in Maja je dočakala z njim ne sedemdeset, ampak štiri in sedemdeset let. V tem se je vedež zlagal.

In ravno ob njeni sedemdesetletnici, ko Miloš ni bil ne močan, ne genialen niti ni v svetu zmagal, se je Miloš zavedel, kako lepa so bila njena in kako neumna njegova vprašanja.

Jo Hanns Rösler:

Beg iz hotela

Humoreska.

Vrata sosednje sobe so se nenadno odprla. Vstopila je mlada dama.

— Oprostite! —

Štefan Hunjadi je skočil pokonci in je začuden strmел v tujko. Poznal jo je iz hotelske veže, kjer sta se sleherni dan srečala. Pogosto se je njegov pogled pasel na njej, kajti ta dama je bila očarljivo otroška, vitka, resna, svetlih las, gotovo ni štela dvajset pomladi. Nosila je dragocen nakit, posebno pozornost je vzbujala njena trojna verižica, polna samih draguljev. S to verižico je mlada dama zbujala zavist vseh dam v hotelu.

Njena usteca so se zdaj razprla z groznim vprašanjem:

— Koliko je že ura?»

— Dve po polnoči.

— V eni uri pride moj mož.

— Poročeni ste?

— Tega še niste vedeli?

Njene oči so se razprle, ko je nadaljevala:

— Zbežala sem svojemu možu, zasleduje me povsod, bojim se ga. Rešite me!

Štefan Hunjadi je pristopil k njej in rekel tiho:

— Zakaj pa prihajate prav k meni?

— Vi ste me pogostokrat pogledali — v veži, pri čaju, zvečer...

— Ste to opazili?

— Vesela sem bila tega.

Štefan Hunjadi se je nekoliko obotavljal, ko je ponesel njeno roko k ustnicam.

— Vi ste res omoženi?

— Sovražim svojega moža. Takoj zapustim hotel. Ne sme me najti. Prosim vas, pomagajte mi! Popeljite me v svojem avtu čez mejo. V nekaj minutah bo morda že prepozno. Grem zdaj naravnost v park, čakala bom na vas pri paviljonu. Ne smejo naju videti skupaj. Nihče ne sme vedeti, da odpotujem. Moji kovčegi so v redu. Vzemite jih iz moje

sobe in jih dajte v svoj avto. Pospravila sem samo najpotrebnejše, — nakit, plašče in tako. Čez kake pol ure me poiščite pri paviljonu. Vaš nočni izlet ne bo zbudil pozornosti.

— In vaš mož?

— Vagnila je glavico.

Položil je svoje dolge ozke roke okrog njene glave in jo privlekel k sebi. Njene oči so zablestele v solzah in so zaupljivo zrle vanj.

— Evelina, ti veliko, veliko dete!

Poljubil jo je na njena vlažna usteca.

*

Tihotno je minevala vožnja skozi noč. Srebrnosiva limuzina se je pomudila nekaj minut pri paviljonu mestnega parka. Iz sence širokih palm je stopila Evelina in tiho vprašala:

— In kovčegi?

— So v avtu.

Motor je zabrnel po cesti.

Široki ovinki so vodili k bližnji meji. Že je ležalo mesto za njima.

Njena glavica je počivala na njegovi rami. Spala je kakor otrok. V nekaj urah sta bila na meji. Uradniki so pregledali papirje, in vožnja se je nadaljevala. Tam ob gozdu je bila majhna železniška postaja in nekaj hiš.

— Tu ustavite! — je nenadno rekla Evelina.

Čudno jo je pogledal.

— Evelina!

— Mar vam je ljubše, če skočim iz voza?

— Kaj vendar hočeš? Kaj naj vse to pomeni?

— O, vi ste pač morali čisto dobro vedeti, da nisem poročena in da je bil moj beg iz hotela le eden izmed običajnih načinov plačevanja hotelskih računov. Osem tednov sem živela v hotelu, nakupila to in ono. Saj vendar lepe ženske lahko dobijo vse na kredit. Toda nazadnje sem vendar morala odpotovati, kajne? In ker se nihče izmed gospodov ni sam domislil, da bi me odvedel iz hotela, sem pač morala sama nekoliko pripomoči.

Baron Štefan Hunjadi je odprl vrata svojega avta in rekel:

— Na cilju ste! Vzel je njene kovčege iz voza in jih postavil na cesto.

Baron Štefan Hunjadi je sedel spet ob krmilu, pripravljen, da vnovič požene.

— Ali bi mi ne hoteli vsaj roke podati? — je rekla še vedno nekoliko posmehljivo. Toda njen posmeh je bil pomešan z lahno otožnostjo, ko je nadaljevala:

— Saj se vam moram vendar zahvaliti.

— Malenkost, milostiva, res malenkost.

Avto je izginil v jutrnji sivini.

*

— Saj res ni imela vzroka, da bi se mi zahvalila, se je smejal Hunjadi in izročil svojemu prijatelju kaseto z dragocenim nakitom, med katerim je bila zlasti vredna pozornosti trojna verižica z biseri.

Baron Hunjadi je pripomnil:

— Dragulji, ki so bili v njenem kovčegu in ki sem jih vzel, preden sem kovčeg odnesel v avto, so vredni vsaj dvesto tisočakov.

Tovariš je sila pozorno ogledoval nakit. Poznal je tegale Hunjadija, ki se je tako rad izdajal za barona. Že dolgo vrsto let sta skupaj nastopala.

— Koliko mi daš za tole, Fred?

— Niti prebite pare!

— Kaj je nakit ponarejen?

— Nasprotno, vsak kamenček je pristen.

— Zakaj mi ga pa potem nočeš odkupiti?

Tovariš Fred je vtaknil okrasje v žep.

— Saj ga vzamem. Seveda ga vzamem. Toda, kakor sem rekel, ne plačam ti niti prebite pare. Tokrat nisi trčil na pravo gospo. Ta gospa je bila namreč resnično poročena.

— Poročena? S kom?

Fred se je zasmejal:

— Lej ga, z menoj!

Dvakrat isti obraz —
in vendar
kakšen razloček!

Žena z lepo, čisto poltjo je bolj brezskrbna in vesela. Ko bi žene samo vedele, kakšen uspeh bi lahko dosegle šele s pravilno in redno nego!

Redna nega je tako preprosta, pa vendar tako uspešna s pomočjo Elida kreme Ideal. Koža ohrani mladostno živo barvo, ostane gladka in nežna. Zaradi vsebine hamamelisa ima še prav poseben kosmetičen učinek.

ELIDA
KREMA
+ IDEAL +

Mamica

se smeje!

Če se mamica smeje, potem kaže dve vrsti bleščeče belih zob. Naša mamica pa odločno odklanja za nego zob vsa ostra in jedka sredstva. Mamica uporablja samo peneči PEBECO, ki se obilno peni in je brez mila. Zakaj samo peneči PEBECO vsebuje PEBECIN. Peneči PEBECO je zelo poceni, ker so potrebne le majhne količine.

PZ II

MISLI

Objestna mladina često toliko razbije, da mora lepiti vse do starosti.

*

Tri velika oporišča ljubezni in prijateljstva so: zaupanje, razumevanje, zanesljivost.

*

Ne dajaj lačnemu nasvetov, kako bi mogel dospeti do no-tranje sreče! Predvsem mu potolaži lakoto!

*

Žoljenje ga je hotelo obdarovati, pa od samih pomislekov ni utegnil vzeti.

*

Če kdo izjavi, da bi lahko prenesel tvojo kritiko, pričakuje pohvalo.

*

Kakor hitro rečeš, da veš neko skrivnost, si jo že na pol izdal.

*

Skrbi so ptice selilke, pa se rade vračajo v svoje staro gnezdo.

*

Le malo sovražnikov ljudi se dokoplje do spoznanja, da ne ljubijo ljudi samo zato, ker so imeli slabe izkušnje s samim seboj.

*

Na sebe misliti je dobro; toda zmeraj samo nase misliti je naven pregrešek.

*

Večkrat se damo zapeljati, da storimo kaj samo na pol, potem pa smo razočarani, če je uspeh le polovičen.

*

Ko bi se ljudje drug drugemu ne dobrikali, bi ne bilo nobene družbe.

Prozorno Pelikan nalivno pero

Če hočeš
komu kaj pokloniti,
pokloni Pelikan!

♡♡♡♡ Kako priklenem svojega moža? ♡♡♡♡

Ljubezen gre skozi želodec?

Kako resnična in vendar kako neokusna resnica! Poleg želodca ima človek tudi srce in razen srca ima tudi možgane, ima svoje dobre in slabe lastnosti. In vse to se v zakonu strne v veliko vprašanje, o katerem mora žena vedno razmišljati: Kaj naj storim, da bo zakon srečen? Kako naj se potrudim, da se bo mož doma počutil čilega in zadovoljnega? Kako naj ga priklenem nase, da mu ne bo treba večer za večerom v družbo, h kvartopirskemu ali pivskemu omizju? Kako naj storim, da bo mož kakor pohlevno jagnje, ki ga bom obvarovala pred vsemi hudobijami tega sveta, ki prežijo nanj kakor volkovi na nedolžno žrtev?

To je stara reč, da so možje nekaterih poklicev posebno vihravi. K tem nemirnežem štejemo zlasti umetnike vseh vrst, prav posebno pa gledališke igralce. Treba je torej, da pogledamo v življenje teh nemirnežev, saj na drugi strani vidimo, da so mnogi izmed njih prav srečno poročeni in da se njihove žene v zakonu ne morejo pritoževati nad njihovo vihravostjo in neustaljenostjo, ki jim je bila lastna morda še tik pred zakonom. Moramo torej povprašati nekatere gospe gledaliških igralcev. Storili smo to in vnaprej lahko povemo naslednje: skoraj vse gospé priznavajo, da jim je bila to v začetku zakona glavna skrb, kateri so posvetile marsikatero uro resnega preudarka. Vsaka izmed njih pa je tudi našla svojo metodo. Čujmo!

Soproga precej duhovitega, vedno nasmejanega gledališkega igralca pripoveduje:

— Zdaj je vse dobro, mož rad ostaja doma, ker je spoznal, da nimam prav nobenega smisla za šaljivost in lahkomiselnost. V gledališču mu, če le morejo naklonijo šaljivo vlogo, češ: ti boš to imenitno opravil, bo vsaj nekaj smeha.

In mož se potem nateza, zdaj v tej, zdaj v oni komediji, šaloigri ali burki, o katerih pravijo, da so v današnjih hudih časih tako potrebna medicina. In tako se potem zgodi, da pride mož ponoči dosti čemer in nejevoljen domov. Vem, da bi slabo naletela, če bi se še jaz z njim šalila. Tako pa vsaj vidi, da ima človeka, kateremu je malo mar do prasketajoče veselosti. Vsaj z enim se lahko pametno in resno pogovori. In to sem jaz...

Ta sodba gotovo lahko velja tudi v mnogih drugih primerih. Kajti vsi ljudje nikakor niso navdušeni za moderni tovariški zakon, kjer se žena venomer vtika v moževe zadeve in ga zaslišuje kakor policijski komisar, ali pa ji je vedno le na smeh. Možje morajo dandanes povsod garati in, kadar se vrnejo domov, se hočejo otresti poslovnih skrbi tako, kakor na primer odložijo svoj plašč. Doma hočejo imeti svoj mir. Odvetnik se doma preteto malo briga za paragrafe in procese, denarnik rajši po svoje razmišlja o špekulacijah, trgovec se rad pohvali nasproti svoji ženki, če je bila kupčija v sobotni dan donosna, je pa nataknen, če je ves dan zaman postavil za pultom. In vsak urednik takoj na tistem grozovito prekolne vsakogar, ki ga izven urednišva — še zlasti po izredno napornem dnevu — nabada na vilice z vprašanji, kaj se je novega zgodilo po svetu, ali kako se razvija naša notranja politika. Pravi odpočitek ima samo tisti, kdor se na lep in miren način v tistem in toplem zavetju svojega doma lahko otrese misli, ki ga vežejo na trdi poklic.

Bistra je tista žena, ki zna v svojem možu vzbujati zanimanje za njegove zasebne interese, za njegove tihe želje in načrte. Ta se navdušuje za smučarstvo ali poleti za tenis in nogomet, drugi rad obišče družabne prireditve s plesom,

tretji je ves vdan lepim knjigam, četrti zbira znamke ali stare novce in šteje samega sebe za vrlega učenjaka. Nadyse le po pa se lahko vznemirja zanimanje za izlete, saj se z njimi dramatično krasna domišljija in veselje do romantike.

Dve gledališki igralki sodita takole:

Naj moža veseli, kar hoče, ničesar mu ne kaže odrekati. Prvi izmed njiju je navdušen za sonce in vodo. Medtem ko je njegova žena vsaj do poroke smatrala vodo za tisti vsakdanji element, ki je koristen za pitje, kuho in umivanje, se je z avtorja moža začela tako navduševati za vse načine plavalnega športa, da poleti v času gledaliških počitnic ni jasnega dneva, da bi že ona sama ne pripravila vsega najpotrebnejšega za skupni izlet k Savi ali na Ljubljano.

Drugi igralec pa je navdušen za radio. Ne toliko, da bi ga venomer poslušal, marveč venomer sestavlja nove aparate in se v prostih urah mota po mehaničnih delavnicah. Žena ga pusti lepo v miru, kadar razdeva svoj stari aparat ali kadar gre z lestvijo okrog hiše pa nateguje nekakšne antene in žice. Kadar mu uspe, da njegov radio vsaj kolikor toliko znošno zakukurika, tedaj je pristržno veselje v hiši.

*

Žena nekega prav veljavnega opernega pevca je čisto preprosto odgovorila na vprašanje, kako ureja stanovanje, da se mož tako rad drži doma, ko je pred poroko vendar bil na glasu precejšnjega veseljaka in ponočnjaka.

— To je docela preprosto. Vsi možje vedo, da je veseljačenje pravcata muka in da je ponočevanje najbolj škodljivo zdravju, želodcu in duševnosti. Če bi se moj mož ne bil oženil, bi bil morda že podlegel želodčni bolezni. Jaz pa sem dobra kuharica, s tem se že lahko odkrito postavim! Moj mož ima red in je od prvih dni zakona srečen in zadovoljen, da mu znam postreči, kakor se spodobi. Je že res, da gre ljubezen skozi želodec, toda treba je še nekaj več

kakor samo dobra jed na mizi in pristna domača pijača. Treba je, da mu znam tudi za mizo biti prijetna, ljubezniva družica. Prijatelj ne potrebuje iskati po kavarnah in beznicah, ker sami radi pridejo k njemu. Nikakor ne kuham rilec, kadar dobimo obisk. Vesela sem družbe njegovih prijateljev in, kolikor mi le dopušča gospodinjski proračun, se vselej potrudim, da imam nekaj dobrega pripravljenega zanje. In tako moj mož ničesar ne pogrša in pride iz gledališča naravnost domov.

*

Vprašali smo še eno soprogo gledališkega igralca: ta je sila pogumna, ker se je pohvalila, da ne zna biti ljubosumna. Zadovoljno se smehlja in zaupa svojim prijateljem, da njen mož zato tako rad ostaja doma, ker jo pogosto obiskujejo lepe znanke, bivše šolske tovarišice in prijateljice. Šaliti se znajo, počutijo se kakor doma, čebeljajo kakor kokoške in prepevajo, da je v stanovanju veseleje kakor pri operni predstavi. Gospod soprog se seveda počuti kakor petelin na dvorišču in mu še malo ni mar, da bi iskal razvedrila bog ve kod izven doma.

*

Bistra gospa, ki zelo visoko ceni svojega moža kot krepkega predstavljalca človeških tipov, pravi:

— Ves moj dom je zgrajen samo za mojega moža. On sam je izbral opravo, sleherni večer se z njim natanko pogovorim o jedilnem listu naslednjega dne in vabim le tiste goste, ki jih rad vidi. Moj mož je resnično gospodar svojega doma, zato mu je menda tako všeč.

*

Čisto kratko in odločno je odgovorila mlada igralka, katere mož je takisto igralec, pa še celo prav zal in priljubljen dečko.

— Kako obdržim svojega moža doma? Kako neki? Vrata zaklenem, potem sva pa sama — amen!

KO BI BILA JAZ MOŠKI...

.... potem bi možkim pokazala, kako si lahko ohranijo naklonjenost, spoštovanje, ljubezen in zadovoljnost žen! Začasno imajo res vse to, ampak potem se začne nenadno tako strašansko otročje ali brezobzirno, muhasto in nemumno vesti, da žene hitro spet zaprosijo ljubezen, spoštovanje in zadovoljnost in vidijo v možkih sicer življenjsko važno, toda ljubezni malo vredno bitje. Od tega dobijo potem žene sive lase in gubice okrog ust, ki ne povzdigujejo lepote. In mož, ki je vse to zakrivil, si upa potem še opozarjati svojo ubogo ženo na lepoto drugih ženskih bitij.

Da, to bi bilo sploh prvo, kar bi storila, ko bi bila možki: za nič na svetu bi vpričo svoje žene, svoje neveste ali svoje oboževanke ne hvalila dražesti drugih žensk. Skrival bi mi bilo lahko to všeč, zakaj oči so mi ustvarjene, da z njimi gledam, ampak da bi bila tako trda, da bi to, kar bi videla, zavijala v besede — ne, tega bi ne delala. Kajti bila bi prepričana, da bi tudi mene ne veselilo, če bi me moja žena vsa navdušena opozorila na lepoto kakega drugega možkega.

Ko bi bila jaz možki bi bila do svoje žene prav tako vljudna in ljubezniva kakor do tuje. Jaz bi se že od daleč odkrila ne samo gospodični Milki, če

bi jo srečala na ulici, ampak prav tako tudi svoji lastni ženi. Zakaj jasno bi mi bilo, da zasluži gotovo isto spoštovanje kakor gospodična Milka, četudi je dvajset let starejša.

Če bi si moja ljuba žena želela nov zimski plašč, bi nikoli ne rekla: »Tvoj stari plašč je vendar še strašno lep«, »Stari bo tudi še dober, pozimi je tako in tako zmeraj temno in pa slabo vreme.« Ne, jaz bi veselo rekla: »Ljubljena ženka, tole vprašanje bova takoj preresetala.« V takih primerih bi jaz ljubeznivo in prizanesljivo pokazala na to, da na žalost — na žalost moja denarnica takim zahtevam ni kos. In če bi žena kdaj želela kako dragoceno, ki bi je možev možnjček ne zmoget, bi jaz še lepo dodala, da je moja žena tudi brez dragocenosti lepa, veliko lepša kakor druge, na katerih visi vse polno dragega nakita. To jo potem nekoliko potolaži. Svoje tašče bi jaz — ko bi bila možki — ne imela že vnaprej za sovražnico in bi ne zbežala pred njo, brž ko bi stopila v hišo. Celo takrat, če bi je ne mogla trpeti, bi jaz sama sebi rekla, da je to mati moje žene.

Ko bi bila jaz možki, bi ne delala samo tega, kar je meni všeč, ne, jaz bi pustila tudi svoji ženi njeno voljo.

Ko bi bila jaz možki, bi gotovo ne obsojala celega spola zaradi pregreška te ali one žene. Mislila bi na to, da je tudi moja draga mati ženska. Tudi bi se ne bahala, koliko deklet sem že imela, temveč bi se zavedala, da so dekleta, ki si jih osvojiš brez truda, cenenno tržno blago.

Svoje domačije bi nikoli ne smatrala za kraj, kjer naj izlivam svojo slabo voljo in poslovno jezo. Žena in otroci vendar tega niso krivi.

Če bi bila nahodna ali če bi me kjerkoli ščipalo, bi jaz — ko bi bila možki — ne bila tako strašno občutljiva in bi ne hodila okrog kakor polit kužek. Jaz bi svoje slabo zdravje prenašala prav tako možato, kakor delajo to ženske, ki morajo res več trpeti kakor možki.

Ko bi se postarala, in moja žena tudi, in ko bi velika ljubezen postala nekoliko medla, bi ne bila do svoje žene nikoli vnemarna. Nasprotno — bila bi prav tako pozorna, prav tako vljudna in prijazna k njej kakor prvi dan zakona. Če prihrumi nad zakon še toliko viharjev, zunanje oblike dostojnosti morajo ostati. Te so kakor mirno pristanišče, v katerem se počutimo na varnem.

Da, vse to in še marsikaj drugega bi jaz delala, ko bi bila možki!

—ja:

Poslikani pirh

«Mama, ti imaš nekje spravljen tako lepo poslikan pirh. Pokaži mi ga, morda ga bom lahko prerisala,» je prosila gimnazijka Vera, ki je iskala lepe vzorce za slikanje pirhov.

«Ne vem, če ga boš mogla uporabiti,» meni mati, pa vendar poišče pirh, ki ga je bila nekoč pred leti pokazala Veri. Vera občuduje sveže barve in nežni vzorec. Takoj opazi tudi napis v vencu iz samih srčec: «Ta pirh z ljubeznijo je slikan, iz ljubezni darovan.»

«Poslušaj, mama, od koga pa imaš ta pirh?» zaslišuje mater in se pri tem navihano smehlja. Tudi čez materin obraz švigne nasmeh.

«To je stara, stara zgodbica. Dobila sem ga, ko mi še ni bilo niti toliko let, kolikor je tebi danes. Takrat smo imeli na Novem trgu gostilno, na podstrešju pa je bila manjša soba. Tam so stanovali dijaki in so bili pri nas na hrani. Tvoj stari oče je imel zmerom dijake rad, oni pa njega. Pri najemninini ni bil tako natančen. Marsikateri mu je ostal dolžan vse dotlej, ko je postal že doktor. Nekoč se je priselil k nam v tisto sobico mlad slikar. Bil je zelo lep fant, črnolas, vitek in veselih oči. Ampak sestra Boža me je vedno svarila pred njim. Pravila mi je:

— Pazi, Minka. Ta fant ima uročljive oči. Pogledal te bo in ti zmešal glavo. —

Jaz sem bila takrat vihravo dekle, fantje so mi bili samo v smeh, tistega slikarja sem se pa vendarle, nekoliko bala. Kadar koli sva se srečala, sem pazila, da bi mu ne pogledala v tiste uročljive oči.

Nekoč pa se mu le nisem mogla izogniti. Srečala sva se na stopnicah, ko sem ravno šla k vstajenju. Stopil je predme, da nisem mogla naprej, in rekel: — Ali sem vam, gospodična Minka, tako zoprna, da me niti videti nečete? — Zelo žalostno mi je to rekel, in jaz sem se vendarle ozrla vanj. Boža je imela prav, ko je pravila, da so njegove oči uročljive. Bile so temne kakor globoka voda in strašno žive. Hitro sem hotela zbežati, toda že mi je stisnil v roko tale pirh v svilnatem papirju in mi pošepetal: — Naj vam pirh pove, česar sam ne smem povedati! — In odšel je.

Še tisti večer sem to povedala Boži, preden sva zaspali. Sestra me je s svojim svarjenjem tako navdala s strahom, da sem se odsihdob slikarju še bolj izogibala. Nekako čez pol leta se je odselil od nas, in potem ga nisem nikoli več videla.

«In to je vse?» vpraša Vera razočarano. «Niti tega ne veš, kaj se je z njim zgodilo?»

«Kaj bi se bilo zgodilo? Doštudiral je in zdaj je najbrže profesor risanja na kaki srednji šoli. Saj veš, pirhov dekletom ne slika več.»

«Vidiš, vidiš, mama,» očita Vera v šali. «Lahko bi bila gospa profesorjeva, in meni bi ne bilo treba iskati vzorce za pirhe. In kako se je pa pisal tisti tvoj slikar?»

«Stanko Bregar,» odgovori mati, ne da bi dolgo pomišljala.

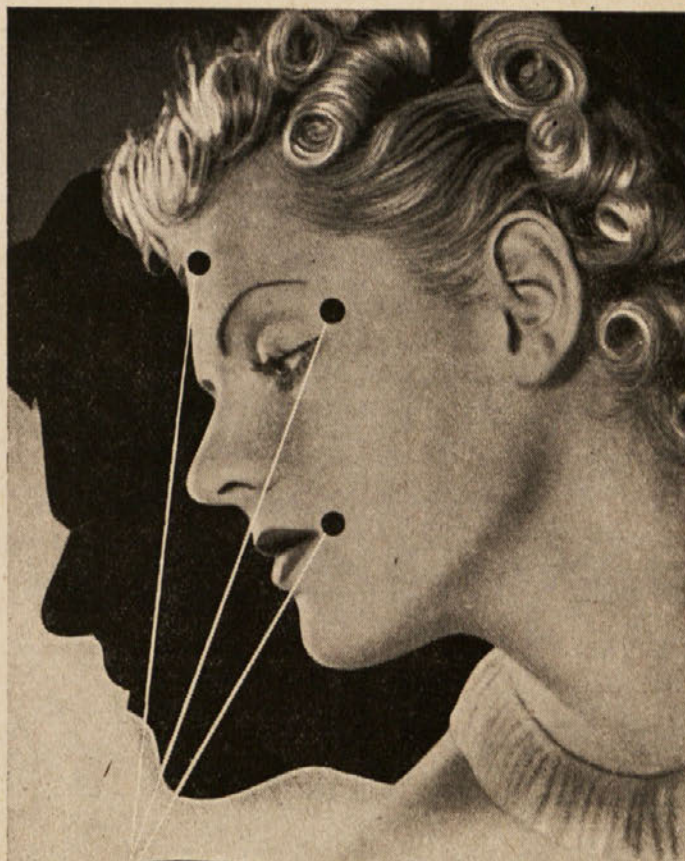
«Bregar?» Vera zaploska z rokami. «Ampak, mama, saj to je naš novi profesor risanja! No, zdaj si bom pa ta pirh vendarle natanko prerisala in prav tako poslikala. Radovedna sem, ali ga bo spoznal!»

«Prismodica, kako bi se mogel tako dolgo spominjati?» se smeje mama.

«Zakaj pa ne? In če je pozabil, tudi nič ne de. Saj ga bom na to spomnila.»

«Bog obvari!» grozi mati, Verici pa se oči prekanjeno smeje.

«No, no, le nikar se tako ne mrači. Veš, mi mu pravimo »stari mladenič«. Črnih las sicer nima več, ampak tiste uročljive oči so mu ostale. In kaj staviš, mama, da se bo na lepo Minko »Rimskega cesarja«, kjer je stanoval, takoj spomnil?»

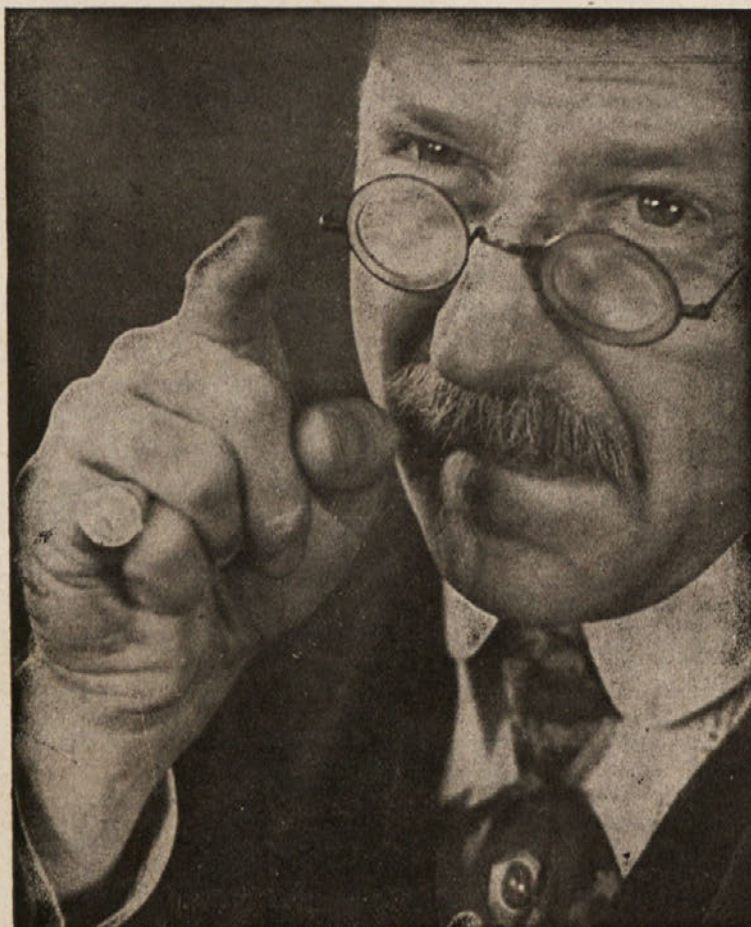
Troje nevarnih točk
za lepoto vsake ženske!

Prve gube se pojavljajo navadno pri sencih, na čelu in okrog ust. Skrbite, da pri Vas ne pride tako kmalu do tega!

Mnogo žen misli: za nego polti zadostuje uporaba kakršne koli kreme. One pa pozabljajo, da je prvi pogoj za nego lepote dobro milo. Samo tako čisto in tako blago milo kod Elida milo, je najboljšje za nego tudi najbolj občutljive polti.

**ELIDA
MILA**

Za žene, ki imajo rade dermatološko preizkušeno milo: ELIDA 7 CVETIC MILO

Vi lahko s konkurentom tekmujete

le tedaj, če uporabite vsako priliko za dobro reklamo. Taka reklama pa je zanimivo pismo z učinkovitim tiskom, vabljeni prospekti, pozornost vzbujajoči letaki in plakati, odlično sestavljene brošure in druge tiskovine. Vse to Vam napravi v sijajni, umetniški in dovršeni izvedbi po nizki ceni

DELNIŠKA TISKARNA D.D.

Ljubljana, Dalmatinova ulica šte. 8 - Telefon šte. 21-32

«PRIJATELJ» izhaja vsakega 15. v mesecu. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina je: letno 12 števil revije «PRIJATELJ» in priloga «Za pridne roke» din 62.—. Če se plačuje v obrokih, je četrtletna naročnina din 17.—. — Odgovorni urednik Emil Podkrajšek v Ljubljani. Za prilogo «Za pridne roke» odgovarja Rija Podkrajšek. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8/I. Tel. 21-32.

Tisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani. Za tiskarno odgovoren Francè Pintar.